Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2005–2006

30 413 Regels betreffende pensioenen (Pensioenwet)

Nr. 15

VERSLAG

Vastgesteld 2 mei 2006

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid[1], belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat te hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen voldoende zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

Inhoudsopgave

1. Algemene inleiding 1
2. Definities en reikwijdte van de pensioenwet 7
3. De pensioenovereenkomst 9
4. Onderbrenging bij pensioenuitvoerder 18
5. De pensioenuitvoerder 25
6. Financieel toetsingskader 31
7. De relatie tussen pensioenuitvoerder en deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden 39
8. Toezicht 49
9. Administratieve lasten 50
10. Artikelsgewijs 51

1. Algemene inleiding

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de nieuwe pensioenwet. Deze leden constateren met genoegen dat pensioenkoepels en sociale partners in de Stichting van de Arbeid spreken over een mooie wet, een goede wet en een gedegen wetsvoorstel. Hieruit blijkt een groot draagvlak van de wet.
Deze wet moderniseert de oude Pensioen en Spaarfondsenwet maar houdt de basisprincipes van het pensioenstelsel overeind. De leden van de CDA-fractie waarderen dit. Het huidige stelsel heeft jarenlang bewezen goed te functioneren. Zelfs zo goed dat vele landen dit stelsel bewonderen. Het stelsel heeft bewezen grote schommelingen op de beurs en in de economie aan te kunnen. En dat in de situatie dat de primaire verantwoordelijkheid voor dit stelsel niet in de handen van de overheid was maar van sociale partners. De leden van de CDA-fractie waarderen het dat

[1] Samenstelling:
Leden: Noorman-den Uyl (PvdA), Bakker (D66), De Vries (VVD), De Wit (SP), Van Gent (GL), Verburg (CDA), Hamer (PvdA), Bussemaker (PvdA), Vendrik (GL), Mosterd (CDA), Smits (PvdA), Voorzitter, Örgü (VVD), Weekers (VVD), Rambocus (CDA), Ferrier (CDA), Ondervoorzitter, Huizinga-Heringa (CU), Varela (LPF), Eski (CDA), Koomen (CDA), Smeets (PvdA), Douma (PvdA), Stuurman (PvdA), Kraneveldt (LPF), Hirsi Ali (VVD), Van Hijum (CDA), Van der Sande (VVD) en Vacature (algemeen).
Plv. leden: Depla (PvdA), Koşer Kaya (D66), Blok (VVD), Kant (SP), Halsema (GL), Smilde (CDA), Verbeet (PvdA), Timmer (PvdA), Azough (GL), Omtzigt (CDA), Meijer (PvdA), Nijs (VVD), Visser (VVD), Algra (CDA), Vietsch (CDA), Van der Vlies (SGP), Hermans (LPF), Van Oerle-van der Horst (CDA), Van Dijk (CDA), Van Dijken (PvdA), Blom (PvdA), Kalsbeek (PvdA), Van As (LPF), Aptroot (VVD), Hessels (CDA), Van Egerschot (VVD) en Vacature (algemeen).

KST97044
0506tkkst30413-15
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2006

ook in de nieuwe wet de verantwoordelijkheid voor de inhoud van de pensioenen bij sociale partners blijft. Pensioen is uitgesteld loon waarover de sociale partners afspraken maken.
Het pensioenstelsel kan alleen goed functioneren wanneer de mensen vertrouwen hebben dat de pensioentoezeggingen, de pensioenovereenkomsten die zij hebben, ook worden waargemaakt door de pensioenuitvoerder. De overheid moet borgen dat datgene wat in de pensioenovereenkomst is afgesproken ook kan worden waargemaakt. Dat vereist een sterke toezichthouder die pensioenuitvoerders kan dwingen een zodanig beleid te voeren dat die borging verzekerd is. Bij de overheid zal de neiging aanwezig zijn om via een extra streng toezicht die borging maximaal te maken. Het is echter wel zaak te voorkomen dat te hoge eisen aan zekerheid leiden tot verschralen van de pensioenen. Het is nodig dat een juist evenwicht wordt gevonden tussen zekerheid en het accepteren van risico's. De leden van de CDA-fractie waarderen het dat de overheid, sociale partners en de pensioenfondsen in staat zijn geweest afspraken over zekerheid te maken. Op onderdelen van die afspraken willen zij nader ingaan.
Om solidariteit te kunnen bieden is nodig dat er een groot aantal deelnemers is en dat hoge en lage risico's gespreid kunnen worden. Daarbij hoort in de visie van de leden van de CDA-fractie een verplichtstelling van deelname aan pensioenfondsen. Die verplichtstelling afschaffen leidt naar de overtuiging van de leden van de CDA-fractie tot slechtere pensioenen. Recente publicaties[1] stellen de verplichtstelling ter discussie omdat de behaalde rendementen van de verplicht gestelde fondsen volgens de schrijvers niet beter zijn dan de rendementen van vergelijkbare marktpartijen. De leden van de CDA-fractie vragen de regering fundamenteel de voordelen en de noodzaak van de verplichtstelling voor een modern toekomstbestendig pensioenstelsel uit te leggen.
Na veel overleg is het financieel toetsingskader tot stand gekomen dat een redelijk breed draagvlak heeft. De leden van de CDA-fractie zijn daar blij mee en vindt het een goede zaak dat deze afspraken ook in de wet worden opgenomen. Op deze wijze wordt de rol van de overheid bij de borging van de pensioenafspraken transparant gemaakt. Zo wordt ook duidelijk dat niet de toezichthouder het beleid bepaalt, maar dat de overheid de kaders schept waarbinnen de toezichthouder moet werken.
De leden van de CDA-fractie vragen de regering een uiteenzetting te geven over de mogelijkheid van mensen die ofwel deel werknemer deel zelfstandige zijn of een paar jaar zelfstandige met een paar jaar werknemerschap aflossen. Op welke manier is in een adequate pensioenopbouw voor deze groep voorzien? Hoe is gewaarborgd dat er bij deze groep niet een te lage pensioenopbouw zal gaan ontstaan?
De leden van de CDA-fractie beschouwen de gelijke behandeling van man en vrouw, van deeltijds- en voltijdswerkers als pijlers onder het Nederlandse pensioenstelsel. Kan de regering een limitatieve opsomming geven onder welke omstandigheden het hanteren van een wacht en/of drempelperiode objectief gerechtvaardigd is en op welke gronden die rechtvaardiging berust?
De leden van de CDA-fractie vragen welke houding de regering inneemt tov een voorgestelde richtlijn over portability van pensioenrechten. Deelt de regering de mening van de leden van de CDA-fractie dat overdracht van pensioenrechten niet plaats dient te vinden tussen landen die een kapitaaldekkingsstelsel kennen en landen die met omslagfinanciering werken? In de Pensioenwet is uit de Richtlijn voor pensioeninstellingen de bepaling overgenomen dat pensioenfondsen geen geld mogen lenen, anders dan voor liquiditeitsdoeleinden. In de praktijk blijkt deze bepaling voor verschillende uitleg vatbaar. Zo zijn inmiddels vragen gesteld door de toezichthouder over professionele beleggingsproducten die juist hun kracht ontlenen aan het feit dat er geld wordt geleend. De leden van de CDA-fractie vragen de regering of het juist is dat de voorschriften in de

[1] L. Blom; de verplichtstelling pensioenfondsen te discussie SDU Fiscale en Financiële uitgevers.

Richtlijn voor pensioeninstellingen zijn bedoeld om het lenen van geld door pensioenfondsen ten behoeve van de solvabiliteit is verboden, maar dat het lenen van geld vanwege liquiditeitsoverwegingen, resp. in het kader van professioneel vermogensbeheer zijn toegelaten?
De leden van de CDA-fractie hebben er kennis van genomen dat er bij deze nieuwe wet ruim 50 algemene maatregelen van bestuur komen en dat er een invoeringswet komt die ook overgangsrecht regelt. De leden van de CDA-fractie vinden een goede, zorgvuldige invoering van heel groot belang en zij willen daar ook duidelijkheid over. Hetzelfde geldt voor een aantal algemene maatregelen van bestuur Zij vinden dat deze algemene maatregelen van bestuur ook voorgelegd moeten worden aan de Kamer. Hoe denkt de regering over invoering vanaf 1 januari 2007? Dit zou kunnen betekenen dat het financieel toetsingskader ingaat per 1 januari 2007 en andere delen van de wet later. Is de regering met de CDA-fractie van oordeel dat het financieel toetsingskader gelet op de situatie in het veld per 1-1-2007 ingevoerd moet worden? Hoe ziet de regering rekening houdend met deze verlangens van de CDA-fractie het tijdpad voor de behandeling van de pensioenwet? Wat is de stand van zaken ten aanzien van het overleg met het pensioenveld over de nog in te vullen algemene maatregelen van bestuur? Wanneer zal de regering de algemene maatregelen van bestuur waarin het financieel toetsingskader verder wordt uitgewerkt aan de Kamer sturen? De pensioenwet is een kaderstellende wet waarbinnen de pensioenen geregeld en uitgevoerd worden. Bestaat door het grote aantal algemene maatregelen van bestuur niet het gevaar dat er van een kaderstellende wet nauwelijks meer sprake is, maar dat alles tot in detail is dichtgeregeld? De sterke regulering komt ook tot uiting bij de regels rond waardeoverdracht. Heeft de regering niet overwogen om in de pensioenwet de artikelen over waardeoverdracht te beperken tot hetgeen nu in de PSW is geregeld? Heeft de bestaande praktijk tot problemen geleid? Graag zien zij een reactie van de kant van regering.
De leden van de CDA-fractie vragen of allerlei informatievoorschriften bij algemene maatregel van bestuur geregeld moeten worden. Heeft de regering er niet aangedacht om net als bij de medezeggenschap de informatievoorschriften in eerste instantie aan het veld over te laten en bijvoorbeeld pas met een algemene maatregel van bestuur te komen wanneer het veld er niet in slaagt binnen bijvoorbeeld twee jaar die informatie goed te regelen middels een convenant? Zijn de financiële bijsluiter en het uniform pensioenoverzicht ook niet zo ontstaan? Zij denken dat zo een informatiestroom kan ontstaan waar de deelnemer meer mee kan. Dergelijke informatie kan dan eerst in de praktijk getoetst worden en pas daarna vastgelegd worden in een convenant.
Verder merken de leden van de CDA-fractie op dat een aantal zaken in papier moet worden aangeleverd en andere zaken elektronisch geleverd mogen worden. En dat wordt nota bene bij wet vastgelegd. Ware het niet logischer geweest als juist deze beslissingen in lagere regelgeving veranderd kunnen worden?
Is in een nationaal pensioenregister voorzien, nu de informatievoorschriften gedetailleerd worden voorgeschreven in de wet? Wanneer komt de invoeringswet naar de Tweede Kamer en wanneer die algemene maatregelen van bestuur die van belang zijn om de pensioenwet vanaf 1-1-2007 te laten ingaan? Kunnen de invoeringswet en de betreffende algemene maatregelen van bestuur tijdig worden behandeld om een verantwoorde en zorgvuldige invoering per 1-1-2007 mogelijk te maken?
Bij de behandeling van de begroting SZW 2006 is door de Kamer een motie Mosterd cs. aangenomen die beoogt een regeling te treffen m.b.t. het pensioen van vrouwen die voor 1981 gescheiden zijn. Gelet op de leeftijd van deze groep, voornamelijk vrouwen is haast met het uitwerken van een regeling zeer gewenst.
Kan deze regeling gelijk oplopen met de behandeling van de pensioenwet? De leden van de CDA-fractie zouden dit zeer waarderen. Volgens

informatie is men bezig via CBS te bekijken hoe groot de groep is en of het wel nodig is wat voor deze groep te doen. De CDA-fractie wil benadrukken dat de Kamer door het aannemen van deze motie juist beklemtoond heeft dat er wat voor deze groep moet gebeuren.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsontwerp Pensioenwet. Deze leden waarderen de poging van de regering de wetgeving met betrekking tot de opbouw van pensioen en het sparen voor de oude dag aan te passen aan de eisen van de tijd. Deze leden menen dat het Nederlands pensioenstelsel dat gebaseerd is op collectiviteit en solidariteit het verdient krachtig ondersteund te worden. De nieuwe Pensioenwet heeft onder andere tot doel de bestaande regelgeving te moderniseren waardoor de pensioenregelgeving niet alleen wint aan duidelijkheid maar tevens toekomstbestendig wordt.
De leden van de PvdA-fractie vragen of het wetsvoorstel wel voldoende aansluit op de behoeften van deze tijd en voldoende anticipeert op de toekomst. De verhouding tussen werkgever en werknemer verandert onder invloed van onder andere de toename van zelfstandigen en kortdurende arbeidscontracten. Daarnaast vindt er een verschuiving plaats van de verantwoordelijkheid voor de hoogte van de pensioentoezegging. Zo ontstaan er nieuwe vormen van pensioentoezeggingen waarbij de werkgever slechts de premie garandeert en niet langer de hoogte van het pensioen. Ook de verhouding tussen generaties is aan veranderingen onderhevig. Het aantal gepensioneerden ten opzichte van de beroepsbevolking neemt toe. Door deze verschuiving komt volgens sommigen het systeem van de doorsneepremie en de solidariteit tussen generaties onder druk te staan. Tegen deze achtergrond vragen deze leden of als sociale partners er voor kiezen om over te gaan tot het werken met bijvoorbeeld generatierekeningen dit binnen het kader van deze wet mogelijk is. Tevens vragen deze leden van de regering een analyse van de effecten van de doorsneepremie in bedrijfstakken of ondernemingen waar het aantal jonge werknemers langzaam maar zeker naar verhouding steeds kleiner wordt.
De leden van de PvdA-fractie vragen of het wetsvoorstel wel voldoende tegemoetkomt aan de verschillende vormen van taakverdeling tussen partners op het terrein van zorg en werk. Deze leden maken zich zorgen over het grote aantal vrouwen dat slechts een zeer klein aanvullend pensioen opbouwt en menen dat de gezamenlijke verantwoordelijkheid van partners bij de keuze voor de omvang van de arbeidsdeelname onvoldoende kan worden opgevolgd in de opbouw van ouderdomspensioen van beiden. De leden van de PvdA-fractie wijzen er op dat ook een aantal praktische uitwerkingen van de Pensioenwet niet erg toekomstbestendig lijken. Bijvoorbeeld de eis voor het te allen tijde verplicht schriftelijk verstrekken van pensioeninformatie in een tijd waarin het elektronisch verstrekken hiervan veel meer past in de wijze waarop veel mensen hun financiële zaken behandelen, achten deze leden een anachronisme. Tot slot vinden de leden van de PvdA-fractie de dat medezeggenschap pensioengerechtigden niet toekomstvast geregeld is.
De leden van de PvdA-fractie vinden het een groot gemis dat in de Pensioenwet de internationale context nauwelijks aan de orde komt. Op het gebied van arbeidsmigratie binnen de Europese Unie zijn de komende jaren ingrijpende veranderingen te verwachten. Naast een aantal (beperkte) voorschriften voor internationale waardeoverdracht van pensioenen komt de internationale inbedding van de regels nauwelijks ter sprake. In de toekomst zal het aantal arbeidsmigranten binnen de EU, grenswerkers, en tijdelijke werknemers van buiten de EU-lidstaten alleen maar toenemen. De Pensioenwet lijkt niet te anticiperen op deze omstandigheden.
Verwacht de regering dat de Pensioenwet na de besluitvorming over de Europese richtlijnen voor pensioenen op veel punten aangepast moet

worden? Kan de regering aangeven op welke wijze de vigerende Europese richtlijnen het dwingende EU wet zijn opgenomen zijn in de Pensioenwet?
De leden van de PvdA-fractie vragen voort in welke mate de Pensioenwet bruikbaar is zowel buitenlandse als Nederlandse expats. Voorts vragen deze leden of de Pensioenwet voldoende bescherming en flexibiliteit biedt voor grenswerkers.
De leden van de PvdA-fractie wijzen op de mogelijke spanning tussen nationale bescherming enerzijds en internationale flexibiliteit anderzijds. Deze leden zijn van mening dat voorkomen moet worden dat de solidariteit onder druk komt te staan door afkoop van pensioenaanspraken. Ook moet het ontstaan van een belastinglek voorkomen worden. De leden van de PvdA-fractie vragen op welke wijze de regering de omgang met deze spanningen heeft vertaald in de Pensioenwet.
Tegen diezelfde achtergrond willen de leden van de PvdA-fractie antwoord op de vraag of en zo ja welke voorzieningen in de Pensioenwet getroffen moeten worden zodat de verplichtstelling ook in de toekomst overeind te houden is. Immers de wettelijke verplichtstelling is de basis om de profijtelijke vorm van solidariteit die samen voor de oude dag sparen is, in stand te houden.
Eén van de doelen van de Pensioenwet is het verduidelijken en eenduidig maken van de wet- en regelgeving omtrent pensioenen. Het onderhavige wetsvoorstel wordt echter naar verwachting in 50 algemene maatregelen van bestuur uitgewerkt. De leden van de PvdA-fractie vrezen dat het grote aantal algemene maatregelen van bestuur de deregulering niet ten goede komt. Alleen al de communicatievoorschriften voor pensioenuitvoerders worden in ongeveer 10 algemene maatregelen van bestuur uitgewerkt. Deze leden willen zich richten op het principes: de kaders in de wet, de uitwerking overlaten aan het veld **en** de zaken die we in detail in de wet willen regelen (b.v. financieel toezicht) zoveel mogelijk regelen in de wet. Bij een aantal punten wordt er nu teveel wettelijk vastgelegd of in detail geregeld terwijl op andere punten juist te weinig wettelijk is vastgelegd en teveel in lagere regelgeving. De leden van de PvdA-fractie willen van de regering weten op welke manier de breed levende wens van deregulering in deze wet vorm is gegeven. In hoeverre is de gekozen opzet van de wet er debet aan dat deze wet niet de sporen draagt van deregulering maar overregulering?
De leden van de PvdA-fractie onderschrijven het belang van de Pensioenwet. Deze leden hechten sterk aan een zorgvuldige behandeling van het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel raakt immers de belangen van grote groepen mensen en heeft grote gevolgen op de uitvoeringsplicht. De wet kan alleen zorgvuldig behandeld worden wanneer de leden over de algemene maatregelen van bestuur en het voorstel voor de invoeringswet beschikken. Voorts willen deze leden er op wijzen dat er voldoende tijd voor behandeling is. De regering heeft acht jaar gewerkt aan het voorstel voor de Pensioenwet. De Kamer moet eveneens ruim te tijd hebben de wet te behandelen. In dit licht willen de leden van de PvdA-fractie er op wijzen dat invoering van de wet per januari 2007 voor de leden geen doel op zich is. Zorgvuldige besluitvorming, ordentelijke wetgeving en haalbaarheid van de invoeringsdatum voor de uitvoerders wegen voor de leden van de PvdA-fractie vele malen zwaarder dan het politieke doel om deze wet per 1 januari 2007 in te laten gaan. Deze leden voegen daaraan toe dat een gefaseerde invoering van de Pensioenwet tevens een mogelijkheid is.
Een vraag van meer algemene aard hebben de leden van de PvdA-fractie ten aanzien van eenzijdige wijzigingen in arbeidsvoorwaarden. In boek 7 BW wordt dit geregeld in artikel 613. Hoe is dit geregeld voor pensioenen? Wat is in deze de verhouding tussen de Pensioenwet en het Burgerlijk Wetboek?

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan de in de Kamer aangenomen motie rondom de verdeling van pensioenrechten van mensen die voor 1981 gescheiden zijn.

De VVD-fractie heeft kennis genomen van het voorstel van de regering. Zij heeft naast de reeds ingediende amendementen ook nog enkele vragen. De VVD-fractie betreurt het zeer dat de algemene maatregelen van bestuur en de invoeringswet nog niet bij de Kamer bekend zijn en acht het verstandig pas een eindoordeel over deze wet te geven als de Kamer kennis heeft genomen van de algemene maatregelen van bestuur en invoeringswet. Wanneer kan de Kamer deze tegemoet zien? De VVD-fractie dringt aan op spoed op dit punt.
In de artikel 35 tot en met 46 van de Pensioenwet wordt de informatieverstrekking geregeld aan (gewezen) deelnemers, gepensioneerden, (gewezen) partners en nabestaanden. Veel van deze voorschriften worden nog nader uitgewerkt bij algemene maatregel van bestuur. Waarom heeft de regering geconditioneerde zelfregulering niet overwogen? Bijvoorbeeld doordat de koepels van pensioenuitvoerders gezamenlijk via zelfregulering invulling geven aan de vereiste informatievoorziening en alleen wanneer zij er na een in de wet vastgelegde periode niet uitkomen bij algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld. Dit systeem is bijvoorbeeld ook toegepast in art. 9 en 14 van de Wet op de medische keuringen ten aanzien van bijvoorbeeld de inhoud van gezondheidsverklaringen en medische keuringen.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorstel voor de Pensioenwet. Het unieke Nederlandse pensioenstelsel heeft zijn waarde bewezen en blijkt een belangrijk instituut te zijn om inkomenszekerheid te bieden voor de oude dag. Dat stelsel verdient blijvende verankering in wetgeving om solidaire en collectieve pensioenvoorzieningen voor de toekomst te waarborgen en te verbeteren.

De leden van de D66-fractie hechten groot belang aan een goed, rechtvaardig en betrouwbaar pensioenstelsel. Zij hebben dan ook met veel belangstelling kennis genomen van het voorstel voor de Pensioenwet. De leden van de D66-fractie willen hierover een aantal vragen stellen en opmerkingen maken.
Naar de mening van de leden van de D66-fractie zou het verstandig zijn nu al rekening te houden met de benodigde vergroting en versoepeling van de arbeidsparticipatie van ouderen. Te denken valt aan een eventuele verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd en verhoging en flexibilisering van de leeftijd waarop mensen (effectief) met pensioen gaan. Maatregelen op dit punt nu kunnen overzichtelijk zijn en lange overgangstermijnen kennen. Kan de regering aangeven in hoeverre de Pensioenwet hiervoor ruimte biedt, en waar eventuele knelpunten zitten?
Mede onder invloed van Europese ontwikkelingen is het volgens de fractie van D66 onvermijdelijk in Nederland de discussie onder ogen te zien over het «alternatief uitvoeringsmodel» voor pensioenregelingen. De regering kondigt in de memorie van toelichting een nadere analyse aan. De leden van de D66-fractie vragen de regering alvast in te gaan op de volgende opties die naar verluidt [1]denkbaar zijn:
– pensioenfondsen de mogelijkheid bieden het vermogensbeheer en de administratie volledig af te splitsen en hiermee als commerciële partij de markt op te gaan;
– het bestuur van pensioenfondsen alleen nog verantwoordelijk maken voor de inhoud van de pensioenregeling en niet meer voor de uitvoering en het beleggingsbeleid?

Daarnaast hebben de leden van de D66-fractie begrepen dat uit het boek «De verplichtstelling pensioenfondsen ter discussie» van L. Blom (2006) zou blijken dat het rendement dat pensioenfondsen op aandelen behalen

[1] Zie Ed Groot, «Financiën wil vrijheid voor pensioenfondsen», *Het Financieële Dagblad*, 3-4-2006.

niet eens hoger ligt dan dat op tamelijk risicoloze beleggingen in vastrentende effecten[1]. Kan de regering op basis van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek iets zeggen over de juistheid van deze bewering?
De leden van de D66-fractie vragen wanneer de Kamer de Invoeringswet Pensioenwet tegemoet kan zien, en of deze los van de Pensioenwet behandeld kan worden? Deelt de regering de zorg van pensioenuitvoerders dat er straks wellicht onvoldoende tijd is voor de invoering?

Met belangstelling hebben de leden van de fractie van de ChristenUnie kennis genomen van de nieuwe Pensioenwet, die de Pensioen- en spaarfondsenwet uit 1954 zal vervangen. De leden van de fractie van de ChristenUnie spreken hun waardering uit voor de zorgvuldige wijze waarop het wetsvoorstel tot stand is gekomen. Deze leden onderschrijven het belang van transparantie, toezicht en toegang in het wetsvoorstel. Wel hebben deze leden vragen over de manier waarop de regering inhoud geeft aan deze begrippen.
Het wetsvoorstel heeft als doel de waarborgen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid op een inzichtelijke wijze wettelijk te verankeren. Op welke wijze wil de regering invulling gaan geven aan de toetsing van deze doelstelling, zo vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie.
De invoering van de Pensioenwet zal van de verschillende betrokken partijen veel werk vragen. De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen tenslotte binnen welke termijn de Kamer de Invoeringswet tegemoet kan zien en wanneer de Kamer kennis kan nemen van de inhoud van de vele algemene maatregelen van Bestuur.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsvoorstel. De aan het woord zijnde leden vinden het positief dat de Pensioen en Spaarfondsenwet wordt vervangen door deze nieuwe Pensioenwet waarin de begrippen transparantie, toezicht en toegang centraal staan. De aan het woord zijnde leden hebben bij de voorgestelde wet nog wel een aantal vragen, die in dit verslag zijn verwerkt.
De leden van de SGP-fractie vinden het positief dat de transparantie verder wordt verbeterd en dat deelnemers nog beter worden geïnformeerd. Om welke reden kiest de regering voor gedetailleerde regelgeving?

2. Definities en reikwijdte van de pensioenwet

Bij de invoering van deze wet verdwijnt de mogelijkheid van een spaarfonds uit de pensioen- en spaarfondsenwet die terecht een pensioenwet wordt. De leden van de CDA-fractie vragen of voorzien is in enige vorm van overgangsrecht voor de bestaande spaarfondsen.
In een aantal CAO's zijn aanvullingen afgesproken op de WGA en IVA-uitkeringen. De leden van de CDA-fractie vernemen graag of de volgende vormen van uitkering als pensioen, aangemerkt worden en dus door een pensioenfonds uitgevoerd mogen worden als een collectieve regeling: (de memorie van toelichting op pagina 24 lijkt voor meerdere uitleggen vatbaar). Kan de regering op dit punt duidelijkheid verschaffen naar aanleiding van een drietal voorbeelden?

a. Een aanvulling op de IVA-uitkering
b. een aanvulling op de lage WGA-uitkering (wegens het niet benutten van 50% van de restverdiencapaciteit) tot een bepaald percentage van het laatstverdiende loon. In hoeverre is het relevant of het arbeidsongeschiktheidspensioen uitsluitend wordt gerelateerd aan het arbeidsongeschiktheidspercentage?
c. een excedent-verzekering die feitelijk het gat dekt tussen het maximumdagloon en het feitelijke loon.

[1] Menno Tamminga, «Pensioenfondsen beleggen lang niet zo goed», *NRC Handelsblad*, 8-3-2006.

Incidentele, vooraf niet overeengekomen verhogingen van pensioenaanspraken door de werkgever die de werkgever rechtstreeks uitkeert aan de gepensioneerde worden niet als pensioen in de zin van de pensioenwet gezien. Waarom is dat volgens de regering niet nodig en welke situatie zou ontstaan wanneer dit wel gebeurde? In veel CAO's is sprake van eenmalige uitkeringen aan werknemers naast structurele loonsronden. Een eenmalige uitkering wordt niet vertaald in structurele indexatie in de pensioenregeling maar soms wel in een eenmalige uitkering aan gepensioneerden. Volgens de PSW en het wetsvoorstel dienen gewezen deelnemers in het laatste geval ook een analoge verhoging van de pensioenaanspraken te krijgen. Is dit ook de bedoeling van de regering? Moet er niet duidelijker onderscheid worden gemaakt tussen structurele- en eenmalige indexaties? Daarnaast vragen de leden van de CDA-fractie of er onderscheid is tussen de toeslagverlening door de pensioenuitvoerder en de toeslagverlening door de werkgever. Een eenmalige toeslag door de pensioenuitvoerder moet ook worden toegekend aan de slapers. Een eenmalige uitkering voor gepensioneerden wordt in de praktijk omgerekend naar een actuarieel gelijkwaardige structurele toeslag voor de slapers.
Ook de zogenaamde toeslagfondsen vallen onder de wet. De leden van de CDA-fractie constateren dat hierover nogal wat onduidelijkheid bestaat. Kan de regering hier nog eens een volledig beeld van schetsen? Hoe is de positie van gesepareerde depots bij verzekerde regelingen waarbij de overrente gestort wordt in een afzonderlijk depot waaruit toeslagen/indexaties aan gepensioneerden worden betaald? Vallen deze depots onder de pensioenwet?

De leden van de VVD-fractie vragen waarom het begrip «pensioen» noch «pensioenuitvoerder» wordt gedefinieerd? Waarom meent de regering dat kan worden volstaan met een opsomming van verschillende soorten pensioen respectievelijk pensioenuitvoerders?
Uit de memorie van toelichting kan worden afgeleid dat pensioen ook in de vorm van een uitkering ineens kan worden uitbetaald. Is dat juist en wat is daarvan de toegevoegde waarde? Geldt voor zo'n eenmalige pensioenuitkering ook de eis van evenredige opbouw?
Wat is de reikwijdte van het begrip arbeidsongeschiktheidspensioen? Mogen pensioenfondsen in collectieve pensioenarrangementen WGA-hiaten afdekken? Geldt dat ook indien slechts een arbeidsongeschiktheidsrisico wordt afgedekt en de hoogte van de pensioenuitkering varieert met de omvang van een wettelijke voorziening?
Is de constatering juist dat bedrijfstak- en ondernemingspensioenfondsen met een zetel in een andere lidstaat niet onder het begrip «pensioeninstelling uit een ander lidstaat» (dan Nederland) vallen? De definitie van een «pensioeninstelling uit een andere lidstaat» vereist namelijk dat die instelling «onafhankelijk is van enige bijdragende onderneming of bedrijfstak».
Voor het begrip «gedetacheerde werknemer» wordt verwezen naar verordening nr. 1408/71. De artikelgewijze toelichting stelt uitsluitend dat de definitie is gebaseerd op artikel 32d, onderdeel d van de PSW. In de algemene memorie van toelichting wordt in paragraaf 2.4 stil gestaan bij de territoriale werkingssfeer van het wetsvoorstel. Is de regering van mening dat daarmee alle voorkomende arbeidsrelaties waar buitenlandse werknemers zijn betrokken voldoende zijn geregeld? Hoe wordt aangekeken tegen de buitenlandse werknemer die in dienst is getreden van een buitenlandse werkgever en dat uitsluitend met het oog op het verrichten van werkzaamheden in Nederland?
Behoeven de begrippen «collectieve actuariële gelijkwaardigheid», «onderbrenging» (als bedoeld in artikel 135) en «onderbrengen van de pensioenverplichtingen» (als bedoeld in artikel 136) geen nadere uitleg?

In artikel 6, vierde lid is sprake van «dezelfde groep werknemers van werknemers aan wie de werkgever al een aanbod tot het sluiten van een pensioenovereenkomst heeft gedaan». Niet wordt omschreven of toegelicht wanneer sprake is van een dergelijke groep. Zou het niet aanbeveling verdienen om (ook) van het begrip «groep» een definitie op te nemen? Bijvoorbeeld een aantal werknemers dat gelijke of gelijkwaardige arbeid verricht?
Op bladzijde 15 van de memorie van toelichting staat «Als de verzekerde voor de ingang van het ouderdomspensioen overlijdt en hij heeft geen nabestaanden, dan valt het voor hem gereserveerde geld vrij ten behoeve van de pensioenuitvoerder. Het komt niet toe aan de erfgenamen.» Dit is zo indien sprake is van een regeling die is ondergebracht bij een pensioenfonds. Bij een verzekeraar kan sprake zijn van een verzekering die altijd uitkeert ten gevolge van het overlijden van de verzekerde. Is het niet verstandig dat expliciet wordt bevestigd dat in deze gevallen, met inachtneming van art. 18, eerste lid, onderdeel a Wet LB 1964 (de uitzonderlijke gevallen van restbegunstiging) sprake kan zijn van een uitkering aan erfgenamen, dan wel indien geen sprake is van uitzonderlijke gevallen van restbegunstiging, aan de werkgever.

De leden van de SP-fractie vragen waarom de wet niet geldt voor de werknemer die tijdelijk in Nederland werkt en waarom voor «tijdelijkheid» een periode van 5 jaar wordt aangehouden. In welke delen van de fiscale regelgeving gelden deze termijnen? Acht de regering het toelaatbaar dat zo een lange periode een niet onaanzienlijk concurrentienadeel oplevert voor werknemers die wel deelnemer zijn? Zou het concurrentienadeel opgeheven kunnen worden door werkgevers te verplichten de premie voor pensioen voor buitenlandse tijdelijke werknemers als loon uit te betalen?

De leden van de D66-fractie verzoeken de regering te reageren op de klacht van PGGM dat de WIA de reparatie van arbeidsongeschiktheidspensioen blokkeert.
Hebben zij het goed begrepen dat de éénmalige uitkering niet wordt meegenomen in de definitie van een toeslag? Zo ja, kan de regering dit motiveren?

3. De pensioenovereenkomst

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering aanwijzingen heeft dat «ontwijk-en ontduikgedrag» plaatsvindt om onder een pensioentoezegging uit te komen aan bepaalde groepen zoals in paragraaf 3.2.1 staat vermeld? Zo ja, welke acties kan de regering dan nemen om dit ongewenste gedrag tegen te gaan? Kan de regering in relatie hiermee ingaan op de positie van de buitenlandse werknemer in dienst van een buitenlandse werkgever, die uitsluitend op de Nederlandse markt actief is?
De leden van de CDA-fractie vinden dat deelnemers op het moment dat zij met pensioen gaan, moeten kunnen rekenen op een goed pensioen waarvoor zij gespaard hebben. Dat betekent dat de leden van de CDA-fractie sterk voorstander zijn van DB-systemen. De praktijk is echter dat er steeds meer tussenvormen ontstaan onder de noemer collectief DC. Waarom is in de wet voor deze CDC-systemen niets opgenomen? De leden van de CDA-fractie denken dat dit nodig is. Hoe staat de regering daar tegenover? Waaronder moeten deze CDC-systemen gerangschikt worden? Hoe beoordeelt de regering de stelling dat juist bedrijven die een DB-systeem voor hun personeel wensen, kiezen voor een CDC-regeling om zo te kunnen voldoen aan de internationale accountantsregels? Kan een CDC-regeling gezien worden als een DC-regeling voor de werkgever en een DB-regeling voor de betrokken deelnemer? Wat vereist een CDC- regeling meer m.b.t.

sturing dan een DC-regeling aangezien de sponsor niet extra aangesproken kan worden? Graag zien zij een reactie van de kant van de regering.
De nieuwe pensioenwet schrijft voor dat een pensioenregeling geclassificeerd wordt in één van drie categorieën. Mede onder druk van internationale boekhoudregels heeft een aantal bedrijfspensioenfondsen, waaronder bijvoorbeeld Unilever en Ballast-Nedam voor pensioenregelingen gekozen, die een mix vormen van DB en DC. Het is de leden van de CDA-fractie niet geheel duidelijk of deze regelingen onder het voorliggende wetsvoorstel vallen en zo ja hoe zij gekwalificeerd zullen worden. Kan de regering de twee voornoemde praktijkvoorbeelden plaatsen binnen de pensioenwet? Het veld vraagt hierover duidelijkheid.
De mogelijkheid van waardeoverdracht, zoals die sinds ongeveer twintig jaar bestaat in Nederland is een grote verworvenheid. Zeker in een maatschappij waarin mensen vaker van baan en loopbaan verwisselen is het waardevol dat een pensioen meegenomen kan worden naar het pensioenfonds van de nieuwe werkgever.
De leden van de CDA-fractie merken op dat er een groot aantal artikelen in de wet zijn opgenomen over waardeoverdracht. Deze artikelen en hun effecten op de praktijk zijn niet eenvoudig in te schatten. Daarom een aantal algemene vragen:
Op dit moment worden werkgevers soms geconfronteerd met aanzienlijke bijbetalingen, die kunnen oplopen tot meer dan € 50 000 voor oudere werknemers, op het moment dat zij een werknemer krijgen, die zijn pensioen wil onderbrengen bij zijn nieuwe werkgever. Zal deze situatie onder de nieuwe pensioenwet nog steeds bestaan?
Bij een splitsen van een bedrijf of fusie, vindt collectieve waarde-overdracht plaats. Dat betekent dat grote groepen werknemers pensioen krijgen bij een ander fonds. Op welke manier is gegarandeerd dat de nieuwe pensioenregeling individueel equivalent is met de oude regeling? Welke mogelijkheden tot pensioenarbitrage opent deze wet?
Verder zijn de leden van de CDA-fractie verbaasd dat hier gekozen is voor het opnemen van waarde-overdracht in de wet, terwijl nog maar een paar maanden geleden bij de beroepspensioenfondsen gekozen is voor een algemene maatregel van bestuur, die ook niet lijkt te passen in het voorliggende wettelijke kader. Wat waren daarvoor de redenen?
De leden van de CDA-fractie kunnen in principe instemmen met een minimumleeftijd van 21 jaar. Zij vragen waarom hier niet meer vrijheid aan de betreffende sociale partners binnen een bedrijfstak kan worden gelaten.
Kan inzicht worden gegeven in het effect op de uitvoeringskosten als de leeftijdsgrens niet op 21 jaar wordt gesteld? Als de leeftijd waarop begonnen wordt met pensioenopbouw wordt gesteld op 21 jaar, wat betekent dit voor de loonkosten van deze groep? Zijn hier nog nadelige effecten in termen van jeugdwerkloosheid te verwachten? In welke mate biedt de Europese richtlijn inzake meeneembaarheid van pensioenen mogelijkheden om van de leeftijdsgrens van 21 jaar (voor pensioenopbouw) af te wijken Kan de regering aangeven hoe zij aankijkt tegen de situatie dat jonge deelnemers weinig pensioen opbouwen, terwijl tegelijkertijd wel sprake is van forse uitvoeringskosten, bijvoorbeeld in verband met de informatieverplichtingen?
Overeenkomsten over tijdelijk ouderdomspensioen (TOP) zijn op grond van de wet mogelijk. Kan de regering uitleggen hoe in zo'n situatie de opbouw van rechten plaatsvindt? Duidelijkheid hierover is gewenst juist bij overdracht van rechten.
De wijziging van een pensioenovereenkomst (beschreven in artikel 19 en memorie van toelichting pagina 39 en 40) kan alleen gevolgen hebben voor nog niet opgebouwde of toegekende toeslagen voor zowel actieven als gepensioneerden. Is dit een juiste interpretatie van de wet? Stel dat een partnerpensioen of arbeidsongeschiktheidspensioen op risicobasis

verzekerd is en dat deze mogelijkheid bij wijziging van de pensioenovereenkomst beëindigd wordt (zie artikelsgewijze toelichting pagina 188). Hoe kunnen hier negatieve gevolgen voor de deelnemer voorkomen worden? Kan vrijwillige voortzetting van de risicodekking op basis van de (voorheen) bestaande voorwaarden een oplossing zijn? Kan de regering aangeven hoe deze deelnemers een passende oplossing kan worden geboden?
Kan de regering uitleggen dat pensioengerechtigden bij verzekerde regelingen niet slechter af zijn wanneer het gaat om medezeggenschap dan gepensioneerden bij een pensioenfonds? (artikel 21)
Dit omdat vanwege het uitgangspunt van de regering verwoord in de memorie van toelichting pagina 75 dat de positie van deelnemers bij verzekeraars niet slechter mag zijn dan bij pensioenfondsen.

De leden van de PvdA-fractie vinden het belangrijk dat alle werknemers pensioen opbouwen. Nog teveel regelingen beginnen pas met het opbouwen van pensioen bij de 25 jarige leeftijd. De leden van de PvdA-fractie steunen het voorstel om de maximaal toegestane minimumleeftijd wettelijk vast te leggen. De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering overwogen heeft om te kiezen de leeftijdsgrens te verlagen naar 18 jaar en in CAO-verband de mogelijkheid te bieden om met behulp van het ¾-dwingend recht af te wijken van deze leeftijd. Wat is er op tegen om bij dergelijk dwingende regels geheel af te zien van een leeftijdsgrens? Hebben bij de keuze voor de leeftijdsgrens van 21 jaar de administratieve lasten voor kleine en tijdelijke (bij) baantjes een rol gespeeld? Kan inzicht worden gegeven in het effect op de uitvoeringskosten als de leeftijdsgrens niet op 21 jaar wordt gesteld? De leden van de PvdA-fractie krijgen signalen dat verlaging van de leeftijd waarbij pensioen moet worden opgebouwd de loonkosten voor de onderkant van de arbeidsmarkt hoger maakt en het bevordert om jonge werknemers die de leeftijd bereiken dat ze in de pensioenregeling moeten worden opgenomen te ontslaan. Krijgt de regering die signalen ook? Of is het salaris van deze groep zo laag dat zij weinig tot geen pensioen opbouwen door de gehanteerde franchises?
De leden van de PvdA-fractie wijzen er op dat het hanteren van wacht- en drempeltijden relatief vaak werknemers met verschillende contracten voor bepaalde tijd betreft. Dat indirecte onderscheid moet gerechtvaardigd worden. Leidt het hanteren van drempelen wachttijden (vgl art 13 PW) niet tot verboden onderscheid naar tijdelijkheid van de arbeidsovereenkomst (artikel 7:649 BW)? Kunnen werkgevers de pensioenopbouw van jongeren voorkomen door functies waarin voornamelijk jongeren werken, uit te sluiten van pensioenopbouw?
Hoe verhoudt de door de regering aangevoerde rechtvaardiging voor dit onderscheid (beperking van administratieve lasten) zich tot de vaste jurisprudentie van het Hof van Justitie dat financieel-economische argumenten geen rechtvaardiging vormen?
De leden van de PvdA-fractie willen de regering voorts vragen duidelijkheid te verschaffen over de mogelijkheden voor zogenoemde kostwinnersfranchise-constructies. Handelt een pensioenuitvoerder in strijd met de gelijke behandelingswetgeving door bij de pensioenopbouw haar pensioengevend salaris te verminderen met de kostwinnersfranchise, gebaseerd op de AOW-uitkering voor een echtpaar?
Voorts wijzen de leden van de PvdA-fractie op de onduidelijkheid omtrent «sterfbedhuwelijken». Bij een groot leeftijdsverschil tussen gehuwden geldt een korting op het nabestaandenpensioen. Dit is een vorm van ongelijke behandeling. Is het toegestaan om een korting toe te passen op het nabestaandenpensioen bij een groot leeftijdsverschil?
Er ligt een convenant tussen de overheid en de sociale partners om de witte vlekken (mensen en sectoren zonder pensioenopbouw) te verkleinen. De leden van de PvdA-fractie constateren dat het opruimen van de witte vlekken stagneert. De leden van de PvdA-fractie streven er

naar dat alle werknemers een pensioen opbouwen. Dit willen de leden van de PvdA-fractie om te voorkomen dat als mensen als ze 65 worden fors in inkomen terugvallen omdat ze geen pensioen hebben op kunnen bouwen en er zo een scherpe tweedeling komt tussen rijke en arme ouderen. De leden van de PvdA-fractie vragen waarom in deze wet in tegenstelling tot de hoofdlijnennotitie van december 2004 geen concrete doelstelling is opgenomen voor het verkleinen van de witte vlekken. Heeft de regering afstand genomen van deze doelstelling? In de hoofdlijnen notitie had de regering nog het voornemen om het verkleinen van de witte vlekken wettelijk te ondersteunen indien op het moment van evaluatie het convenant niet de doelstelling van halvering van de omvang van de witte vlekken had gehaald. De leden van de PvdA-fractie willen een wettelijke regeling als de omvang van de witte vlekken in 2007 niet gehalveerd is en/of in 2009 niet met ¾ is teruggebracht. De leden van de PvdA-fractie willen graag een motivatie waarom de regering heeft afgezien van een wettelijke regeling voor het geval de doelstellingen de witte vlekken te verminderen?
De leden van de PvdA-fractie willen graag een actueel overzicht van de groepen die geen pensioen opbouwen. Zijn dit nog steeds veelal vrouwen met lagere inkomens?
Hoe groot is de groep mensen die bij pensioengerechtigde leeftijd helemaal geen pensioen heeft opgebouwd? Hoe groot is de groep die geen pensioen opbouwt doordat het inkomen lager is dan de AOW franchises? Wat zijn de gevolgen voor de loonkosten voor deze mensen wanneer een pensioenregeling verplicht wordt gesteld? Hoe groot is het koopkrachtverlies na pensionering van mensen met laagbetaalde en/of kleine banen die nu geen pensioen opbouwen? Is het redelijk dat mensen die wel indirect meebetalen aan pensioenkosten van de andere werknemers van het bedrijf (loonruimte wordt voor deel opgesoupeerd door pensioenen en VUT/FPU van anderen werknemers) zelf uitgesloten zijn van een pensioenregeling?
Kunnen werkgevers de pensioenopbouw van jongeren ontwijken door functies waarin voornamelijk jongeren werken, uit te sluiten van pensioenopbouw? Heeftde regeringinzicht op welke schaal dat gebeurt?
De Pensioenwet verplicht de keuze voor één van de drie typen pensioenen. De leden van de PvdA-fractie wijzen op het feit dat er zich ontwikkelingen voordoen die kunnen leiden tot mengvormen tussen deze drie soorten pensioenovereenkomsten. Zo leidt de verschuiving van de verantwoordelijkheid van het pensioen naar de werknemer in bepaalde gevallen tot zogenoemde defined contribution regelingen (DC regelingen). Tijdens de hoorzitting over de Pensioenwet op 30 maart jl. gaven onder andere de Stichting van de Arbeid en de OPF aan dat het onderhavige wetsvoorstel niet voldoende regelt met betrekking tot DC regelingen. Deelt de regering de constatering van deze organisaties?
De leden van de PvdA-fractie vragen de regering of alle individuele DC regelingen aan te merken zijn als premieovereenkomsten. Deze leden vragen voorts of de collectieve DC regeling eveneens onder de premieovereenkomsten vallen. Door het collectieve karakter kunnen dergelijke overeenkomsten kenmerken hebben van een premieovereenkomst en van een uitkeringsovereenkomst. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat collectieve DC regelingen feitelijk als uitkeringsovereenkomsten aangemerkt moeten worden. Dit heeft evenwel tot gevolg dat de premie bij deze overeenkomst kostendekkend moet zijn. Deelt de regering de mening van de leden van de PvdA-fractie dat de collectieve DC regeling beschouwd moet worden als een uitkeringsovereenkomst en daardoor eveneens aan de voorwaarden van de uitkeringsovereenkomst moet voldoen? Wat gebeurt er wanneer regelingen niet volledig overeenkomen met een uitkeringsovereenkomst dan wel premieovereenkomst? Vallen dergelijke mengvormen buiten de Pensioenwet en derhalve buiten de bescherming van die de Pensioenwet de deelnemers biedt?

Valt bijvoorbeeld een collectieve DC regeling waarbij een kortingsregeling als sturingsmiddel wordt gebruikt onder de Pensioenwet? Zijn er voorbeelden te geven van andere vormen van (collectieve) DC regelingen die niet vallen onder een premieovereenkomst dan wel uitkeringsovereenkomst?
De leden van de PvdA-fractie willen weten of de regering het wenselijk vindt dat dergelijke regelingen door de Pensioenwet niet beschermd worden. Indien dit het geval is vragen deze leden waarom een collectieve DC regeling binnen de Pensioenwet niet beschermd is terwijl individuele DC regelingen wel onder de Pensioenwet vallen en derhalve volledige bescherming genieten. Indien de regering de collectieve DC regelingen wel wil beschermen vragen de leden van de PvdA-fractie de regering de wettelijke regelgeving op dit terrein waar nodig uit te breiden. Deze leden willen benadrukken dat het niet wenselijk dat er pensioenregelingen ontstaan waarbij de bescherming van de deelnemers niet door de Pensioenwet gewaarborgd wordt. Deelt de regering de mening van deze leden? Deze leden willen nogmaals benadrukken dat bij de verschillende soorten individuele DC regelingen de risico's voor de werknemer groter zijn dan bij een collectieve DC regeling. Het beperken van de mogelijkheden voor collectieve DC regelingen kan een prikkel betekenen voor werkgevers tot het aanbieden van een meer risicovolle individuele DC-regeling. Deelt de regering de vrees van de leden van de PvdA-fractie dat het beperken van de mogelijkheden van collectieve DC regelingen tot gevolg kan hebben dat meer werkgevers een individuele DC regeling zullen aanbieden?
Bij premieovereenkomsten ligt een groot deel van de verantwoordelijkheid voor de pensioenregeling bij de werknemer. De leden van de PvdA-fractie wijzen op het belang van het door de werkgever zeer duidelijk weergeven van de voorwaarden van een premieovereenkomst bij aanvang van het arbeidscontract. Het is niet wenselijk dat de werknemer de «ware aard» van de arbeidsovereenkomst pas ziet op het moment dat hij de startbrief van de pensioenuitvoerder heeft ontvangen. Deelt de regering de zorgen van de leden van de PvdA-fractie dat werknemers mogelijk pas bij ontvangst van de startbrief volledig op de hoogte zijn van de aard van de door de werkgever geboden pensioenregeling?
De leden van de PvdA-fractie willen weten of het toegestaan is om bij premieovereenkomsten een leeftijdsafhankelijke werknemersbijdrage te hanteren? Zo ja, komt daardoor de gelijke behandeling van werknemers niet onder druk te staan? Kan de regering aangeven wat de gevolgen zijn voor de loonkosten van met name oudere werknemers? Zo nee, moet een verbod op leeftijdsafhankelijke premies niet opgenomen worden in de Pensioenwet?
De leden van de PvdA-fractie vragen aan de regering een standpunt over pensioenregeling met een uitkeringskarakter, die geen enkele ambitie heeft om te indexeren. Een middelloonregeling die niet geïndexeerd wordt kan wat betreft de leden van de PvdA-fractie eigenlijk de naam pensioen niet dragen. Wat is de opvatting van de regering hierover en wat zou dit betekenen voor de fiscale facilitering en de wettelijke eisen aan de voorlichting aan de deelnemers van zo'n regeling?
In de Pensioenwet wordt aangegeven dat de eis van evenredigheid niet geldt voor premieovereenkomsten. Als reden wordt daarvoor aangegeven dat het karakter van een premieovereenkomst niet is gericht op een eindresultaat maar op de inleg van de premie zelf. Ook wordt aangegeven dat wel moet zijn voldaan aan de andere eisen die voortvloeien uit andere wetgeving zoals de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid of de fiscale regelgeving.
De leden van de PvdA-fractie hebben vragen over wat de gevolgen zullen zijn van het vervallen van deze eis. Lopen deelnemers het risico dat de kostenproportionaliteit (niet de uitvoeringskosten in de eerste jaren verrekenen) en de kostensolidariteit (als je twee keer zoveel inlegt betaal je

twee keer zoveel kosten) hierdoor verdwijnt? Of biedt de Wet Gelijke Behandeling voldoende garanties dat er in collectieve verzekeringsproducten ter uitvoering van beschikbare premieregelingen kostenproportionaliteit en kostensolidariteit blijft bestaan?
De leden van de PvdA-fractie ondersteunen het voorstel van de regering tot het opstellen van duidelijke richtlijnen voor de startbrief. Deze leden zijn echter van mening dat de kern van de startbrief moet worden opgenomen in de Pensioenwet. Deze kern betreft de bepalingen ten aanzien van de verplichtingen die de pensioenuitvoerder heeft tot het tijdig en volledig informeren van individuele deelnemers. Eventuele uitwerkingen kunnen worden opgenomen in een algemene maatregel van bestuur. Daarbij willen deze leden wel opmerken dat vorm en inhoud van de startbrief niet tot in detail moet worden vastgelegd.
De leden van de PvdA-fractie wijzen voorts op de inconsistentie tussen de idee van pensioen als arbeidsovereenkomst enerzijds en de termijn voor het verstrekken van de startbrief door de pensioenuitvoerder anderzijds. Het pensioen als arbeidsvoorwaarde moet bij aanvang van het arbeidscontract bekend zijn. De startbrief van de uitvoerder volgt echter uiterlijk drie maanden na het tekenen van het arbeidscontract. Deelt de regering de mening van de PvdA-fractie dat de inhoud van de startbrief bij het vastleggen van de arbeidsovereenkomst bij de deelnemer bekend moet zijn? Vloeit hier dan niet uit voort dat dan wel de startbrief binnen zeer korte termijn aan de deelnemer verstrekt moet worden, of dat de werkgever de wettelijke verplichting heeft de werknemer bij aanvang van de arbeidsovereenkomst uitvoerig te informeren over de inhoud van de pensioenovereenkomst? Deze leden willen hieraan toevoegen dat de pensioenovereenkomst vanaf het sluiten van de arbeidsovereenkomst van kracht moet zijn.
Anders lopen deelnemers zonder startbrief het risico dat bij overlijden of andere malheur geen aanspraak op pensioen of nabestaandenpensioen bestaat. Is de regering bereidt indien nodig het wetsvoorstel in deze zin aan te scherpen?
De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat het elektronisch verstrekken van de startbrief niet bij wet uitgesloten mag worden.

De leden van de VVD-fractie vragen of de regering op de hoogte is van de pensioenregelingen van Akzo en DSM (collectief DC)? Zo ja, hoe worden deze regelingen onder de PW gekwalificeerd?
Is sprake van een verboden betalingsvoorbehoud in deze regelingen (artikel 11 PW)?
In de PSW geldt de evenredige verwerving voor alle soorten pensioenovereenkomsten, ook premieovereenkomsten. Waarom is deze bepaling in de PW losgelaten?
Zijn er beleidsmatige redenen om deze bepaling niet langer op te nemen? Zo ja, welke zijn dat? Is het zo dat deze bepaling voor premieovereenkomsten in de vorm van een uitkering of een kapitaal alsnog van toepassing is via de omweg van artikel 50 lid 3 PW?
Zo ja, waarom is dit dan niet expliciet vastgelegd in artikel 16 om duidelijkheid te scheppen? Wordt een werknemer met een premieovereenkomst in beleggingen niet onevenredig benadeeld door het schrappen van deze bepaling? Immers, de kosten zullen weer in de eerste jaren ten laste van de inleg gaan waardoor relatief weinig wordt opgebouwd. Worden mensen die vaak van baan veranderen worden hierdoor niet ernstig geschaad in hun belangen?
Op grond van de PW dient een pensioenovereenkomst eenduidig te worden gekwalificeerd als uitkeringsovereenkomst, kapitaalovereenkomst of premieovereenkomst. In de praktijk zijn er streefregelingen, waarbij een kapitaal wordt verzekerd en toegezegd. Dit kapitaal is echter gebaseerd op een beoogd pensioenniveau.

Is de regering ervan op de hoogte dat er geen individuele uitkeringsovereenkomsten verzekerd worden in de praktijk?
Vindt de regering de streefregeling een alternatief voor een dergelijke regeling? Waarom wel of niet? Zo ja, klopt het dan dat dergelijke regelingen op grond van de PW niet meer zijn toegestaan? Als dergelijke regelingen gezien worden als een kapitaalovereenkomst, hoe vindt dan volgens de regering de berekening van het toe te zeggen kapitaal plaats?
Is de regering op de hoogte van de Resolutie van de Staatssecretaris van Financiën van 19 december 2003 inzake kapitaalverzekeringen met pensioenclausule? Als deze resolutie niet meer van toepassing kan zijn onder de PW, hoe vindt de fiscale toetsing van een kapitaalovereenkomst dan in de toekomst plaats? Hoe wordt de gelijke behandeling van werknemers gewaarborgd bij een kapitaalovereenkomst als de grondslagen voor de berekening van het kapitaal niet meer vermeld mogen worden?
Emeritaatsfondsen ten behoeve van predikanten vallen nu niet onder de definitie van de Pensioen- en spaarfondsenwet. Als gevolg daarvan vallen zij niet onder het toezicht van De Nederlandsche Bank. Het feit dat emeritaatsfondsen niet onder de definitie van de Pensioen- en spaarfondsenwet vallen is destijds een bewuste keuze geweest, blijkens een toelichting van de Staatssecretaris in 1953 en diverse publicaties en brieven (onder andere van de Verzekeringskamer) nadien. Doelt deze passage ook op emeritaatsfondsen? Indien bevestigend: Wat is de reden van deze koerswijziging? Is de impact van deze wijziging op de positie van emeritaatsfondsen bekend? Vele fondsen kennen immers een financieringsstelsel dat gedeeltelijk is gebaseerd op kapitaaldekking en gedeeltelijk gebaseerd op omslagstelsel (via de kerken aan de leden van die kerken) Gelet op de impact op de positie van emeritaatsfondsen, is er een voornemen een overgangsregime in het wetsvoorstel op te nemen?
Binnen welke termijn moet de werknemer een aan hem/haar gedaan aanbod tot het sluiten van een pensioenovereenkomst aanvaarden?
Waarom wordt in het wetsvoorstel niet aangesloten bij hetgeen in het civiele recht geldt?
Kan een pensioenovereenkomst voorzien in een aanspraak met een voorwaardelijk karakter, behoudens de voorwaardelijke toeslagverlening?
Waarom wordt het niet aan sociale partners overgelaten de (minimale) toetredingsleeftijd vast te stellen, zodat rekening kan worden gehouden met de omstandigheden in een bepaalde sector?
Waarom kiest de regering om, met de 21 jarige toetredingsleeftijd, aan te sluiten bij een concept richtlijn over portability van pensioenen? Is het niet logischer om aan te sluiten bij reeds bestaande Nederlandse wetgeving, bijvoorbeeld de leeftijd van 23 jaar uit de Wet op het minimumloon?
Om meer duidelijkheid te creëren over het karakter van een pensioenovereenkomst, moethelder gekozen worden voor ofwel een uitkeringsovereenkomst, ofwel een premieovereenkomst, ofwel een kapitaaloverenkomst. Kan de regering toelichten hoe zij tegen collectieve DC-regelingen aan kijkt? Veelal gaat bij dergelijke regeling om pensioen op basis van een middelloonregeling maar met een maximering vanwege de werkgever van de voor het pensioen beschikbare premie. Kwalificeert de regering de regeling desondanks als een uitkeringsovereenkomst?
Kan het onderscheid tussen het verwerven van pensioenaanspraken en het opbouwen van pensioenaanspraken nader worden toegelicht, in de tekst van het wetsvoorstel lopen de begrippen nog al eens door elkaar?
Op grond van de wet- en regelgeving inzake VUT/prepensioen/levensloop mag «niet-benutte fiscale pensioenruimte over het verleden» worden ingekocht op basis van uitstelfinanciering. Is artikel 16 hierop niet van toepassing?
Onder voorwaarden kan een werkgever de pensioenovereenkomst zonder instemming van de werknemer wijzigen. Hoe moet deze geclausuleerde wijzigingsbepaling bij (verplichte) bedrijfstakpensioenfondsregelingen worden opgevat?

In de startbrief moet onder meer de omvang van de te bereiken pensioenaanspraken worden opgegeven. Mag dat gegeven achterwege worden gelaten indien de loongegevens op dat moment nog niet beschikbaar zijn? Op welk moment moet de startbrief eigenlijk worden verstrekt? De wet lijkt daarover op zich wel duidelijk maar hoe werkt dit uit bij een wachttijd, een drempelperiode of bij een werknemer die ten tijde van indiensttreding jonger is dan geldende toetredingsleeftijd en voor wie al dan niet een voorportaalregeling geldt?
Kan in het geval van (kort) elkaar opvolgende dienstverbanden worden volstaan met het eenmalig verstrekken van een (volledige) startbrief? Mag bij een tweede en volgende dienstverband worden verwezen naar een eerder afgegeven uitgebreidere startbrief?
In de startbrief moet de inhoud van de basispensioenregeling worden weergegeven. Behoeven de te bereiken pensioenaanspraken en de toeslagverlening ook alleen op de basisregeling te zijn gebaseerd?
Op bladzijde 43 van de memorie van toelichting onderaan staat onder het kopje «Initiële informatie: de startbrief»; «Nieuwe werknemers waarmee wel een pensioenovereenkomst is gesloten, maar die (nog) niet aan de voorwaarden van de regeling voldoen (als gevolg van wachttijden, toetredingsleeftijden, of omdat ze een inkomen hebben dat lager is dan de franchise) moeten door de werkgever geïnformeerd worden over het feit dat zij wel een pensioenovereenkomst hebben, maar nog geen pensioen opbouwen. Op grond van artikel 20, eerste lid moet de werkgever de werknemer waarmee het een pensioenovereenkomst heeft gesloten **en** die pensioenaanspraken verwerft binnen drie maanden door de pensioenuitvoerder laten informeren.» Er is dus sprake van een cumulatieve eis, er moet een pensioenovereenkomst zijn en er moeten aanspraken worden opgebouwd. Op welke situatie ziet bladzijde 43? Hoe moet deze informatie dan worden verstrekt?

De leden van de SP-fractie vragen waarom de leeftijdsgrens is gesteld op 21 jaar en niet op 18 jaar. Het argument dat onder de 21 jaar sprake is van veel tijdelijke contracten overtuigt niet. Ook boven de 21 jaar is b.v. in sectoren horeca en uitzendwezen sprake van veel tijdelijke en deeltijdcontracten. Waarom wordt b.v. niet gekozen voor een criterium van een minimum aantal gewerkte uren per week om opgenomen te worden in de pensioenregeling?
De leden van de SP-fractie vragen of het geregeld zou kunnen worden om de waarde van kleine pensioenaanspraken automatisch over te dragen aan het nieuwe pensioenfonds waaronder de werknemer valt in plaats van het afkopen van het pensioen. En alleen in het geval er geen nieuw pensioenfonds is over te gaan tot afkoop.
De leden van de SP-fractie vragen in welke bedrijfstakken of soorten bedrijven de 2% werknemers van 25 tot 65 jaar werken, die geen ouderdomspensioen opbouwen. Wat zijn de redenen of oorzaken dat hun werkgever geen pensioenregeling aanbiedt? Heeft de regering de invoering van een pensioenplicht overwogen, en zo ja, waarom is daartoe niet besloten?
De leden van de SP-fractie vragen welke pensioenovereenkomsten geen vorm van toeslagverlening kennen. Hoe hoog moet de dekkingsgraad zijn als onvoorwaardelijke toeslagen zijn gekoppeld aan de geldontwaarding en hoe hoog als de toeslagen zijn gekoppeld aan de koopkracht? Kan de regering een overzicht geven van de historische ontwikkelingen van de hoogte van de pensioenen in relatie tot de loonontwikkeling in de sector van het pensioenfonds. Hoe waardevast, respectievelijk welvaartsvast zijn de huidige en toekomstige pensioenen? Zou op zijn minst niet de waardevastheid van de pensioenen wettelijk gegarandeerd moeten worden?
De Stichting van de Arbeid en de Vereniging van Ondernemingspensioenfondsen wijzen er op dat pensioenregelingen die zijn gebaseerd op Collective Defined Contribution niet worden gedekt door deze wet. De

leden van de SP-fractie vragen of en hoe de wettelijke waarborgen op deze fondsen worden toegepast.

De leden van de D66-fractie constateren dat in de Pensioenwet drie typen pensioenovereenkomsten worden onderscheiden: de uitkeringsovereenkomst, de kapitaalovereenkomst en de premieovereenkomst. Door diverse deskundigen is gewezen op het ontbreken van specifieke bepalingen over de collectieve beschikbare-premieregeling (collectieve defined contribution, cdc). Volgens de Stichting van de Arbeid leidt het ontbreken van een wettelijk kader ertoe dat DNB vooralsnog zeer terughoudend is in het goedkeuren van dit type pensioenregelingen. De D66-fractie denkt dat alsnog in een wettelijk kader voor cdc-regelingen voorzien zou moeten worden. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering.
Overigens is voor kapitaalovereenkomsten niet duidelijk of de eisen die De Nederlandsche Bank stelt aan de kapitaalverzekering met pensioenclausule onverkort gelden voor dit type overeenkomst. Zo ja, moet dat dan niet expliciet in de wet opgenomen worden, zo vragen de leden van de fractie van D66 zich af?

De leden van de fractie van de ChristenUnie achten het evenals de regering wenselijk dat de omvang van de witte vlek verder wordt verkleind. In de memorie van toelichting wordt vermeld dat de witte vlek een grootte heeft van 9% van de werknemers tussen 25 en 65 jaar. Naast de groep werknemers is er ook de groep (kleine) zelfstandigen. In welke mate wordt er door deze groep een pensioen opgebouwd, zo vragen deze leden. En voorts, welke rol ziet de regering voor zichzelf weggelegd in het bestrijden van de witte vlek met betrekking tot deze beide groepen? Er wordt niets vermeld over de witte vlek voor werkenden jonger dan 25 jaar. Wat is de situatie met betrekking tot de groep 21–25 jaar, hoe groot is de witte vlek voor deze groep? Waarom is besloten de verantwoording op het gebied van de maximum toetredingsleeftijd niet te laten aan de sociale partners, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. De regering heeft ervoor gekozen toetreding tot een pensioenregeling verplicht te stellen op 21-jarige leeftijd. Welke ratio gaat er schuil achter de keuze voor 21 jaar? De leden van de ChristenUnie-fractie ontvangen op dit punt graag een nadere toelichting van de regering.

De leden van de SGP-fractie onderschrijven het primaat van de sociale partners bij de pensioenregelingen. Deze leden vragen de regering waarom zij de minimale toetredingsleeftijd niet heeft overgelaten aan de sociale partners, zodat zij rekening kunnen houden met bedrijfstakspecifieke omstandigheden? Deze leden vragen ook waarom is gekozen voor de leeftijd van 21 jaar? Had het ook niet voor de hand gelegen om aan te sluiten bij de leeftijd van de WML, namelijk 23 jaar?
De leden van de SGP-fractie constateren dat het pensioenfonds voor predikanten in de Protestantse Kerk in Nederland onder de Pensioenwet gaan vallen. De aan het woord zijnde leden vragen of dit alleen voor de PKN gaat gelden, of dat ook de emeritaatfondsen van andere kerkgenootschappen onder deze wet zullen vallen. Deze emeritaatfondsen vallen immers niet onder de PSW. Wat is de achterliggende motivering van de regering om dit te wijzigen? Erkent de regering de bijzondere positie van kerken waarbij onder toezichtstelling van de financiële huishouding altijd uitgezonderd zijn?
De leden van de SGP-fractie vragen of predikanten kunnen worden beschouwd als «werknemers», of moeten zij worden gezien als zelfstandigen. Als zij als zelfstandigen kunnen worden aangemerkt, hoeven zij toch niet onder deze wet te vallen?
Veel emeritaatfondsen zijn gebaseerd op een omslagstelsel waaraan alle leden middels collecten bijdragen. Bij veel kerkgenootschappen is daarom nooit aan de orde geweest dat predikanten zelf in hun «pensioen»

moesten voorzien. Is de regering zich bewust dat zij door deze voorstellen behoorlijk diep ingrijpt in de kerkelijke structuren?
De leden van de SGP-fractie vragen hoe de regering denkt om te gaan met de hersteltermijnen van emeritaatfondsen, aangezien de overgang van een omslagstelsel naar een opbouwstelsel vele jaren gaat duren?

4. Onderbrenging bij pensioenuitvoerder

Werkgever en werknemer maken een pensioenovereenkomst. Op basis van deze overeenkomst komt het pensioenreglement tot stand door de pensioenuitvoerder. Met name verzekeraars vinden dat zij geen invloed hebben op de inhoud van de pensioenovereenkomst en dat zij om die reden ook niet verantwoordelijk behoren te zijn voor het pensioenreglement. De regering legt die verantwoordelijkheid wel bij deze uitvoerders. Kan de regering nogmaals uitleggen waarom het beter is deze verantwoordelijkheid bij de pensioenuitvoerder te leggen dan bij de werkgevers en aangeven waarom het bezwaar van het Verbond van Verzekeraars geen hout snijdt? Over het nabestaandenpensioen hebben de leden van de CDA-fractie een aantal vragen.
Waarom is ervoor gekozen om in de definitie van het ouderdomspensioen wel vast te leggen dat het een levenslang pensioen is, maar is dat niet vastgelegd in de definitie van het nabestaandenpensioen? (artikel 14 en 15)
De leden van de CDA-fractie constateren dat, indien een werkgever geen premie meer betaalt, de opbouw van het nabestaandenpensioen en het arbeidsongeschiktheidspensioen stopt een maand na notificatie van de deelnemers. Op welke manier kunnen mensen, zich op dat moment opnieuw verzekeren? Zullen al die mensen zich kunnen herverzekeren? Heeft de regering overwogen om deze periode langer te laten duren, dan wel de werkgever aansprakelijk te stellen voor het geval iemand toch (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt wordt, danwel overlijdt? Is een verzekeraar gehouden om zonder enige vorm van keuring vooraf en toetsing achteraf iedereen een nabestaanden en/of arbeidsongeschiktheidspensioen aan te bieden zonder keuring en zonder Carensjaren? Zijn de toezeggingen op bladzijde 5 van de evaluatie Wet Medische Keuringen (28 172, nr. 1) in dit verband gestand gedaan?
Zou het aan te bevelen zijn op het pensioenoverzicht te vermelden als er geen nabestaandenpensioen en/of arbeidsongeschiktheidspensioen wordt opgebouwd?
Stel iemand met een modaal inkomen wordt ziek en komt na twee jaar in de WGA, waar hij/zij zijn restverdiencapaciteit niet volledig benut en overlijdt kort na het belanden in de WGA. Hoeveel nabestaandenpensioen kan zijn partner dan krijgen, als het pensioenfonds het nabestaandenpensioen op risicobasis financiert en is dat toereikend?
Wat zijn de consequenties voor het nabestaandenpensioen, indien dat op risicobasis is verzekerd en het ouderdomspensioen wordt overgedragen naar een andere pensioenuitvoerder (waardeoverdracht)?
Het wetsvoorstel staat niet toe dat een pensioenfonds het recht op een uitkering afhankelijk maakt van de vraag of de premie is voldaan. De leden van de CDA-fractie stemmen hiermee in gelet op de sociale functie van een fonds en gelet op de bescherming die hiervan uitgaat voor de goedwillende deelnemer. Het lijkt zo te zijn dat door het vervallen van de «geen premie geen recht» bepaling een fonds niet bij het UWV kan aankloppen terwijl dit wel kan bij de bepaling «geen premie, geen recht». Is deze interpretatie juist en is dat ook billijk? Hoe zit het met de internationale gevolgen van het niet kunnen hanteren van de «geen premie geen recht» bepaling? Graag zien zij op deze punten een toelichting en reactie vanuit de regering tegemoet.
Een pensioenfonds en een verzekeraar mogen de pensioenrechten bij premiebetalingsachterstand pas korten nadat de werkgever en de deel-

nemer op de hoogte zijn gesteld. De leden van de CDA-fractie onderschrijven dat hier door een noodzakelijke versterking van de positie van de deelnemer ontstaat. Wat gebeurt er wanneer het voor de pensioenuitvoerder, zonder dat hij daar zelf enige schuld aan heeft, niet mogelijk is hetzij de werkgever of een groep deelnemers te informeren? Blijven de rechten dan steeds onaangetast? Graag zien zij een reactie van de regering. Komen de risico's voor wanbetaling nu niet te eenzijdig bij pensioenfondsen en verzekeraars (en daarmee bij werkgevers/werknemers die wel premie hebben betaald)? Dient er geen onderscheid te worden gemaakt tussen werkgevers die zijn aangesloten bij een pensioenfonds en gedurende de aansluiting stoppen met de premiebetaling en de situatie dat een werkgever die valt onder verplichtstelling zich, ondanks een strikt opsporingsbeleid van het bedrijfstakpensioenfonds, niet aanmeldt bij het bedrijfstakpensioenfonds? In dit wetsvoorstel is vastgelegd dat betrokkenen het jaarverslag en de jaarrekening van de pensioenuitvoerder kunnen opvragen. Een deel van de pensioenuitvoerders hoeft geen jaarverslag/jaarrekening te maken. Hoe worden deelnemers in dat geval geïnformeerd over de financiële positie van de regeling. Kan in dat geval DNB zorgen voor een passende rapportage op verzoek van de deelnemers? Waarom wordt in artikel 133 van het wetsvoorstel openbaarmaking van een deel van de verslagstaten genoemd? Kan niet volstaan worden met het op verzoek beschikbaar stellen van het jaarverslag en jaarrekening van de uitvoerder?
De bedoeling van de Pensioenwet is om de oude PSW en de Regelen PSW samen te voegen. In de wet wordt te eenzijdig uitgegaan van de pensioenfondsen, zonder rekening te houden met de specifieke situatie van verzekeraars. Welke informatie dienen verzekeraars aan te leveren? Is dit op contractniveau of op algemeen niveau en hoe verhoudt zich dat tot de administratieve lasten.?
Het pensioen van de DGA valt niet langer onder de beschermende werking van de pensioenwet. Kan de regering ingaan op de gevolgen hiervan bij een niet-frauduleus faillissement en bij een scheiding waarin de voorziening niet bestaat uit liquide middelen?

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering wat de reden is om een directeur-grootaandeelhouder (DGA) met een minderheidsbelang volledig buiten de Pensioenwet te plaatsen? Deze leden willen er op wijzen dat het veelal kleinere ondernemers zijn die als gevolg van een minderheidsbelang in (de eigen) onderneming buiten de Pensioenwet vallen. Waarom wordt in deze niet aangesloten bij de criteria voor de sociale vezekeringswetgeving, voor het antwoord op de vraag of sprake is van een werknemer of niet? Waarom wordt een DGA niet het, eventueel eenmalig bij het aangaan van de pensioentoezegging, keuzerecht gegeven om te kiezen voor toepassing van de Pensioenwet? Deze leden willen verder weten waarom de Pensioenwet niet verplicht van toepassing is indien een DGA er bewust voor kiest om het pensioen te verzekeren bij een verzekeraar, die onder de PW overigens als reguliere pensioenuitvoerder geldt.
De leden van de PvdA-fractie wijzen op het feit dat op basis van de vigerende pensioenregelgeving geldt dat een DGA die pensioen in eigen beheer opbouwt beschermd wordt bij ontslag. Gewaarborgd is dat een DGA te allen tijde bij beëindiging van de deelneming aan de pensioenregeling ten minste een premievrije tijdsevenredige aanspraak op pensioen krijgt. Door de DGA buiten de Pensioenwet te plaatsen, geniet de DGA deze bescherming niet meer. Het betreft in deze overigens niet alleen DGA's die bewust voor opbouw van pensioen in eigen beheer kiezen, maar ook DGA's die hun pensioen hebben verzekerd bij een verzekeraar. Deze leden voegen hier aan toe dat deze bescherming niet alleen geldt voor het ouderdomspensioen maar ook voor nabestaandenpensioen. De partners van de DGA's worden derhalve ook benadeeld. Deelt de regering de mening van de leden van de PvdA-fractie het niet

gewenst is dat de positie van de positie van de partner of nabestaande van de DGA binnen de Pensioenwet niet beschermd is?
De memorie van toelichting vermeldt dat bezien zal worden of het bijzonder nabestaandenpensioen van de ex-partner van de DGA in de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (WVPS) kan worden geregeld. De leden van de PvdA-fractie vragen op welke wijze dit vorm zal krijgen. Wat zijn dan de bezwaren om een dergelijke regeling voor gescheiden DGA's niet in de Pensioenwet op te nemen? Gaat de wijziging voor zowel bestaande situaties als nieuwe situaties gelden?
Onder de Pensioenwet is waardeoverdracht van het in eigen beheer gespaarde pensioen van DGA's naar een pensioenregeling wanneer DGA werknemer wordt niet meer mogelijk. De memorie van toelichting meldt dat deze vorm van waardeoverdracht vervalt doordat de DGA niet meer onder de Pensioenwet valt. De leden van de PvdA-fractie vinden dit een mager argument voor het uitsluiten van een groep voor waardeoverdracht. Tevens vinden deze leden het niet wenselijk dat waardeoverdracht voor deze groep bij voorbaat door de wet uitgesloten wordt. Graag ontvangen deze leden een reactie op deze stellingen.
De leden van de PvdA-fractie willen graag weten wat de reden is voor het schrappen van de mogelijkheid van C-polissen. Deze leden vragen of het feit dat de mogelijkheden voor waardeoverdracht en afkoop van kleine pensioenen de C-polis in geheel overbodig maakt. Kan de regering aangeven wat de gevolgen zijn voor werknemers die wegens flexibele of kortlopende arbeidscontracten bewust kiezen voor een C-polis?
Deze leden vragen voorts of de C-polis op dit moment ook gebruikt wordt door mensen die afwisselend in Nederland en in het buitenland werken. Indien de C-polis een bruikbare regeling voor bijvoorbeeld Nederlandse expats of grenswerkers vormt; vindt de regering het dan wenselijk deze mogelijkheden bij wet uit te sluiten?
De leden van de PvdA-fractie willen weten op welke wijze het overgangsrecht vorm krijgt wanneer C-polissen worden afgeschaft. Deze leden vragen of de mensen die nu een C-polis hebben deze waarde om kunnen zetten naar een B-polis. Mogen pensioenuitvoerders deze omzetting weigeren? Voorts vragen zij welke termijn de regering redelijk acht voor het omzetten van C-polissen naar B-polissen.
De leden van de PvdA-fractie ondersteunen het voorstel van de regering de positie van de deelnemersraden te verbeteren. Wel willen de leden van de PvdA-fractie overwegen om de bevoegdheden op een aantal terreinen te vergroten. Tegen die achtergrond vragen de leden een motivering voor de huidige vormgeving en reikwijdte van het adviesrecht. Tevens willen de leden van de PvdA-fractie een motivatie van het verbod op een vetorecht. Deze leden ondersteunen het voorstel tot het introduceren van een adviesrecht van de deelnemersraad over het langetermijn herstelplan. Deze leden willen hier aan toevoegen dat een dergelijk adviesrecht tevens van toepassing moet zijn op de continuïteitsanalyse. Deze leden willen er wel op wijzen dat leden van de deelnemersraad de mogelijkheid moeten hebben een goed onderbouwd advies over een herstelplan op te stellen. Om een dergelijk advies op te kunnen stellen moeten deelnemersraden de mogelijkheid hebben de actuaris te raadplegen. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat de deelnemersraden en verantwoordingsorganen ook in andere situaties de actuaris moeten kunnen raadplegen wanneer dit voor het uitvoeren van de taken van belang is. De leden van de PvdA-fractie vragen de regering of zij deze mening deelt en bereid is het wetsvoorstel in deze richting aan te passen?
Werkgevers en pensioenuitvoerders leggen uitgangspunten en procedures die gevolgd worden bij vermogenstekorten en overschotten vast in de uitvoeringsovereenkomst. Hierbij geldt dat uitvoerder en werkgever alle vrijheid hebben hier gezamenlijk afspraken over vast te leggen. Deze leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat overschotten moeten worden ingezet voor indexatie en buffers voor indexatie in de toekomst.

Deze leden vinden het niet wenselijk dat werkgever en uitvoerder vast leggen dat de werkgever bij overschotten geld krijgt uit de pensioenkas. Deelt de regering deze mening van de leden van de PvdA-fractie? Is de regering bereid de wettelijke bepaling op dit punt aan te scherpen?
De pensioenuitvoerder is aansprakelijk en verantwoordelijk voor het volledig uitvoeren van de pensioenregeling. Voor de uitvoering van de overeenkomst is de pensioenuitvoerder afhankelijk van de door de werkgever verstrekte informatie over de deelnemers. In de Pensioenwet zijn pensioenuitvoerders niet langer gevrijwaard van aansprakelijkheid wanneer de werkgever verzuimt de gegevens van deelnemers te verstreken.
De leden van de PvdA-fractie vragen of het verstandig is de volledige verantwoordelijkheid van de uitvoering bij de verzekeraar te leggen wanneer de werkgever in gebreke blijft.
Deze leden wijzen op het feit de verstrekkende aansprakelijkheid van de verzekeraar er toe kan leiden dat het risico voor de informatieverstrekking en daarmee de uitvoering van de overeenkomst komt te liggen bij de deelnemer. Wanneer een werkgever verzuimt de benodigde informatie te verstrekken kan de verzekeraar op den duur besluiten uitvoeringsovereenkomst niet uit te voeren. Dit kan voor de deelnemer betekenen dat er tijdelijk geen pensioen wordt opgebouwd. De memorie van toelichting stelt dat *«indien de werkgever verzuimt de gegevens van een bepaalde werknemer te verstrekken aan de pensioenuitvoerder ligt het in de rede dat die werknemer de werkgever aansprakelijk stelt voor de schade»* De werknemer moet er in dit geval dus voor zorgen dat de werkgever de aansprakelijkheid niet ontloopt. Deelt de regering de mening van de leden van de PvdA-fractie dat de verantwoordelijkheid van de verzekeraar in deze doorschiet? Deelt de regering de vrees van de leden van de PvdA-fractie dat bij het in gebreke blijven van de werkgever de verzekeraar de uitvoering stop zal zetten met alle gevolgen voor de deelnemer van dien? Deelt de regering de mening van deze leden dat het niet wenselijk is dat de deelnemer stappen moet ondernemen in situatie waar de werkgever in gebreke blijft.
De leden van de PvdA-fractie wijzen op het feit dat door het aanpassen van de verantwoordelijkheid van verzekeraars bij het in gebreke blijven van de werkgever voorkomen kan worden dat bij het risico bij de deelnemer komt te liggen. Wanneer de werkgever per definitie verantwoordelijk is voor leveren gegevens en de verzekeraar (indien niet verwijtbaar) gevrijwaard is van aansprakelijkheid heeft de verzekeraar geen reden de uitvoering van het pensioen stop te zetten/niet uit te voeren. Deze loopt immers geen risico. Bij het niet leveren van de gegevens kan de verzekeraar de werkgever aansprakelijk stellen de eventueel gelopen schade en voor zorgen ervoor dat de pensioenregeling (met terugwerkende kracht) uitgevoerd wordt. De deelnemer hoeft in deze situatie geen actie te ondernemen voor het behoud van de pensioenaanspraak. De leden van de PvdA-fractie vragen de regering om een reactie op dit voorstel.
De leden van de PvdA-fractie vragen waarom pensioenfondsen niet de mogelijkheid krijgen om de opbouw van pensioen te staken als de betrokken werkgevers notoire wanbetalers blijken te zijn? Waarom is het redelijk dat deze werkgevers zich kunnen onttrekken van de betaling van pensioenpremie? De leden van de PvdA-fractie stellen deze vragen omdat het de solidariteit ondergraaft als de fondsen en werknemers opdraaien voor de kosten als er sprake is van moedwillig handelen van werkgevers.
De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat pensioenfondsen wel aantoonbare inzet hebben moeten plegen om de achterstallige premies te incasseren. Tevens zouden er pas stappen gezet mogen worden na het informeren van de betrokken ondernemingsraad van de wanbetalende werkgever. Ook zou te overwegen zijn om pas de pensioenopbouw te mogen stoppen een maand na het informeren van de ondernemingsraad en dus niet met terugwerkende kracht zoals bij verzekeraars.

De leden van de PvdA-fractie vragen wanneer de verzekeraars de deelnemers moeten informeren bij een betalingsachterstand. Deze leden zijn verder van mening dat de verzekeraar, indien mogelijk, tevens de ondernemingsraad mag informeren bij een betalingsachterstand ter vervanging van het verplicht informeren van alle deelnemers. Hier voegen deze leden aan toe dat de mogelijkheid tot het informeren van de OR vastgelegd moet worden in de uitvoeringsovereenkomst. Ondersteunt de regering het voorstel van deze leden verzekeraars de mogelijkheid te bieden bij betalingsachterstand, indien afgesproken, de OR te informeren in plaats van afzonderlijke deelnemers.
Verzekeraars hebben de mogelijkheid bij een betalingsachterstand de regeling met 3 maanden terugwerkende kracht premievrij te maken. De leden van de PvdA-fractie vragen welke gevolgen dit heeft voor de mogelijkheden van het treffen van een betalingsregeling met de werkgever.
De leden van de PvdA-fractie willen weten wat de voor- en de nadelen zijn van het bieden van beperkte mogelijkheden voor het met terugwerkende kracht premievrij maken. Is het mogelijk dat verzekeraars door deze beperkte mogelijkheid extra snel kiezen voor premie vrijmaken doordat ze anders een te groot risico lopen hoge kosten? Deze leden zijn van mening dat het met terugwerkende kracht premie vrijmaken tezamen met een aantal maatregelen ter bescherming van de pensioenopbouw van de deelnemers mogelijk meer ruimte biedt voor het bijtijds oplossen van de betalingsachterstand. Graag krijgen deze leden een reactie op deze suggestie.
De memorie van toelichting stelt dat de verzekeraar zich aantoonbaar moet inspannen de premie binnen te krijgen voordat de verzekeraar de deelnemers mag informeren over de betalingsachterstand. De leden van de PvdA-fractie vragen hoeveel tijd een verzekeraar daarvoor heeft. De verzekeraar kan immers slechts met 3 maanden regelingen met terugwerkende kracht premievrij maken. De verzekeraar kan hier vanaf één maand na het informeren van deelnemers mee aanvangen. Klopt de redenering dat een verzekeraar die geen risico wil lopen tot het uitvoeren van een regeling zonder premiebetalingen slechts twee maanden de tijd heeft de werkgever onder druk te zetten te betalen? Welke risico's brengt dat met zich mee voor de deelnemers?
Tevens vragen de leden van de PvdA-fractie of het voor de lange termijn houdbaar is om de werknemers van de onder de verplichtstelling vallende werkgevers die hun werknemers niet aanmelden bij het fonds toch pensioenaanspraken te laten claimen. Ook hier zou alleen als het betreffende pensioenfonds voldoende inspanningen pleegt om werkgevers te bereiken de vrijstelling gegeven kunnen worden.
De leden van de PvdA-fractie vragen of de mogelijkheid die de Pensioenwet biedt voor de vrijwillige voortzetting van de aansluiting bij een pensioenfonds door een onderneming na het einde van de verbondenheid met een groepsconcern in overeenstemming is met taakafbakeningsafspraken. Loopt het pensioenfonds dan niet het risico als verzekeraar te worden beschouwd? De leden van de PvdA-fractie hechten veel waarde aan de mogelijkheid van deelnemers om bij beëindiging van het dienstverband toch nog een aantal jaren aangesloten te kunnen blijven bij het bedrijfstak of ondernemingspensioenfonds. Op die manier wordt het makkelijker om te switchen tussen loondienst en zelfstandig ondernemerschap. Nu is deze periode drie jaar. Kan deze periode worden verlengd?
Het aantal zelfstandig ondernemers stijgt. Het starten van een vrijwillig pensioenfonds voor zelfstandigen zou een aantrekkelijke vorm van organisatie kunnen zijn om samen voor de oude dag te sparen. Biedt deze wet deze mogelijkheid? Zo nee, is de regering bereid deze mogelijkheid wel te bieden?

De Directeur-grootaandeelhouder (DGA) is geen werknemer in de zin van de Pensioenwet zo constateren de leden van de VVD-fractie. Hierdoor valt het pensioen van de DGA buiten de beschermende werking van de PW, ook als het volledig verzekerd is. Betekent dit dat een pensioenpolis van een DGA te allen tijde uitwinbaar is bij faillissement? Is dat dan een afkoop in fiscale zin?
Moet de polis door de werkgever worden afgesloten of kan de DGA dit ook zelf doen (oude C-polis)? Hoe dient de verzekering te worden vormgegeven om aan de fiscale eisen te voldoen? Waarom is niet gekozen voor de mogelijkheid van opting-in (dus op verzoek wel de beschermende werking van de PW)? Hoe zien de nadere regels die de regering gaat stellen over de DGA eruit (artikel 2 lid 1 PW)? Wat is het doel van deze regels?
Volgens het wetsvoorstel moeten achterstanden bij de werkgever in premiebetaling aan het pensioenfonds al heel snel worden gemeld, ook aan de deelnemers. Dat moet ook gebeuren als er in feite niets aan de hand is. Het grote nadeel daarvan is dat dat al heel snel flinke onrust bij de deelnemers kan aanjagen. Vervolgens kost het heel veel tijd en moeite om dat weer terug te gaan dringen. Kan de regering hier uitgebreid op ingaan? Wat zou gedaan kunnen worden om dit te voorkomen?
Uiterlijk wanneer een werknemer pensioenaanspraken verwerft moet de werkgever de pensioenovereenkomst hebben ondergebracht. Is bedoeld dat de uitvoerings-overeenkomst direct ingaat bij de «toekenning»?
Kan worden opgehelderd hoe de situatie te duiden waarin een werkgever niet is aangesloten bij een werkgeversverenging, zoals bedoelt in het tweede lid, onderdeel a?
Bij een bedrijfstakpensioenfonds komen het uitvoeringsreglement en het pensioenreglement als het ware over elkaar heen te liggen. Mag worden volstaan met het in één (pensioen)reglement onderbrengen van alle verschillende rechten en plichten?
Gelden in dit verband voor niet-verplichtgestelde bedrijfstak-pensioenfondsen dezelfde voorwaarden als voor verplichtgestelde fondsen?

De leden van de SP-fractie vragen waarom aan de informatieverplichting bij betalingsachterstand van 5% van de jaarpremie ook de voorwaarde is gekoppeld dat er tegelijkertijd sprake moet van onvoldoende minimaal vereist eigen vermogen? Waarom is het hebben van een betalings-achterstand op zich onvoldoende voor de informatie plicht? In het geval van ondernemingspensioenfondsen moet de ondernemingsraad worden ingelicht over de betalingsachterstand. Waarom is er niet voor gekozen om dat ook van toepassing te verklaren op de ondernemingsraden van bedrijven, met een betalingsachterstand, die zijn aansloten bij een pensioenfonds?

De leden van de D66-fractie verzoeken de regering in te gaan op de kritiek van het Verbond van Verzekeraars dat het principieel onjuist is de verantwoordelijkheid voor de vaststelling van het pensioenreglement neer te leggen bij de verzekeraar.
In de passage in de memorie van toelichting over vetorechten wordt verwezen naar de motie-Schimmel/Blok[1]. De leden van de D66-fractie willen er op wijzen dat de verwijzing naar deze motie, voor zover dit de deelnemersraad en de deelnemersvergadering betreft, berust op een verkeerde interpretatie van de strekking van de motie. In de bedoelde motie spreekt de Kamer zich uit tegen het bestaan van instemmingsrechten (vetorechten) bij anderen dan het bestuur van een pensioenfonds. De motie had speciaal tot doel een eind te maken aan de toen veelvuldig voorkomende voorrechten voor de werkgevers, waaronder instemmingsrechten. De motie is ingediend ter vervanging van een amendement met een vergelijkbare strekking, dat gelijktijdig is ingetrokken. Bij het amende-

[1] Kamerstuk 26 674, nr. 15.

ment ging het om een verbod bevoegdheden te verlenen aan «anderen dan de organen van het fonds», dat wil zeggen aan externe instanties. Het amendement had dus absoluut geen betrekking op de bevoegdheden van deelnemersraden of deelnemersvergaderingen. In de mondelinge toelichting van de kant van de D66-fractie bij de omzetting van het amendement in een motie, is de reikwijdte van het beoogde verbod niet veranderd. De andere woordvoerders hebben dat ook niet gevraagd, evenmin als de staatssecretaris[1]. Er is dus geen voorstel geweest om de reikwijdte van de motie te verruimen tot interne organen van een pensioenfonds. Hierover bestaat derhalve ook geen uitspraak van de Tweede Kamer.
De reikwijdte van de motie is naar de mening van de leden van de D66-fractie niet alleen van betekenis voor de wetgeving maar ook voor het overleg over een code voor goed pensioenbestuur (Pension Fund Governance) in de Stichting van de Arbeid, waaraan ook wordt deelgenomen door de koepels van pensioenfondsen en verzekeraars en door de ouderenorganisaties. Allen & Overy en Boer & Croon geven in hun rapport «Eenheid in verscheidenheid» in overweging aan de organen voor intern toezicht (raden van toezicht of raden van commissarissen) goedkeuringsbevoegdheden te verlenen voor bestuursbesluiten. Dat geldt voor bepaalde onderwerpen ook ten aanzien van het zogenaamde verantwoordingsorgaan binnen de fondsen. Daarnaast is in de voorstellen van de Vereniging van Bedrijfstakfondsen voor een PFG-code eveneens aan een te vormen college van belanghebbenden een aantal goedkeuringsrechten toegekend. De interpretatie van de motie is daarom tevens van betekenis voor de vrijheid die de overlegpartners hebben om naar eigen inzicht in de code instemmings- of goedkeurings-rechten toe te kennen aan de organen voor intern toezicht en voor verantwoording. De D66-fractie wijst er daarom op dat bevoegdheden van bestaande of in te stellen interne organen van een pensioenfonds niet onder de reikwijdte van de motie vallen. Dat geldt dus zowel voor deelnemersraden en deelnemersvergaderingen, als ook voor nieuw in te stellen colleges van intern toezicht en verantwoordingsorganen (of een combinatie daarvan). De D66-fractie vindt dat moet worden afgezien van het voornemen om een wettelijk verbod in te voeren voor de toekenning van instemmings- of goedkeuringsrechten aan organen van een pensioenfonds. Dit houdt tevens in dat de deelnemersraden die thans instemmingsrechten bezitten deze dan kunnen behouden. Ook vindt de D66-fractie dat de strekking van de motie betrokken moet worden bij de beoordeling van de resultaten van het overleg over de PFG-code en de eventuele benodigde wetgeving op dat terrein. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering.
De Pensioenwet kan er toe leiden dat in sommige gevallen wel pensioen moet worden uitgekeerd, terwijl daarvoor geen premie is betaald. De fractie van D66 vindt dat misbruik en oneigenlijk gebruik van deze mogelijkheid moet worden voorkomen. Zo niet, dan zouden werkgevers en werknemers kunnen samenspannen om geen pensioenpremie te betalen, terwijl er voor werknemers wel pensioenaanspraken ontstaan die door het collectief betaald moeten worden. Kan de regering nader op deze kwestie ingaan, en dan met name op het voorstel van de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen (VB) om bedrijfstakpensioenfondsen toegang te verlenen tot het systeem van eerste-dag-meldingen dat in het kader van de operatie Walvis wordt ontwikkeld.
De leden van de D66-fractie vragen of de nieuwe regeling niet een onoverkomelijk probleem oplevert voor de beroepspensioenfondsen. Hoe schat de regering verder het risico in dat nooit aangemelde buitenlandse werknemers, voor wie geen premie is betaald, aanspraak kunnen maken op pensioen? Graag zien zij een reactie van de kant van de regering.

Dit wetsvoorstel bepaalt dat pensioenuitvoerders aan de betrokkenen moeten melden dat er sprake is van een betalingsachterstand. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering of hij kan aangeven hoe

[1] Tweede Kamer, Handelingen 47, 9-2-2000.

groot de problematiek van de betalingsachterstanden is. Directe melding in het geval van betalingsachterstand acht de regering niet zinvol. Directe melding zou onnodige onrust veroorzaken. De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen in hoeverre er sprake zal zijn van onnodige onrust bij de voorgestelde termijn van melding na drie maanden. Heeft het de regering een beeld van het aandeel van de gevallen van onnodige onrust – dat wil zeggen, geen reden tot aanpassing van de aanspraken en rechten – bij een termijn van 3 maanden?
Het wetsvoorstel maakt het onmogelijk dat een pensioenfonds uitgaat van het principe «geen premie, geen recht». De leden van de fractie van de ChristenUnie onderschrijven het belang van bescherming van de bestaande rechten en aanspraken van de werknemer. De vraag is of werknemers gediend zijn bij een verbod op het principe «geen premie, geen recht». In het geval van samenspanning tussen werkgever en werknemer met betrekking tot het niet betalen van pensioengelden draaien de overige deelnemers namelijk op voor de kosten. Waarom heeft de regering ervoor gekozen het verbod op uitsluiten van deelnemers zo expliciet te verankeren in de wet, terwijl de regering toegeeft dat er onwenselijke uitkomsten mogelijk zijn, zo vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie.

5. De pensioenuitvoerder

De leden van de CDA-fractie hechten aan een evenwichtige belangenbehartiging bij de besturen van de pensioenfondsen. Zij zien pensioenen primair als arbeidsvoorwaarden tussen werkgevers en werknemers en niet als een overheidstaak. Juist mede doordat de overheid afstand hield tot de pensioenfondsen, konden zij zich in Nederland, in tegenstelling tot de ons omringende landen, zo goed ontwikkelen en heeft Nederland een forse reserve.
Maar juist dat belang van pensioenen in het inkomen van gepensioneerden rechtvaardigt ook invloed van gepensioneerden op het pensioenfonds. De leden van de CDA-fractie zijn daarom blij dat er al sinds 1998 een convenant is tussen partijen over medezeggenschap.
De regering geeft aan zich te beraden over de resultaten van de tussenscan. Kan de regering aangeven hoe zij de resultaten van de tussenscan ziet en op welke manier een evenwichtige belangenbehartiging in deze wet kan worden gegarandeerd? Op welke manier zijn de belangen van vooral slapers en gepensioneerden evenwichtig behartigd ? Verder vragen de leden van de CDA-fractie speciaal aandacht voor medezeggenschap bij verzekerde regelingen. Juist hier lijken deelnemers (actieven en postactieven) veel minder invloed te hebben dan bij pensioenfondsen. Deze leden juichen dan ook het opnemen van een hoorrecht toe, maar vragen de regering wel of hiermee een gelijke mate van inspraak en medezeggenschap plaatsvindt in verzekerde regelingen als bij pensioenfondsen. Is in de ogen van de regering gelijke medezeggenschap bij verzekerde regelingen en pensioenfondsen nodig en gewenst?
Een deelnemer die zijn dienstverband met de werkgever verbreekt kan de pensioenovereenkomst met het pensioenfonds vrijwillig maximaal drie jaar voortzetten, wanneer die bij het sluiten van de pensioenovereenkomst is overeengekomen. Stel nu dat die werknemer als ZZP'er in deze bedrijfstak verder gaat. Moeten dan ook deze bepalingen op deze deelnemer van toepassing zijn? Of kan deze ZZP'er die binnen deze bedrijfstak blijft vrijwillig doorgaan met de pensioenopbouw bij dit fonds? Graag zien zij een reactie van de regering tegemoet. Hoe ziet de regering in het algemeen de pensioenopbouw voor ZZP'ers in relatie tot deze pensioenwet?
Het CSO merkt op dat er een zelfstandige relatie bestaat tussen de pensioenuitvoerder enerzijds en de gewezen deelnemers anderzijds. Waarom worden de gepensioneerden en de slapers niet genoemd in de verantwoordelijkheidsverdeling zoals beschreven in de algemene inlei-

ding van de memorie van toelichting. Hoe beschouwt de regering de reikwijdte van het medezeggenschapsconvenant tussen het CSO en de Stichting van de Arbeid in relatie tot de nieuwe Pensioenwet? Het convenant is beperkt van duur i.t.t. de Pensioenwet. Het CSO heeft in een hoorzitting van de Tweede Kamer over de pensioenwet aangegeven dat het convenant, gelet op de beperkte geldigheidsduur, niet zo maar overgenomen kan worden in de pensioenwet. Vindt hierover tussen de STAR, CSO en de regering overleg plaats en zo ja, wat zijn de resultaten van dit overleg? De positie van gepensioneerden kan zoals afgesproken in het PFG-akkoord tevens sterk verbeterd worden via het afgesproken verantwoordingsorgaan, een tripartiet orgaan met vergaande bevoegdheden. Kan de regering aangeven wat haar visie is op dat verantwoordingsorgaan en de positie van gepensioneerden daarbinnen? Hoe beziet de regering de positie van de deelnemersraden in het licht van de verder strekkende verantwoordingsorganen?
Is de constatering juist dat deelnemersraden van fondsen en interne toezichtsorganen van fondsen niet vallen onder het verbod vetorecht in artikel 97.
Bestaande mogelijkheden om deelnemersraden instemmingsrecht te geven in de PSW vervallen in de nieuwe PW. Waarom handhaaft de regering dit instemmingsrecht uit de PSW niet? Artikel 117 beperkt het terugstorten van premies of het toepassen van premiekortingen. Hoe beschouwt de regering een bepaling dat indien en zover er in het verleden kortingen op de indexatie zijn toegepast, deze eerst moeten worden ingehaald voordat kan worden overgegaan tot terugstorting of korting op de kostendekkende premie? Onderschrijft de regering de stelling dat bij korting op de pensioenaanspraken volgens artikel 122 de korting in het kader van een evenwichtige belangenbehartiging in gelijke (procentuele) mate op de verschillende groepen van toepassing moet zijn?
Wanneer zal de regering een nadere analyse doen naar een alternatief uitvoeringsmodel? Wordt dit meegezonden met de Nota naar aanleiding van het verslag?

De leden van de PvdA-fractie constateren dat de pensioenuitvoerder verantwoordelijk is voor het uitvoeren van de uitvoeringsovereenkomst. Een deel van de pensioenovereenkomst, en daarmee van de arbeidsvoorwaarden, is uitgewerkt in de uitvoeringsovereenkomst. Voor pensioenfondsen geldt dat werkgever en werknemer per definitie gezamenlijk verantwoordelijk zijn doordat zij het fondsbestuur vormen. Een verzekeraar kan echter de inhoud van de pensioenovereenkomst niet veranderen. De verzekeraar is nu voor een deel verantwoordelijk voor mogelijk onjuiste afspraken die werkgever en werknemer maken. De leden van de PvdA-fractie willen graag weten welke mogelijkheden een verzekeraar heeft om pensioenovereenkomsten die elementen bevat die in strijd zijn met de wet niet hoeven uit te voeren dan wel aangepast te krijgen?
De pensioenuitvoerder is tevens verantwoordelijk voor de naleving van (gewijzigde) nationale en internationale regelgeving. Deze verantwoordelijkheid geldt zowel voor regelgeving die betrekking heeft op de inhoud van de pensioenovereenkomsten als regelgeving die betrekking heeft op de uitvoering van de pensioenovereenkomst. Een uitvoerder heeft deze verantwoordelijkheid omdat deze een overeenkomst die niet strookt met (internationale) regelgeving niet mag uitvoeren. De leden van de PvdA-fractie steunen dit voorstel op de hoofdlijnen. Deze leden vinden het van groot belang dat met name de kleinere werkgevers niet verantwoordelijk zijn voor het consequent bijhouden en naleven van gewijzigde (internationale) regelgeving. Dat is immers de rol van de verzekeraar. Toch wijzen deze leden er op dat verstandig is in bepaalde situaties de verzekeraar te verschonen van aansprakelijkheid.
De leden van de PvdA-fractie vragen of de verzekeraar te allen tijde verantwoordelijkheid moet dragen voor wetswijzigingen die met terug-

werkende kracht gevolgen hebben voor de uitvoering van de pensioenregeling. Wanneer een werkgever niet meer bestaat draagt de verzekeraar de kosten voor het met terugwerkende kracht toepassen van de regelgeving. Bij een fonds is dit geen probleem omdat dergelijk risico's collectief gedragen worden. Vindt de regering het wenselijk dat de volledige aansprakelijkheid van verzekeraars ook in dergelijke situaties geldt?
De leden van de PvdA-fractie willen voorts wijzen op het risico dat kan ontstaan voor deelnemers wanneer de werkgever in gebreke blijft met het aanpassen van de pensioenovereenkomst aan de gewijzigde regelgeving. Wat zijn de stappen die de verzekeraar zet wanneer een werkgever benodigde wijzigingen niet doorvoert? Binnen welke termijnen moet dit geregeld zijn? In navolging van eerder gemaakte opmerkingen geldt ook hier de absolute aansprakelijkheid van de verzekeraar bij het in gebreke blijven van de werkgever. Dit kan dit leiden tot een druk op verzekeraars de uitvoering van de regeling te staken. De leden van de PvdA-fractie vinden het niet wenselijk dat de uitvoering gestaakt wordt doordat de werkgever in gebreke blijft. Deze leden ontvangen graag een reactie op genoemde punten.
Verder vragen de leden van de PvdA-fractie of de pensioenuitvoerder de deelnemers moet informeren wanneer een werkgever in gebreke blijft bij het aanpassen aan internationale regelgeving?
De regering is volgens de memorie van toelichting voornemens om een nadere analyse uit te voeren naar een alternatief voor het huidige uitvoeringsmodel. De kernvraag bij deze analyse is of het mogelijk is om het uitvoeringsmodel van pensioenregelingen om te bouwen tot een opdrachtgever-/opdrachtnemer model om zo de collectieve en solidaire kenmerken van de pensioenregeling te behouden en de uitvoering over te laten aan de markt. De leden van de PvdA-fractie willen de analyse naar een alternatief uitvoeringsmodel betrekken bij de huidige behandeling van het onderhavige wetsvoorstel. Wanneer kan de Kamer deze analyse tegemoet zien? Welke mogelijke consequenties zal dat hebben voor (het wetgevings- en invoeringstraject van) de Pensioenwet?
Kan aangegeven worden welke hoofdlijnen in de analyse naar een alternatief uitvoeringsmodel aan bod komen? Wordt ook aandacht besteed aan een mogelijke verplichting voor pensioenfondsen om hun vermogensbeheer en de uitvoering uit te besteden, en aan de positie(verandering) van het bestuur in deze? Zo ja, welke uitwerkingen/opties passeren daarbij de revue?
De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat de verplichtstelling een van de pijlers van ons stelsel is. Bij de implementatie van de verschillende EU-richtlijnen hebben de achtereenvolgende regeringen altijd vol gehouden dat de verplichtstelling niet in gevaar komt. De leden van de PvdA-fractie vragen of het debat over onze wettelijke verplichtstelling vanuit Europa een rol speelt bij de discussie over alternatieve uitvoeringsmodellen. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering. Onlangs heeft in het Financieel Dagblad gestaan dat binnen de regering nagedacht wordt over voorstellen om fondsen de gelegenheid te geven een knip te maken tussen het bestuur en een zelfstandig pensioenbedrijf. Het ministerie van Financiën zou volgens het Financieel Dagblad een stap verder gaan. Zij zouden dit willen verplichten. De leden van de PvdA-fractie willen duidelijkheid. De leden van de PvdA-fractie hebben forse bedenkingen bij dit voorstel. Zij vrezen dat het geld van het pensioenfonds dan ook juridisch naar de uitvoerder moet worden overgedragen. Het voordeel dat daar tegenover staat is dat er een level playing field ontstaat waardoor elke discussie over taakafbakening verdwijnt. De leden van de PvdA-fractie vinden dit sympathiek klinken. Maar volgens deze leden zitten aan deze actie grote risico's. Immers bij volledige overdracht van de vermogens van het pensioenfonds naar een uitvoerder wordt impliciet het instituut pensioenfonds afgeschaft en omgebouwd tot een verzekeraar. De leden van de PvdA-fractie vragen wat dit betekent voor het financieel

toetsingskader en de kansen op indexatie. De leden van de PvdA-fractie willen deze discussie in kader van de nieuwe wet voeren om niet over een half jaar verrast te worden. Tevens willen de leden van de PvdA-fractie dat de Pensioenwet Brussel-proof is en de verplichtstelling niet in gevaar komt. Kan de regering onderbouwen dat met dit wetsvoorstel de wettelijke verplichtstelling niet in gevaar komt?
De leden van de PvdA-fractie vragen of in de Pensioenwet nu een wettelijk verbod op nevenactiviteiten is opgenomen of niet.
De leden van de PvdA-fractie stellen vast dat het wetsvoorstel onvoldoende tegemoetkomt aan de gerechtvaardigde wens van gepensioneerden voor meer zeggenschap. Deze leden begrijpen dat dit samenhangt met de lopende discussie over Pension Fund Governance. Er is een evenwichtig convenant over medezeggenschap tussen de STAR en het CSO. Deze leden vinden dat er een heldere scheiding moet zijn tussen CAO-tafel en pensioenbestuur. Deze leden menen eveneens dat de kwaliteit van het pensioenbestuur op de eerste plaats moet komen. Tevens vinden de leden van de PvdA-fractie dat werkgevers mede verantwoordelijk blijven voor een goed pensioen en dus ook bestuursverantwoordelijkheid moeten blijven dragen.
De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering principiële bezwaren heeft tegen de door de organisaties van ouderen en gepensioneerden geuite wens om reeds in deze wet de bepalingen van het convenant op te nemen. Deze leden willen ook graag de visie vernemen van de regering op de zeggenschap van de zogenaamde slapers en nabestaanden.
Bij nota van wijziging (30 413, nr. 14) is een artikel toegevoegd dat goed bestuur moet waarborgen. In de toelichting worden de principes beschreven. De principes zijn volgens de toelichting: zorgvuldig bestuur, intern toezicht, verantwoording, deskundigheid en communicatie. De leden van de PvdA-fractie geven er de voorkeur aan om alle principes van goed bestuur in de wet vast te leggen. De uitwerking van de principes kan dan aan de betrokken partijen worden overgelaten. De leden van de PvdA-fractie vragen waarom alleen de principes verantwoording en intern toezicht zijn vastgelegd in de wet. Deze leden willen hier graag een reactie op.
De leden van de PvdA-fractie vinden ook dat er in analogie met de code Tabaksblad, door de pensioenuitvoerder jaarlijks uitgelegd moet worden hoe ze de principes toepassen en waar ze dat niet doen uitleggen waarom ze dat niet doen. Deze regel is door de regering niet overgenomen omdat dit maatwerk zou frustreren. De leden van de PvdA-fractie kunnen deze redenering niet goed volgen. Immers maatwerk blijft mogelijk omdat elke uitvoerder alleen moet uitleggen hoe de principes gehanteerd worden. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering.
De leden van de PvdA-fractie steunen de wens van de Stichting van de Arbeid en de CSO om naleving van de principes wettelijk te verankeren. De leden van de PvdA-fractie vinden dat dit alsnog in de wet moet worden geregeld en niet naar achteren moet worden verschoven door het in een algemene maatregel van bestuur te regelen. Is de regering hiertoe bereid?
De taakverdeling tussen DNB en de AFM is voor andere onderdelen van het toezicht ook duidelijker in de wet geregeld. De leden van de PvdA-fractie vragen ook wie er in de visie van de regering verantwoordelijk is voor het toezicht over het naleven van deze principes? Is dat de DNB of de AFM?
In de memorie van toelichting wordt geconcludeerd dat het Burgerlijk Wetboek moet worden gewijzigd om verantwoordingsorganen een beroepsmogelijkheid te geven bij de Ondernemingskamer. De leden van de PvdA-fractie hechten er sterk aan dat het BW zo spoedig mogelijk wordt aangepast. Wanneer wordt een wetsvoorstel om dit te regelen naar de Kamer gestuurd?
In de wet staat in artikel 131a lid 1a dat het bestuur verantwoording moet afleggen aan deelnemers, slapers, pensioengerechtigden en financieel

betrokken werkgevers. De leden van de PvdA-fractie verwachten veel van de versterking van de positie van deelnemers, slapers, pensioengerechtigde en betrokken werkgevers als het in het leven te roepen verantwoordingsorgaan een orgaan met tanden wordt. Waarom heeft de regering niet overwogen om in de wet, in analogie met de manier waarop de positie van deelnemersraden is vastgelegd, de positie van verantwoordingsorganen vast te leggen. Zoals eerder in het verslag gemeld vinden de leden van de PvdA-fractie dat de wet onvoldoende tegemoet komt aan de wens om de positie van pensioengerechtigden te versterken. Ziet de regering de mogelijkheid de inrichting van taken en bevoegdheden van verantwoordingsorganen vorm te geven analoog aan de taken en bevoegdheden van de algemene ledenvergadering van een vereniging of de aandeelhoudersvergadering van een onderneming en dus hen ook de mogelijkheid te geven het bestuur als ultimum remedium naar huis te sturen?
De leden van de PvdA-fractie zien een verband tussen de bereidheid van mensen om zitting te nemen in een verantwoordingsorgaan en de bevoegdheden van zo'n orgaan. Oftewel een orgaan zonder zeggenschap zal moeilijk aan leden kunnen komen. De leden van de PvdA-fractie vragen of het van belang is dat in analogie met de OR de leden rechtsbescherming krijgen. Mogen pensioenfondsen eisen stellen dat een lid van het verantwoordingsorgaan lid moet zijn van een van de vertegenwoordigende partijen?
De leden van de PvdA-fractie steunen het voorstel om in 2008 de zogenaamde «best practices» in de wet te verankeren.
De leden van de PvdA-fractie delen de mening van de regering dat de medezeggenschap van deelnemers en pensioengerechtigde bij verzekerde regelingen een wettelijke basis moet krijgen. In de memorie van toelichting wordt opgemerkt dat de medezeggenschap voor verzekerde regelingen een wettelijke basis heeft gekregen in het wetsvoorstel. De leden van de PvdA-fractie vragen in welke artikelen dat dan geregeld is.

De leden van de VVD-fractie merken op dat naar huidig recht de werkgever verantwoordelijk is voor de toezegging omtrent pensioen aan de werknemer, de inhoud van het pensioenreglement en het onderbrengen van de pensioentoezegging bij de verzekeraar door middel van het sluiten van een verzekeringsovereenkomst. De SER heeft in zijn advies over de nieuwe pensioenwet als standpunt ingenomen dat als de pensioenregeling ondergebracht is bij een verzekeraar de werkgever zelf verantwoordelijk is voor de omzetting van de pensioentoezegging in het pensioenreglement. In de Pensioenwet wordt de verzekeraar verantwoordelijk voor het vaststellen van het pensioenreglement (art. 33 Pensioenwet). Dat staat haaks op de opvatting van de SER en is bovendien bijzonder in het licht van de opmerking van de regering dat «sociale partners verantwoordelijk [zijn] voor de inhoud van de pensioenregeling en de verzekeraar verantwoordelijk [is] voor de uitvoering van de pensioenregeling.» Uit de in de Pensioenwet gekozen constructie vloeien naar het lijkt onnodig veel juridische complicaties voort die voortvloeien uit het op één hoop gooien van de regelgeving voor verzekeraars en pensioenfondsen. Waarom kiest de regering, die onderkent dat er grote verschillen zijn tussen pensioenfondsen en verzekeraars, voor de constructie dat de verzekeraar verantwoordelijk wordt voor het pensioenreglement? Waarom heeft de regering in navolging van de SER de verantwoordelijk voor de vaststelling van het pensioenreglement niet gelegd bij de werkgever?
Op basis van een uitspraak van het Europese Hof van Justitie van 9 oktober 2001 is de pensioenuitvoerder naast de werkgever aansprakelijk voor verboden ongelijke behandeling van mannen en vrouwen in een door hem uitgevoerde pensioenregeling. De regering is, onder verwijzing naar het hiervoor genoemde arrest, van mening dat wanneer de pensioen- of uitkeringsovereenkomst in strijd is met regelgeving, de

pensioenuitvoerder die regeling niet mag uitvoeren. Wat het voorgaande precies betekent is onduidelijk. Mag de verzekeraar de gehele pensioenregeling niet meer uitvoeren indien slechts een onderdeel in strijd is met (inter)nationale wet- en regelgeving? Wie draagt het financiële risico indien de werkgever niet bereid is de pensioenregeling aan te passen? Wie draagt het financiële risico indien de werkgever de verschuldigde premie of koopsom niet (meer) kan betalen, bijvoorbeeld omdat de werkgever failliet is, niet meer bestaat, niet meer te traceren is of overgenomen dan wel gefuseerd is? Uit rechtsoverweging 26 van het hiervoor genoemde arrest kan worden afgeleid dat eventuele problemen die voortvloeien uit een tekort aan financiële middelen moeten worden opgelost naar nationaal recht. Het nationale recht zal hiervoor dan wel een aparte regeling moeten kennen. Een dergelijke regeling ontbreekt voor verzekeraars in de Pensioenwet, in tegenstelling tot het huidig recht (art. 4 Regelen PSW). Pensioenfondsen kunnen de premie verhogen en al dan niet ingegane pensioenrechten korten indien de financiële middelen ontoereikend zijn. Verzekeraars hebben die mogelijkheid niet onder de Pensioenwet. Is de regering bereid voor verzekeraars met een oplossing te komen te meer omdat vaak pas na ommekomst van een lange periode duidelijkheid wordt verkregen hoe gewijzigde wet- en regelgeving uitgelegd en toegepast moet worden?

De leden van de SP-fractie vragen waarom een analyse moet worden uitgevoerd naar een ander uitvoeringsmodel. Waaruit bestaat die analyse, wie voert die uit en wanneer wordt het parlement over de uitkomsten van de analyse geïnformeerd?
De leden van de SP-fractie vragen hoe de regering omgaat met de medezeggenschap in pensioenfondsen nu minder dan het aantal afgesproken pensioenfondsen de medezeggenschap van gepensioneerden heeft georganiseerd. Komt er nog een nota van wijziging zoals aangekondigd onder hoofdstuk 5.8. en zo nee, waarom niet?

De leden van de D66-fractie zijn zich ervan bewust dat de vraag opkomt hoe het voorstel voor de Pensioenwet zich verhoudt tot het Voorstel van wet van het lid Bakker tot wijziging van de Pensioen- en spaarfondsenwet (bestuursstructuur pensioenfondsen). Op bladzijde 9–12 van de nota naar aanleiding van het nader verslag[1] bij dit initiatiefwetsvoorstel wordt daarop uitgebreid ingegaan. Het initiatiefwetsvoorstel om gepensioneerden een wettelijk gegarandeerd recht te geven op vertegenwoordiging in de besturen van hun pensioenfondsen, zoals dat ook geldt voor de werknemers, is door de indiener gehandhaafd. Naar de mening van de D66-fractie hebben zowel actieve deelnemers (man en vrouw, jong en oud), als gepensioneerden (met ouderdomspensioenen, nabestaandenpensioenen of invaliditeitspensioenen), als ook de zogenaamde slapers, uitgesteld loon in de pensioenfondsen zitten. Al deze pensioenverzekerden zijn voor hun fonds gelijk. Volgens de leden van de D66-fractie horen zij daarom allen bij de medezeggenschap recht te hebben op gelijke behandeling. Het principe van gelijke behandeling behoort te gelden voor de gehele bestuurlijke organisatie van pensioenfondsen, in het bijzonder voor de samenstelling van de besturen. Deze rechtsgrond geldt ongeacht de wijze waarop toezicht, verantwoording en medezeggenschap verder in de pensioenfondsen worden vormgegeven. Dat houdt in dat de gepensioneerden bij alle fondsen wettelijk hetzelfde recht op zetels verkrijgen als de actieve deelnemers. De Raad van State heeft hierover ook positief geadviseerd.
De leden van de D66-fractie hebben met verbazing kennis genomen van de brief van januari 2006 waarmee de minister van Sociale Zaken de «Principes voor goed pensioenfondsbestuur» van de Stichting van de Arbeid aan de Tweede Kamer heeft aangeboden. In deze brief wordt meegedeeld dat naar de mening van de regering door deze Principes en

[1] Kamerstuk 30 354, nr. 14.

de wettelijke verankering daarvan het initiatiefvoorstel overbodig is geworden. Hier moet sprake zijn van een «misverstand». In ieder geval is de mening van de regering niet in overeenstemming met de feiten. De bestuurssamenstelling van pensioenfondsen en de medezeggenschapsaspecten zijn niet in de afspraken over de «Principes voor goed pensioenfondsbestuur» betrokken. Er zijn dan ook in de Principes geen afspraken gemaakt over het recht op vertegenwoordiging van de gepensioneerden in de besturen van alle pensioenfondsen. Hetzelfde geldt voor de andere onderdelen van het initiatiefwetsvoorstel waaronder het beroepsrecht voor minderheden. De voorstellen voor wetswijziging uit het initiatief blijven daarom actueel en urgent.

Pensioenuitvoerders zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenovereenkomst. Teneinde die verantwoordelijkheid waar te kunnen maken zijn pensioenuitvoerders verplicht een pensioenreglement op te stellen. Het pensioenreglement dient naadloos aan te sluiten bij de pensioenovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomst. In het geval van een pensioenfonds stelt het bestuur het pensioenreglement vast. Wanneer er sprake is van een verzekeraar, dan hebben werknemers en werkgevers hierin geen stem. Kan dit problemen opleveren met betrekking tot de inhoud van het pensioenreglement, zo vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie. Wie ziet er op toe dat het pensioenreglement inderdaad naadloos aansluit op de pensioenovereenkomst?
Voorts vragen deze leden waarom de regering ervoor heeft gekozen slechts vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersverenigingen het recht te geven zitting te nemen in het bestuur van een pensioenfonds.

6. Financieel toetsingskader

De leden van de CDA-fractie constateren dat de wet een minimale zekerheid eist van 105 procent van de fondsen. Wanneer men daar als fonds onder komt, geldt er een hersteltermijn van 1 jaar. Vanuit het pensioenveld is er veel bezwaar tegen de hersteltermijn van 1 jaar en wanneer gekeken wordt naar de gevolgen van een hersteltermijn van 1 jaar bij onderdekking begrijpt de CDA-fractie dit bezwaar. De CDA-fractie heeft bij de financiële beschouwingen rond de begroting 2006 aangeven veel voor een drie jaar hersteltermijn te voelen. Een forse premieverhoging is vaak onmogelijk vanuit (macro) economisch oogpunt maar ook een forse korting op de pensioenrechten is ongewenst. Zeker wanneer gelet wordt op de lange termijn waarop fondsen werken en de herstelmogelijkheden die deze lange termijn biedt. Echter, in de wet zijn ook mogelijkheden voor maatwerk in de situatie van onderdekking geboden. De CDA-fractie vraagt de regering aan te geven hoe zeker fondsen in een situatie van onderdekking op dat maatwerk kunnen rekenen?
Fondsen willen een hersteltermijn van drie jaar in plaats van een hersteltermijn van één jaar wanneer men onder de 105 procent komt. Waarom kiest de regering niet voor die drie jaar? Is dit niet gunstiger voor deelnemers omdat in die situatie geen ingrijpen in de rechten hoeft plaats te vinden en toch voldoende zekerheid op herstel wordt geboden? Graag zien zij een reactie van de kant van de regering. De leden van de CDA-fractie willen de gevolgen voor de deelnemers van een fonds dat onder de 105 procent komt en een éénjaarshersteltermijn krijgt, vergelijken met een situatie dat zo'n fonds een driejaarshersteltermijn krijgt. Vanuit de toezichthouder wordt gesteld dat 105 procent en de éénjaarshersteltermijn de bedoeling hebben dat bij het bepalen van het beleid van de fondsen er van wordt uitgegaan dat men 1 jaar de tijd heeft om weer op het minimale niveau te komen. Mocht ondanks dat beleid een fonds toch onder de 105 % komen, dan zal maatwerk worden toegepast. Is deze uitleg van de 105 % en de éénjaarshersteltermijn juist? Zo ja, is het dan niet mogelijk om expliciet in de wet op te nemen dat fondsen bij de bepa-

ling van hun beleid uit moeten gaan van een minimale dekking van 105 % en een éénjaarshersteltermijn en hieraan toe te voegen: komt een fonds desondanks onder de 105% dan zal een hersteltermijn van maximaal drie jaar gelden en maatwerk. Graag zien zij een reactie van de regering tegemoet. Wat vindt de regering van de suggestie om het door het pensioenfonds gevoerde beleid mee te laten wegen bij de beoordeling of naast de driejaarshersteltermijn «maatwerk» kan worden geboden.

Hoe kijkt de regering aan deze testen (stresstest, herstel termijn en de verwachte rendementen, evenals een aantal andere parameters waarop de testen gebaseerd zijn) vast te leggen in de wet of een algemene maatregel van bestuur met voorhang en de hoofdlijnen niet te laten vaststellen door de toezichthouder?

De toetsen van de toezichthouders hangen cruciaal af van een aantal parameters. Zo zou een één procent lagere rekenrente een gat slaan van tientallen miljarden euro's in de reserves van de pensioenfondsen. Echter de parameters voor de stresstest en het financieel toetsingskader kunnen bij ministeriële regeling veranderd worden en daarop wordt toezicht gebaseerd. De leden van de CDA-fractie verzoeken de regering aan te geven hoe de testen zo eenvoudig, eenduidig en transparant mogelijk kunnen zijn, ten einde minimale ruimte te geven voor interpretatieverschillen en maximale duidelijkheid vooraf. In een situatie zoals in 2002 kan een brief als op 30 september namelijk onnodige gevolgen hebben.

Op 3 februari 2005 is aan de Kamer in een algemeen overleg immers een algemene maatregel van bestuur met voorhang toegezegd, maar de leden van de CDA-fractie hebben de voorhangbepaling niet kunnen terugvinden in de wet.

Zullen de percentages gekozen worden op basis van historische gemiddelden?

Wanneer een fonds niet meer voldoet aan het vereiste eigen vermogen (130 procent voor een standaardpensioenfonds) moet een fonds een lange termijn herstelplan opstellen. Op zich kunnen de leden van de CDA-fractie daarmee instemmen. Echter hoe is de situatie wanneer een fonds door de marktfluctuaties in het jaar 1 een langetermijnherstelplan moet indienen, in jaar 2 weer voldoet aan het vereiste eigen vermogen, in jaar drie weer niet etc. Met andere woorden; er zou een situatie kunnen ontstaan dat elke keer opnieuw een lange termijn herstelplan gemaakt moet worden, terwijl dat herstelplan toch niet wezenlijk kan afwijken, ook gelet op de regels van het financieel toetsingskader van voorgaande herstelplannen. Hoe wordt voorkomen dat hier onnodige bureaucratie ontstaat? Stel dat een pensioenfonds in korte tijd dan weer wel en dan weer niet aan de solvabiliteitsvereisten voldoet en uit de continuïteitsanalyse blijkt dat het reguliere beleid afdoende is om de financiële positie van het fonds te waarborgen, is het dan niet voldoende om jaarlijks te toetsen en te monitoren of op basis van het reguliere beleid herstel binnen de gestelde termijn redelijkerwijs verwacht kan worden? Wanneer dat herstel niet binnen de gestelde termijn en met regulier beleid kan worden bewerkstelligd is uiteraard een lange termijn herstelplan vereist. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering. Voor de standaardtoets die gehanteerd wordt bij de bepaling van de vereiste solvabiliteit worden in een ministeriele regeling parameters vastgelegd. Ieder fonds mag een intern model hanteren maar wordt toch afgerekend op het standaard model. Is het voor de duidelijkheid niet beter in de wet op te nemen welke parameters worden gebruikt en welke uitgangspunten voor dat gebruik gelden bij de bepaling van de vereiste buffer via standaardbenadering? Graag een toelichting van de regering.

De verplichtingen van pensioenfondsen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Deze overgang naar marktwaardering houdt in dat verplichtingen op verwachtingsbasis worden gewaardeerd. Wat betekent dit voor de vereiste technische voorzieningen? Moet nu reeds volledig rekening gehouden worden in deze voorzieningen met een verbetering van de

levensverwachting (lang-leventrend) of kan die trend ook geleidelijk meegenomen worden in de vereiste technische voorzieningen?
Kan de regering in relatie tot het hanteren van de marktrente in het financieel toetsingskader ingaan op de stellingname, verwachtingen en conclusies in de publicatie van het Actuarieel Genootschap «Rekenen op rente» over de gevolgen van een lage kapitaalmarktrente voor levensverzekering en pensioen. Wat zouden bijvoorbeeld de mogelijke gevolgen voor de dekkingsgraden en premies zijn en hoe staat dat in relatie tot de verwachtingen ten aanzien van de te hanteren marktrente binnen het financieel toetsingskader?

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat pensioen een arbeidsvoorwaarde is en daarom de verantwoordelijkheid van de sociale partners. Toch heeft de overheid een belangrijke rol die een Pensioenwet rechtvaardigt. Het pensioenstelsel staat of valt met het vertrouwen van deelnemers dat er voldoende middelen in kas zijn om de toegezegde pensioenen (uitgesteld loon) ook daadwerkelijk uit te kunnen betalen.
De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat pensioensparen een profijtelijke vorm van solidariteit is tussen en binnen generaties. De solidariteit wordt uitgehold als gewekte verwachtingen niet waar gemaakt worden omdat er te weinig geld in de pensioenkas is. Ook willen de leden van de PvdA-fractie voorkomen dat onbetaalde rekeningen naar de toekomst worden doorgeschoven. Tegen deze achtergrond en gezien de lessen uit de jaren negentig zijn de leden van de PvdA-fractie van mening dat het financieel toetsingskader een onmisbaar fundament is van ons pensioenstelsel en daarom een centrale plaats in de Pensioenwet moet hebben. De leden van de PvdA-fractie steunen de hoofdlijnen van het financieel toetsingskader zoals in het onderhavig wetsvoorstel is vastgelegd. Op die manier dragen we er zorg voor dat de pensioentoezeggingen ook werkelijkheid kunnen worden.
De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat het nieuwe financieel toetsingkader een forse verbetering is ten opzichte van de oude situatie. Toch hebben de leden van de PvdA-fractie nog een aantal opmerkingen en vragen bij het onderhavige voorstel.
Een belangrijk aantal uitwerkingen wordt in algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen vastgelegd. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat de wetgever een duidelijk wettelijk kader moet scheppen waarbinnen de toezichthouder toezicht houdt. Daarom zijn zij van mening dat zoveel mogelijk onderdelen van het toetsingskader in de wet en niet in onderliggende algemene maatregelen van bestuur en of ministeriële regelingen moeten worden vastgelegd. Tegen die achtergrond willen de leden van de PvdA-fractie weten wat de motivatie is van de indiener van het wetsvoorstel om zo'n groot aantal onderdelen van het financieel toetsingskader buiten de eigenlijke Pensioenwet te houden.
Tevens willen de leden van de PvdA-fractie de tekst van de algemene maatregelen van bestuur passend bij de artikelen 86, 114, 116, 119, 120, 125, 126, 128 en 129 hebben kunnen beoordelen alvorens over te kunnen gaan tot de plenaire behandeling van het wetsvoorstel. Dit willen deze leden omdat de kern van het debat over het financieel toetsingskader gaat over de afweging tussen aan de ene kant het creëren van voldoende zekerheden en aan de andere kant het voorkomen dat door te hoge zekerheidseisen de pensioenpremies onnodig worden verhoogd of de kwaliteit van de pensioenregeling en onnodig wordt versoberd. De invulling van deze algemene maatregelen van bestuur bepalen voor een groot deel waar dit evenwicht komt te liggen. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat het uiteindelijk een politieke afweging is waar de wetgever dit evenwicht wil leggen.
De leden van de PvdA-fractie hechten erg veel belang aan het financieel toetsingskader omdat het de werknemers en de pensioengerechtigden de zekerheid geeft van een goed pensioen. De leden van de PvdA-fractie

vragen wat de verhouding is tussen de eisen die in Nederland gesteld worden en de eisen die in het buitenland gesteld worden. Kan dit tot gevolg hebben dat pensioenfondsen naar het buitenland uitwijken en er daardoor minder waarborgen zijn voor de werknemers en pensioengerechtigden. Graag zien zij een reactie van de regering tegemoet.
De actuaris krijgt volgens het onderhavige wetsvoorstel een expliciete rol binnen de toezichtstructuur van pensioenfondsen. Zo moet een verslag van de actuaris een vast onderdeel worden van de staten die jaarlijks aan de toezichthouder worden verstrekt. Een heldere omschrijving van het begrip actuaris en de wijze waarop de onafhankelijkheid van de actuaris is gewaarborgd is echter niet in de memorie van toelichting of het wetsvoorstel opgenomen. De leden van de PvdA-fractie bevelen aan een duidelijke omschrijving door een verwijzing naar opleidingsvereisten en onafhankelijkheidswaarborgen op te nemen.
De leden van de PvdA-fractie hebben ook vragen bij de eisen aan de financiële zekerstelling die in de wet en algemene maatregelen van bestuur worden opgenomen. Van pensioenfondsen en economen bereiken de leden van de PvdA-fractie signalen dat het toetsingskader te streng zou zijn. Dit leidt tot onnodig hoge premies of onnodig versoberde pensioenregelingen. Daar staat tegenover dat pensioenuitvoerders ook geen knollen voor citroenen mogen verkopen. En dat de gedane pensioentoezegging ook in werkelijkheid nagekomen moet worden. Bij een lagere premie is de kans dat eenzelfde pensioentoezegging ook werkelijk gerealiseerd wordt kleiner dan bij een hogere premie. Kortom een streng toezichtkader is geen overbodige luxe. Toch zijn de leden van de PvdA-fractie nog niet overtuigd van het feit dat de zekerheidsmarges die in onderliggende regelgeving worden vastgelegd niet te ruim zijn gekozen in het onderhavige wetsvoorstel. De leden van de PvdA-fractie willen een nadere onderbouwing van de te hanteren parameters bij het vaststellen van de kostendekkende premie, de lange termijn herstelplannen en de continuïteitsanalyse. Op een aantal plaatsen in hoofdstuk 6 van de Pensioenwet (artikel 116, 126 en 128) wordt hier naar verwezen. Is het waar dat ervoor wordt gekozen de huidige beleidsregels van de DNB voor de gemiddelde loonontwikkeling, risicopremie op aandelen en gemiddeld rendement op vastrentende waarden ook in de onderliggende regelgeving van de nieuwe wet worden opgenomen? Deze leden vragen waarop deze waarden zijn gebaseerd? De leden van de PvdA-fractie horen vanuit het veld dat deze parameters te pessimistisch zijn en zouden leiden tot stapeling van prudentie. Op basis van theorie en historie zouden andere parameters meer voor de hand liggen. De leden van de PvdA-fractie vragen daarom een oordeel van het CPB over de gehanteerde parameters. De leden van de PvdA-fractie zouden van het CPB ook een oordeel willen over de vraag hoe realistisch een gemiddeld rendement op vastrentende waarden van ten hoogste 5%, een gemiddelde loonontwikkeling van ten minste 3%, een gemiddelde prijsontwikkeling van 2%, een risicopremie op aandelen van maximaal 5% en op vastgoed 2.5% is. Op basis daarvan zullen de leden van de PvdA-fractie een definitief politiek oordeel vellen over dit onderdeel van het wetsvoorstel en ingediende amendementen.
Ook willen de leden van de PvdA-fractie een toelichting op de vermeende inconsistentie ten aanzien van de toepassing van de maximaal te hanteren rendementen voor vastrentende waarden. Enerzijds geldt dat voor de beleggingen 5% mag worden gehanteerd. En anderzijds moet voor de waardering van de verplichtingen de waarde ultimo boekjaar worden gebruikt.
Voor de leden van de PvdA-fractie is het niet helemaal duidelijk hoe de waardering van verplichtingen op marktwaarde wettelijk is geregeld. Dit is van belang gezien het grote effect dat dit kan hebben op de fluctuatie van de pensioenpremie en daarmee op de economie. In artikel 114 lid 2b en lid 3 staat dat bij de waardering op marktwaarde «prudente beginselen» en «voorzichtigheidsmarges» worden gehanteerd. De leden van de PvdA-

fractie vragen of dit wel past bij marktwaardering. Graag willen de leden van de PvdA-fractie een reactie op de redenering dat bij de bepaling van de omvang van de verplichting uitgegaan moet worden van realistische uitgangspunten en dat de zekerheidsmarges ondervangen worden door het stellen van solvabiliteitsvereisten (artikel 119 en 120).
In het overgangsregime van het financieel toetsingskader wordt bij de waardering van de technische voorziening rekening gehouden met de verwachte toekomstige verbetering van de levensverwachting. Het wetsvoorstel lijkt op het punt van de sterftegrondslagen aan te sluiten bij het oude toezichtkader en daarom geen opslag voor te schrijven ter zake van langleventrend en/of risico opslag. De leden van de PvdA-fractie willen daarom bevestigd zien dat bij het bepalen van de technische voorziening geen langleven trend en risico-opslag wordt meeberekend. Dit laat natuurlijk onverlet dat veranderingen van de levensverwachting periodiek in de continuïteitsanalyse moeten worden meegenomen. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering.
De toezichthouder hanteert een standaardtoets bij het bepalen van het vereiste eigen vermogen. Om deze standaardtoets uit te kunnen voeren worden parameters gebruikt door de DNB. De leden van de PvdA-fractie vinden dat de wetgever het kader voor de toezichthouder moet vaststellen. Bovendien zijn het parameters die meerdere jaren moeten gelden, immers pensioen is een kwestie van lange termijn. De leden van de PvdA-fractie vinden het dan ook ongewenst om deze parameters vast te leggen in een ministeriële regeling. Tevens vragen de leden van de PvdA-fractie een nadere toelichting op de gehanteerde parameters bij de standaardtoets. Dit vragen de leden van de PvdA-fractie omdat ons signalen bereiken dat bij de standaardtoets zekerheid op zekerheid wordt gestapeld, dit zou leiden tot te hoge prudentie. Met name zijn er vragen over de combinatie van schokken die zich voor kunnen doen.
Zou er in artikel 120 niet een apart lid opgenomen moeten worden waarin opgenomen wordt dat het eigen vermogen kan worden berekend op basis van een door de toezichthouder goedgekeurd intern risicomodel of op basis van een standaardbenadering. Ook zou dan in de wet opgenomen moeten worden welke afzonderlijke schokken opgenomen moeten worden in die standaardbenadering. Graag zien zij een reactie van de regering op deze overweging.
De leden van de PvdA-fractie hebben vragen bij de 1-jaars hersteltermijn bij onderdekking. Waarom heeft de regering gekozen voor de 1-jaars hersteltermijn als uitgangspunt en voor de mogelijkheid voor maatwerk in artikel 129? Waarom, zo vragen de leden van de PvdA-fractie is er niet gekozen voor een standaard hersteltermijn van 2 of 3 jaren met de mogelijkheid voor maatwerk in artikel 129 voor de toezichthouder om een kortere periode te eisen in verband met de specifieke situatie van het fonds (b.v. rijpheid van het fonds, continuïteitsverwachting van het bedrijf of de bedrijfstak). De leden van de PvdA-fractie vragen wat de consequenties zijn voor de hoogte van de pensioenpremies en de beleggingsrendementen en de hoogte van de pensioentoezegging aan de ene kant en de zekerheid voor deelnemers en pensioengerechtigden aan de andere kant op een inflatiebestendig pensioen. Tevens willen de leden van de PvdA-fractie een reactie op de effecten van deze 1 jaarstermijn op de versterking van een eventuele negatieve ontwikkeling van de economie. Er is immers in zijn algemeenheid een relatie tussen de ontwikkeling in de economie en de dekkingsgraad van pensioenfondsen.
Indien een pensioenfonds voorziet of redelijkerwijs kan voorzien dat er sprake is van een reservetekort moet het pensioenfonds volgens het wetsvoorstel direct een lange termijn herstelplan opstellen. Ook kan er sprake zijn van de situatie dat een pensioenfonds wel en dan weer niet voldoet aan de solvabiliteitsvereisten maar in de continuïteitsanalyse al duidelijk is dat het reguliere beleid van het pensioenfonds tot tijdig herstel leidt. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat indien de continuïteits-

analyse van het pensioenfonds is goedgekeurd door de toezichthouder er alleen een nieuw lange termijn herstelplan dient te worden gemaakt als uitvoering van de continuïteitsanalyse niet of niet tijdig tot herstel leidt. De toezichthouder houdt tevens toezicht of het pensioenfonds zich houdt aan zijn eigen beleid gebaseerd op de continuïteitsanalyse. Deze benadering heeft volgens de leden van de PvdA-fractie twee voordelen. Ten eerste sluit dit aan bij het lange termijn karakter van pensioenfondsen en ten tweede leidt dit voorstel tot een aanzienlijke vereenvoudiging van het financieel toetsingskader, en aldus tot minder administratieve lasten voor pensioenfondsen. Tevens stellen de leden van de PvdA-fractie voor om de eisen ten aanzien van de continuïteitsanalyse in de wet vast te leggen. Artikel 125 zou hiervoor vervangen moeten worden en artikel 126 zou moeten worden aangepast. De leden van de PvdA-fractie vragen de regering met wijzigingsvoorstellen hiertoe te komen.
Daarnaast beoordelen de leden van de PvdA-fractie het toetsingskader tegen de achtergrond dat een goed pensioen waardevast is. Een pensioen dat niet geïndexeerd wordt verliest in 20 jaar de helft van zijn koopkracht. In 2001 hebben de leden Depla (PvdA) en Schimmel (D66) een voorontwerp initiatiefwetsvoorstel ingediend om alle werknemers het recht te geven op indexatie van hun pensioen. Onvoorwaardelijke indexatie kan de overheid om verschillende redenen niet wettelijk opleggen. Om toch de kans op indexatie zo groot mogelijk te maken is het van groot belang dat er een kostendekkende pensioenpremie betaald wordt. Dan bouwt een pensioenfonds voldoende reserves op. Uit de rendementen op die reserves kan de indexatie betaald worden. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat als in de jaren negentig er ook altijd kostendekkende premies waren betaald, verreweg de meeste pensioengerechtigde en werknemers de laatste jaren hun pensioen(aanspraken), ondanks de beurscrisis, gewoon hadden zien meegroeien met inflatie. De leden van de PvdA-fractie steunen dan ook het feit dat de kern van het financieel toetsingskader is dat er kostendekkende premies moeten worden betaald en de mogelijkheden van premiekorting en terugstorting vanuit pensioenfonds naar werkgever aan banden is gelegd.

De leden van de VVD-fractie constateren dat over de vooraf onvoorwaardelijke overeengekomen toeslagen de Pensioenwet bepaaltdat een opgebouwde (verworven) pensioenaanspraak tevens het recht op toekomstige indexatie daarvan omvat. Onduidelijk is of ná inwerkingtreding van de Pensioenwet alle toekomstige onvoorwaardelijke toeslagverleningen over de al opgebouwde aanspraken in één keer als verworven gelden. Als dat zo is, heeft dit als consequentie dat deze toekomstige aanspraken in keer moeten worden afgefinancierd. Verzekeraars zullen hiervoor koopsommen in rekening moeten brengen. Voor werkgevers zal een dergelijke verplichting tot affinanciering grote financiële consequenties hebben (ruwe schatting: gebruikelijke koopsom x 30). Graag een reactie van de kant van de regering.
Deze consequenties zou kunnen voorkomen worden door in de Pensioenwet te bepalen dat de verwerving en daarmee de financiering van indexaties steeds van jaar tot jaar kan plaatsvinden. De werkgever kan dan volstaan met de betaling van een koopsom met betrekking tot in dat jaar toegekende indexatie over de tot dan toe opgebouwde pensioenaanspraak. Deze regeling zou ook van toepassing moeten zijn op alle reeds bestaande onvoorwaardelijke toezeggingen omtrent toeslagen, aangezien anders op het tijdstip van inwerkingtreden van de Pensioenwet voor vele werkgevers grote financieringsproblemen ontstaan die voortvloeien uit de verplichting alle toekomstige indexaties in een keer af te financieren. Hoe denkt de regering over deze oplossing?
Er zijn thans veel middelloonregelingen waarbij de opgebouwde aanspraken van deelnemers verhoogd worden met bijvoorbeeld de loontrend in het betrokken bedrijf of bedrijfstak. Deze «na-indexatie» valt

onder het begrip toeslagen en zal (indien onvoorwaardelijk) op voorhand verzekerd moeten gaan worden. Middelloonregelingen met na-indexatie gelden als (gematigd) alternatief voor eindloonregelingen. Bij deze laatste regeling kunnen toekomstige verhogingen over het verleden (de coming backservice) gefinancierd/verzekerd worden, indien de verhoging wordt toegekend. Indien deze toekomstige verhogingen plaatsvinden volgens het systeem van «na-indexatie» dan dienen deze verhogingen echter wel vooraf gefinancierd te worden. Waarom zijn deze verhogingen van de pensioenaanspraken van deelnemers buiten het begrip toeslagen gehouden?.

De leden van de SP-fractie vragen bij hoeveel pensioenfondsen recent en in het verleden het is voorgekomen dat een pensioenfonds over minder vermogen beschikte dan het vereiste minimale vermogen. Zijn er voorbeelden dat binnen een jaar het vereiste vermogen op peil is gebracht? Welke maatregelen zijn daar toen voor getroffen? Wat zijn in het verleden gebruikelijke termijnen geweest om het vermogen op peil te brengen?

De leden van de D66-fractie vinden het belangrijk dat er een degelijk financieel toetsingskader wordt gehanteerd, waarbij pensioenfondsen de deelnemers niet rijker rekenen dan ze zijn, waarbij de kans op liquiditeits- en solvabiliteitsproblemen klein is en waarbij arbeidsmobiliteit niet in gevaar komt door een te geringe dekkingsgraad. Kortom, mensen moeten er op kunnen vertrouwen dat er genoeg geld is om hun pensioen uit te keren. Daar staat tegenover dat garanties ook reëel betekenis moeten hebben, en dat de eisen in het financieel toetsingskader niet contraproductief moeten zijn.
Het is de leden van de D66-fractie niet ontgaan dat financieel-economisch deskundigen nog steeds grote kritiek hebben op het financieel toetsingskader, en wil de regering vragen hoe zij de volgende kritiekpunten weerlegt:

– het nominale karakter van het toetsingskader (een toets op gegarandeerde nominale i.p.v. geïndexeerde verplichtingen) dwingt pensioenfondsen tot een beleggingsbeleid met een laag nominaal rendement en veel inflatierisico's, dat haaks staat op de ambitie van waardevaste pensioenen;
– Bovenberg[1] stelt dat volledige kapitaaldekking, ook voor de indexatieambities, zonder grote financiële buffers te prefereren valt boven het huidige financieel toetsingskader, waarin alleen voor nominale garanties moet worden gereserveerd maar dan wel met aanzienlijke solvabiliteitsbuffers; het financieel toetsingskader zet aan tot stop-loss-strategieën die op termijn economisch niet efficiënt zijn[2]; het financieel toetsingskader leidt tot procyclisch, risicomijdend beleggingsbeleid met ongunstige macro-economische effecten;
– het financieel toetsingskader leidt tot een wel erg grote gevoeligheid van de dekkingsgraad (en benodigde aanpassingen daarvan) voor schommelingen in de rente.

Kan de regering ook ingaan op de stelling van de leden van de D66-fractie, dat enig risico lopen economisch onvermijdelijk is, maar dat betekent dat pensioenfondsen deze risico's aan de deelnemers moeten duidelijk maken met een risico-indicator zoals die er nu ook komt voor andere financiële producten?
Verder zien de leden van de fractie graag een reactie tegemoet op het voorstel van Spierdijk[3] voor een generationele eerlijkheidstoets als onderdeel van de continuïteitstoets onder het financieel toetsingskader. Hiermee zou getoetst kunnen worden of de balans tussen baten en lasten voor diverse (generaties) deelnemers in het pensioenfonds evenwichtig is.
De leden van de D66-fractie constateren dat er een breed gedeelde vrees bestaat dat de indexatiematrix bij het financieel toetsingskader voor de consument nauwelijks te doorgronden is. Kan het niet simpeler, bijvoor-

[1] Lans Bovenberg, «Pensioenen en optimale risicodeling», *Economisch-Statistische Berichten*, 23-9-2005, bladzijde 412–414.
[2] Coen Teulings en Casper de Vries, «Micropremie en macroparadox», *Economisch-Statistische Berichten*, 9-9-2005, bladzijde 386–389.
[3] Laura Spierdijk, «Pensioenen nu en in de toekomst», *Economisch-Statistische Berichten*, 4-11-2005, bladzijde 478–480.

beeld door middel van een keurmerk? Graag zien zij een reactie van de regering tegemoet.
Op de vereiste prudentie voor de parameters volgens het financieel toetsingskader bestaat de nodige kritiek. Ook hier verzoeken de leden van de D66-fractie de regering te reageren op een aantal kritiekpunten:
– het effectieve rendement op aandelen van maximaal 6,7%, sluit niet aan bij de langjarige historie (volgens het ABP wijkt de gehanteerde risicopremie van 1,9% op aandelen wel erg veel af van het historisch gemiddelde van 4%);
– aannames m.b.t. langlevenrisico zouden moeten leiden tot hogere vereiste solvabiliteit, maar niet tot hogere prudentie in de vaststelling van de verplichtingen en daarmee duurdere verplichtingen in de toets wordt een wel erg grote samenhang tussen rendementreeksen van beleggingscategorieën en tussen aandelen en de rente verondersteld.

De leden van de D66-fractie plaatsen vraagtekens bij de hersteltermijn van 1 jaar bij een daling van de dekkingsgraad onder de 105%. Mogelijk leidt dit tot een reactie van het pensioenfonds die het rendement op langere termijn juist schaadt. Volgens de VB zou de hersteltermijn van 15 jaar voor het goedmaken van 30%-punt dekking moeten corresponderen met een hersteltermijn van 2,5 jaar voor de 5%-punt herstel voor de korte termijn. De fractie van D66 verzoekt de regering in dit verband een oordeel uit te spreken over het amendement-Bibi de Vries[1], waarin de hersteltermijn naar 3 jaar wordt gebracht.
Het is de leden van de D66-fractie opgevallen dat er veel onduidelijkheid bestaat over:
– het vaststellen van de kostendekkende premie;
– egaliseren/dempen van de kostendekkende premie;
– korten van de premie.

De leden van de D66-fractie zien daarom graag een nadere toelichting over het verschil tussen premie dempen en premie korten.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vinden het evenals de regering uitermate belangrijk dat er voldoende waarborgen voor de financiële zekerheid worden opgenomen in de wet. Allereerst zouden de leden van de ChristenUnie-fractie willen weten hoe het gesteld is met de huidige dekkingsgraden van de diverse pensioenfondsen. Naast de huidige stand van zaken zouden deze leden ook graag kennis nemen van de ontwikkelingen in het afgelopen decennium ten aanzien van de dekkingsgraden van de diverse pensioenfondsen.
De leden van de fractie van de ChristenUnie vinden de argumentatie voor de keuze van een 1-jarige hersteltermijn bij onderdekking niet overtuigend. Deze leden delen het standpunt dat situaties van onderdekking zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De regering ziet een hersteltermijn van één jaar als een prikkel om onderdekking te voorkomen. De vraag is wat het gevolg is van deze prikkel. Acht de regering het mogelijk dat het gevolg van deze prikkel is dat pensioenfondsen suboptimaal beleggingsgedrag gaan vertonen? Wat vindt de regering van een hersteltermijn van 3 jaar, met de mogelijkheid deze termijn te verkorten bij wanbeheer door de pensioenuitvoerder. De termijn voor een langetermijnherstelplan is 15 jaar. Waarom is gekozen voor een termijn van 15 jaar, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.
Graag ontvangen de leden van de fractie van de ChristenUnie een toelichting op de ratio achter de keuze van een dekkingsgraad van 130% met betrekking tot het vereist eigen vermogen bij een standaardpensioenfonds en de keuze voor een dekkingsgraad van 105% bij het minimaal vereist eigen vermogen.

De leden van de SGP-fractie zijn van mening dat wanneer de dekkingsgraad van een pensioenfonds onverhoopt onder de 105% komt, de termijn

[1] Kamerstuk 30 413, nr. 11.

van één jaar te kort is. De aan het woord zijnde leden vragen waarom de regering niet heeft gekozen voor een hersteltermijn van maximaal drie jaar?

7. De relatie tussen pensioenuitvoerder en deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

De leden van de CDA-fractie zijn de regering erkentelijk voor het feit dat zij de uitruilmogelijkheid van ouderdomspensioen voor nabestaandenpensioen op de leeftijd van 65 jaar wettelijk heeft verankerd (memorie van toelichting 7.2.3 en artikel 55) en daarmee de motie Omtzigt/Depla uitvoert. Heeft de regering ook overwogen hetzelfde recht te geven bij het wisselen van baan en het aangaan van een huwelijk/geregistreerd partnerschap?
Deze leden hechten aan het nabestaandenpensioen en maken zich hier zorgen over hoe wordt voorkomen dat versoberingen juist bij deze vorm van pensioenen terechtkomen. Weduwen (want juist vrouwen overleven vaak hun echtgenoot) zijn nog immer een kwetsbare categorie en als het nabestaandenpensioen verdwijnt, dan wordt hun positie zeker niet sterker. Verder lijkt de overgang van een nabestaandenpensioen op opbouwbasis naar een nabestaandenpensioen op risicobasis een verslechtering. Hoe kijkt de regering tegen deze ontwikkeling aan en acht zij het nodig om in deze maatregelen te nemen?
De CDA-fractie begrijpt dat de regering een zorgplicht bij aanvullende pensioenproducten gewenst acht. Het kan niet zo zijn dat deelnemers vlak voor hun pensionering er achter komen dat zij door tegenvallende beleggingen vrijwel geen pensioen zullen krijgen. De vraag van de CDA-fractie is of de zorgplicht op deze wijze het meest juist is ingekaderd. Hoe beoordeelt de regering het voorstel dat of de pensioenuitvoerder volledig verantwoordelijk is of dat de belegger, nadat hij daar zelf expliciet en bewust voor kiest, zelf geheel verantwoordelijk is?In dat laatste geval heeft de deelnemer volledige vrijheid en valt hij onder de bescherming van de Wet Financiële Dienstverlening. Graag zien zij een reactie van de regering van de kant van de regering tegemoet. Wordt overigens door de zorgplicht bij de pensioenuitvoerder te leggen geen inbreuk gemaakt op de pensioenovereenkomst, de pensioendeal tussen werkgever en werknemer?

De leden van de PvdA-fractie vragen of de voorgestelde Pensioenwet voldoende rekening houdt met de grotere beweeglijkheid van werknemers. Acht de regering de mogelijkheden tot adequate pensioenopbouw van werknemers die gebruik maken van de mogelijkheden in alle landen van Europa te werken voldoende geregeld?
Op welke punten zijn de mogelijkheden voor internationale waardeoverdracht verbeterd? De leden van de PvdA-fractie willen weten of hiermee volledig tegemoet gekomen is aan de wens van de SER dit beter te regelen? Is dit het enige wat geregeld is om de pensioenen beter in een internationaal kader te plaatsen? Welke problemen zijn er in de toekomst te verwachten?
Bij zuivere premieovereenkomsten mogen in de pensioenovereenkomst en uitvoeringsovereenkomst afspraken gemaakt worden over de wijze waarop het behoud van de aanspraak vorm krijgt (direct omzetten in een kapitaalverzekering, direct omzetten in een lijfrenteverzekering of bij pensioendatum het kapitaal omzetten in uitkering). Het is niet verplicht hier afspraken over te maken. Indien er niets over vastgelegd is beslist de pensioenuitvoerder. De leden van de PvdA-fractie vragen of de werknemer ook bij beëindiging van het deelnemerschap bezwaar kan maken tegen de door de uitvoerder gekozen werkwijze?
De leden van de PvdA-fractie vinden het van groot belang dat de deelnemers bij aanvang een volledig overzicht hebben van de wijze waarop het

pensioen in elkaar zit. Dit overzicht moet tevens informatie bevatten over gang van zaken bij beëindiging van het deelnemerschap of bij scheiding. Deze leden achten het wenselijk dat de afspraken over de wijze van de al dan niet voortgezette opbouw en het eventueel toekomstig te ontvangen pensioen bij beëindiging een verplicht onderdeel vormen van de pensioenovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomst. Kan de regering aan deze wens tegemoet komen?
Deze leden willen er ook op wijzen dat de gevolgen van keuzes die zijn gemaakt door een pensioengerechtigde een enorm effect kunnen hebben op de pensioenuitkering van de ex-partner. De leden van de PvdA-fractie stellen voor dat de gewezen partner toestemming moet geven bij beslissingen van de pensioengerechtigden die van invloed zijn op de hoogte van de pensioenuitkering van de ex-partner. Is de regering bereid tegemoet te komen aan de wens van deze leden tot het introduceren van een dergelijke toestemmingsvoorwaarde?
De huidige WAO-hiaatuitkering wordt vaak uitgevoerd door pensioenfondsen. De WAO heeft geen nieuwe instroom meer. Nieuwe arbeidsongeschikten krijgen te maken met de WIA. In de WGA is er sprake van een hiaat na afloop van de loongerelateerde 70% uitkeringsperiode. Dit hiaat betreft het verschil tussen de hoogte van de WGA-vervolguitkering en de WGA-loonaanvulling. De leden van de PvdA-fractie vragen of zij ervan uit mogen gaan dat dit hiaat voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten op dezelfde manier als in de oude WAO kan worden verzekerd door pensioenfondsen. De leden van de PvdA-fractie zien hier geen problemen, zolang maar niet een werkloosheidsgat (namelijk de resterende verdiencapaciteit) door pensioenfondsen wordt gedicht. Kan de regering dit bevestigen? Kan de regering bovendien bevestigen dat de definitie van het arbeidsongeschiktheidspensioen ruimte biedt voor een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid in áánvulling op de arbeidsongeschiktheidscomponent in de wettelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering? Ook willen deze leden bevestigd zien dat premievrije pensioenopbouw van dit gedeelte mogelijk blijft.
De leden van de PvdA-fractie willen weten in welke mate de Pensioenwet tegemoet komt aan wens van de vaste commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om problemen met de premievrije voortzetting van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid te voorkomen. Gebleken is dat verschillende deelnemers een veel lager pensioen hebben opgebouwd dan zij dachten doordat de werkgever verzuimde de werknemer als arbeidsongeschikt aan te melden. De deelnemer viel vervolgens niet onder de regeling voor premievrije voortzetting van de pensioenopbouw; de pensioenopbouw van deze deelnemers werd ten onrechte stopgezet. In een reactie op de vragen van de vaste Kamercommissie stelde de regering dat door met het aanscherpen van de voorlichtingsverplichtingen en het verplichtingen tot het jaarlijks versturen van een pensioenoverzicht in de Pensioenwet dergelijke situaties in de toekomst voorkomen zouden worden. De regering geeft wel aan dat de belanghebbende tevens zelf actie zal moeten ondernemen om na te gaan of de rechten gewaarborgd worden. De leden van de PvdA-fractie vragen of deze maatregelen wel voldoende zijn. Deze leden vragen tevens hoe voor deze situaties verantwoordelijkheid van de werkgever voor het verstrekken van de juiste informatie aan de pensioenuitvoerder vorm krijgt. Kan een deelnemer waarvan de pensioenopbouw wegens het in gebreke blijven van de werkgever is stopgezet, de werkgever aansprakelijk stellen voor de opgelopen schade? Zo nee, hoe verhoud dit zich met de zinsnede in de memorie van toelichting die stelt dat *«indien de werkgever verzuimt de gegevens van een bepaalde werknemer te verstrekken aan de pensioenuitvoerder ligt het in de rede dat die werknemer de werkgever aansprakelijk stelt voor de schade»*
In het wetsvoorstel Pensioenwet worden 16 verschillende varianten van waardeoverdracht onderscheiden. De bepalingen die betrekking hebben

op de verschillende varianten zijn uitgewerkt in een 19-tal wetsartikelen.
De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat de regelgeving over waardeoverdracht in het onderhavige wetsvoorstel minder duidelijk is dan de bepalingen in de vigerende regelgeving. De OPF stelt dat de huidige regelgeving in de PSW niet tot wezenlijke problemen leidt. Is deze conclusie van de OPFjuist? Deze leden vragen de regering waarom bij de regelgeving over waardeoverdracht niet wordt vastgehouden aan de beperktere regulering zoals die nu in de PSW is opgenomen.
De regering stelt dat de internationale waardeoverdracht grotendeels in is lijn met de bepalingen voor waardeoverdracht binnen Nederland. Nederlanders hebben binnen de EU het recht van individuele waardeoverdracht, waarbij de eis geldt dat de mogelijkheden voor afkoop na waardeoverdracht niet ruimer mogen zijn dan in Nederland. De leden van de PvdA-fractie willen weten wie dit controleert? Mogen buitenlandse verzekeraars of pensioeninstellingen de waardeoverdracht weigeren? Moet een Nederlander in het buitenland de voorgenomen waardeoverdracht melden? Bij wie? Welke instanties houden toezicht op de eisen voor internationale waardeoverdracht binnen de EU?
De leden van PvdA-fractie steunen het voorschrift dat Nederlandse fondsen en verzekeraars moeten meewerken aan waardeoverdracht van werknemers uit andere lidstaten tenzij de eisen aan de pensioenregeling strijdig zijn met de Nederlandse regelgeving. Maar deze leden willen graag weten hoe dit werkt in de praktijk.
De leden van de PvdA-fractie willen weten wie de buitenlandse pensioenregelingen toetst. Kunnen werknemers van buiten de EU hun pensioen ook overdragen naar Nederlandse pensioenuitvoerders? Deze leden willen ook weten wie de kosten hiervan betaalt en of hiervoor vaste tarieven moeten worden vastgesteld.

De leden van de PvdA-fractie willen ook waardeoverdracht na echtscheiding mogelijk maken. Na een scheiding worden de rechten op de pensioenaanspraken verdeeld. Het zou mogelijk moeten zijn deze rechten onder te brengen in de eigen pensioenregeling. Wat is het oordeel van de regering op dit voorstel?
De leden van de PvdA-fractie vinden dat partners de keuze zouden moeten hebben om ook tijdens de relatie het opgebouwde pensioen te verevenen vergelijkbaar bij de rekenmodellen die worden gehanteerd bij zogenoemde huwelijksvoorwaarden. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering.

De leden van de PvdA-fractie stellen vast dat een samenlevingscontract met meer dan een persoon mogelijk is. Dit gegeven levert bij pensioenverevening tussen partners een probleem op. Doorgaans is maar voor één partner een partnerpensioen opgebouwd. Minister Donner heeft samenlevingscontracten van meer dan twee personen expliciet goedgekeurd. Hoe moeten pensioenfondsen omgaan met samenlevingscontracten tussen meer dan twee personen?
Met de Pensioenwet wordt het mogelijk een deel van het ouderdomspensioen in te ruilen voor een partnerpensioen. De deelnemer wordt minimaal één maal, bij ingang van het ouderdomspensioen, de mogelijkheid geboden de pensioenen uit te ruilen. De leden van de PvdA-fractie willen dat deelnemers op meerdere vast bepaalde momenten de mogelijkheid geven om een deel van het ouderdomspensioen willen inruilen voor een (beter) nabestaandenpensioen.
De leden van de PvdA-fractie denken aan het moment van trouwen (of sluiten samenlevingscontract) of beëindigen van het dienstverband. De achtergrond hiervan is dat in het geval van een nabestaande pensioen op risicobasis er geen nabestaande pensioen meer is bij beëindiging van het dienstverband. De leden van de PvdA-fractie willen leden dan alsnog de mogelijkheid geven om een deel van het ouderdomspensioen om te

zetten in een nabestaande pensioen. Is de regering bereid dit voorstel over te nemen? Zo nee waarom niet? Hoe wil de regering voorkomen dat in zo'n situatie mensen met een lage levensverwachting op het moment van uitruilen het gehele ouderdomspensioen omzetten in een nabestaande pensioen? Is het een optie om deze actuarieel neutrale ruil te beperken tot 70% van het resterende nabestaande pensioen? Mogen de deelnemers deze uitruil ook weer kunnen terugdraaien? Graag het oordeel van de regering. Deze leden willen graag weten of de regering met hen van mening is dat deze optie tot uitruil van de pensioenen standaard opgenomen moet worden in het jaarlijkse pensioenoverzicht en de startbrief? Wat gebeurt er met een nabestaandenpensioen dat bestaat uit een uitgeruild ouderdomspensioen bij scheiding? Acht de regering de pensioenuitvoerder verantwoordelijk voor informeren van partners over het risico dat bij uitruil van nabestaandenpensioen naar ouderdomspensioen de nabestaande met lege handen staat? Is de regering het eens met de leden van de PvdA-fractie dat gezien de verzorgingsgedachte de keuze voor nabestaandenpensioen standaard moeten zijn, met de mogelijkheid hiervan af te zien?

De leden van de PvdA-fractie steunen het voorstel pensioenuitvoerders de mogelijkheid de geven om te besluiten tot afkoop van kleine pensioenen. Deze leden willen daarbij aandacht vragen voor de termijnen waarbinnen waardeoverdracht mogelijk is en het moment waarop de afkoop van een pensioen mogelijk is. De afkoop van kleine pensioenen mag pas mogelijk zijn nadat de termijn voor waardeoverdracht verstreken is en de gewezen deelnemer geïnformeerd is over de mogelijkheden voor waardeoverdracht. De leden van de PvdA-fractie vragen de regering deze waarborgen op te nemen in de regelgeving.

De leden van de PvdA-fractie vragen of het mogelijk is tevens kleine pensioenen af te kopen die voor inwerkingtreding van de Pensioenwet zijn afgesloten. Zo nee, waarom niet?

In de Pensioenwet geldt een zorgplicht van pensioenuitvoerders voor premieovereenkomsten met beleggingsvrijheid voor de deelnemer. Pensioenuitvoerders moeten ingrijpen wanneer de deelnemer met zijn beleggingen een te groot risico loopt. De regering introduceert deze zorgplicht ten einde het risico van premieovereenkomsten met grote beleggingsvrijheid te verkleinen. De leden van de PvdA-fractie vragen waarom de regering de mogelijkheden voor premieovereenkomsten met volledige beleggingsvrijheid niet beperkt wanneer zij het risico voor de deelnemer zo groot acht.

Pensioenuitvoerders moeten zelf regels opstellen die zij hanteren bij het ingrijpen bij beleggingen. Het bevreemdt de leden van de PvdA-fractie dat de pensioenuitvoerders dermate veel verantwoordelijkheden krijgen tot het ingrijpen in de beleggingen terwijl er vanuit de wetgever geen duidelijk grenzen worden aangegeven voor deze zorgplicht. Deelt de regering de mening van deze leden dat het logischer is deze zorgplicht in te vullen door een plicht tot waarschuwen in plaats van een plicht tot ingrijpen? Kan de pensioenuitvoerder verantwoordelijk gesteld worden wanneer een deelnemer, zonder ingrijpen van de uitvoerder, een deel van zijn pensioen verliest. Kan de deelnemer bij een onjuiste inschatting van het beleggingsrisico de pensioenuitvoerder aansprakelijkheid stellen? Heeft de deelnemer de mogelijkheid bezwaar te maken wanneer een uitvoerder op het punt van ingrijpen staat?

De leden van de PvdA-fractie stellen dat ingrijpen in de beleggingsmix alleen mogelijk moet zijn met (vooraf gegeven) toestemming van de deelnemer. Ondersteunt de regering het voorstel van deze leden? Tevens vragen de leden van de PvdA-fractie een gedetailleerde reactie op punt 3 in de brief van de AFM aan de vaste kamercommissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 28 maart jl. over bescherming van de deelnemer bij pensioenopbouw. De wettelijke vereisten van de voorlichting over pensioenregelingen worden in de nieuwe Pensioenwet sterk uitgebreid.

De leden van de PvdA-fractie vinden het is zeer positief dat in de Pensioenwet ook verzekeraars rechtstreeks informatie moeten verstrekken aan deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen partners met een eigen pensioenaanspraak.
Tijdens de hoorzitting over de Pensioenwet op 30 maart jl. gaven verschillende organisaties en deskundigen aan dat het vastleggen van de communicatievoorschriften dreigt door te schieten. De leden van de PvdA-fractie vragen of de gedetailleerde invulling van de communicatievoorschriften wel te rijmen is met het voornemen tot deregulering. Deze leden stellen voor een duidelijk onderscheid te maken tussen informatie die uitvoerders verplicht aan belanghebbenden moeten verstrekken en informatie die deze belanghebbenden bij de uitvoerder kunnen. Voorkomen moet worden dat (gewezen) dermate overvoerd worden van informatie dat zij door de bomen het bos niet meer zien waardoor de zo gewenste toename van pensioenbewustzijn en pensioenkennis illusoir wordt. Deze leden vragen, in navolging van de OPF, of het een optie is de wettelijke communicatievoorschriften te beperken tot de persoonlijke pensioenopbouw en de financiële situatie van het fonds. Graag zien zij een reactie van de regering tegemoet.
De memorie van toelichting stelt nu nog dat in een algemene maatregel van bestuur zal worden vastgelegd welke informatie ook elektronisch verstrekt mag worden. De leden van de PvdA-fractie achten het met het oog op de toekomstbestendigheid van de Pensioenwet niet opportuun nu al vast te leggen welke informatie wel of niet schriftelijk of elektronisch verstrekt mag worden. Een algemene bepaling dat iedere deelnemer de mogelijkheid moet hebben informatie schriftelijk te ontvangen is volgens deze leden afdoende.
De leden van de PvdA-fractie vinden het van groot belang dat deelnemers, slapers en pensioengerechtigde inzicht kunnen krijgen in het pensioen dat ze op verschillende plaatsen hebben opgebouwd. Deze leden steunen dan ook van harte de totstandkoming van een Nationaal Pensioenregister. De leden van de PvdA-fractie willen weten welke inspanningen de regering pleegt om zo'n register binnen 2 jaar operationeel te krijgen. Een voorwaarde voor de totstandkoming van een nationaal pensioenregister is dat de gegevens uit de verschillende fondsen en verzekeraars aan elkaar te verbinden zijn. Het is in eerste instantie de verantwoordelijkheid voor de pensioensector om dat te realiseren. Maar de leden van de PvdA-fractie vragen of het noodzakelijk is om in de wet een artikel op te nemen waardoor het mogelijk wordt gemaakt om bij overeenstemming binnen de pensioensector deze standaard algemeen verbindend te verklaren.
De leden van de PvdA-fractie vragen of het waar is dat in Zweden iedereen via internet kan zien hoeveel hij of zij in de eerste en tweede pijler aan pensioen heeft opgebouwd. Is het waar dat werkt via een centraal loket die er voor zorg draagt dat alle informatie van de verschillende fondsen verzameld worden? Is het juist dat ook 75% van de aanbieders van tweede-pijler- producten hieraan meedoet en in de toekomst ook de derde-pijler-producten op deze manier op te vragen zijn. Heeft de overheid in Zweden een rol gespeeld bij het opstarten van deze voorziening? Wie is in Zweden financieel verantwoordelijk voor het systeem. En wie heeft het initiatief genomen. Wat waren de belangrijkste succesfactoren? Wat zijn de mogelijkheden om in Nederland een dergelijk virtueel register tot stand te brengen?
In het wetsvoorstel is terecht de positie van de deelnemer bij de totstandkoming van de pensioenovereenkomst en gedurende de opbouw van het pensioen versterkt. De leden van de PvdA-fractie vragen of de positie op het moment van ingaan van de pensioneringsdatum wel adequaat genoeg is geregeld. Wat vindt de regering van de suggestie van de Nederlandse vereniging van assurantieadviseurs en financiële dienstverleners om in de Pensioenwet een bepaling op te nemen die tijdige en correcte

uitbetaling van pensioengelden binnen een maand na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd regelt?
Pensioenuitvoerders zijn verantwoordelijk voor het bijhouden van het adresbestand van alle deelnemers en gewezen deelnemers. Fondsen kunnen de GBA gegevens inzien, verzekeraars niet. Verzekeraars zijn voor het bijhouden van het adresbestand dus afhankelijk van adreswijzigingen door (gewezen) deelnemers of werkgevers. De leden van de fractie van de PvdA-fractie willen weten of de verzekeraars gevrijwaard zijn van aansprakelijkheid in het kader van de informatieplicht wanneer adreswijzigingen niet doorgeven worden.
De leden van de fractie van de PvdA-fractie vragen of een verzekeraar wel in staat is om de communicatieverplichtingen voortvloeiende uit de Pensioenwet goed te vervullen en of er geen conflictsituatie kan ontstaan tussen werkgever, werknemer en verzekeraar? Op welke manier wil de regering dit probleem oplossen?

De leden van de PvdA-fractie willen weten of de werkgever voldoet aan zijn «zorgplicht» (artikel 20 Pw) door er op toe zien dat de pensioenuitvoerder de in de matrix opgenomen teksten in de startbrief verstrekt. Verwacht de regering dat deze minimale communicatievoorschriften het begrip «indexatie» ofwel een «waardevast pensioen» en de eventuele risico's die een deelnemer daarbij loopt inzichtelijk maken? Voorts vragen deze leden of de deelnemer met de in de matrix aangehaald minimale voorschriften het van belang geachte onderlinge vergelijk kan maken tussen diverse pensioenregelingen (van verschillende werkgevers).
De leden van de PvdA-fractie vragen met name aandacht voor de voorlichting over de indexatie van een pensioenregeling. Immers de kwaliteit van een pensioenregeling wordt voor een belangrijk deel bepaald door de vraag of de pensioenaanspraken en uitkeringen wel of niet geïndexeerd worden. Een pensioengerechtigde die 20 jaar geen indexatie krijgt ziet de koopkracht halveren. De leden van de PvdA-fractie willen weten wat de effecten zijn van achterwege laten van indexatie bij middelloonregelingen. Kan de regering voor werknemers met een leeftijd van 25, 35, 45 of 55 en een pensioengevend inkomen (na aftrek van franchise) van 15 000 euro aangeven wat het 10 jaar achterwege laten van indexatie betekent voor de uiteindelijke pensioenuitkering bij pensionering op 65-jarige leeftijd?
De leden van de PvdA-fractie delen de opvatting van de DNB die zegt dat de pensioenfondsen geen knollen voor citroenen mogen verkopen. Want als je minder premie betaalt en toch evenveel pensioen belooft is de kans dat je die belofte waar kan maken kleiner. In de huidige situatie loopt de dekkingsgraad weer op maar worden pensioenen bij een aanzienlijk aantal fondsen meerdere jaren niet volledig geïndexeerd. Tegen die achtergrond vragen de leden van de PvdA-fractie wat het eerlijkste is: zeggen dat je pensioen minder waard is en wel indexeren of zeggen dat je nominale pensioen tijdelijk niet meegroeit met de inflatie. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering.
De leden van de PvdA-fractie vinden communicatie over de (voorwaardelijke) indexatie van groot belang. Dit vinden de leden van belang omdat het voor deelnemers inzicht geeft in het verwachte pensioenresultaat. Ook is het voor deelnemers belangrijke informatie om te bepalen of het wel of niet verstandig is om bij verwisseling van werkgever over te gaan tot waardeoverdracht. Immers waardeoverdracht naar een pensioenfonds met een veel slechter indexatie label kan een werknemer beter nalaten. En tot slot is bij het beoordelen van de arbeidsvoorwaarden niet alleen het hoogte van het salaris van belang maar ook de hoogte van het uitgestelde loon. De toezichthouder moet beoordelen of het fonds het juiste indexatielabel hanteert. Tegen die achtergrond hebben de leden van de PvdA-fractie vragen over de artikelen 20 en 35 t/m 42 voor wat betreft de communicatievereisten. Maar ook over artikel 86 (voorwaardelijke toeslagverlening) en 125 (de continuïteitsanalyse). De leden van de PvdA-

fractie vragen zich of het niet beter is de één op één relatie tussen de continuïteitsanalyse en de communicatie (namelijk het communiceren van deze berekeningsuitkomsten uit de continuïteitsanalyse) te verbreken. Bovendien vinden de leden van de PvdA-fractie de tekst in de indexatiematrix niet begrijpelijk voor de gemiddelde deelnemer. De leden van de PvdA-fractie geven in overweging of de indexeringskwaliteit niet beter is te communiceren via een label of keurmerk (vergelijk energiekeurmerk van b.v. ijskasten). Elementen van dit keurmerk zouden kunnen zijn: de indexeringsambitie, de verwachte indexeringskwaliteit (een range) en de verleende indexering in het verleden. De pensioenuitvoerder moet de deelnemers en pensioengerechtigden via het label informeren over de indexeringskwaliteit. De toezichthouder is verantwoordelijk voor de toetsing van de door de pensioenuitvoerder gehanteerde kwalificatie. Zij dienen te beoordelen of de kwalificatie die de pensioenuitvoerder hanteert ook correspondeert met het te voeren en gevoerde beleid, de vermogenspositie en continuïteitsanalyse van het fonds.
De leden van de PvdA-fractie willen graag een reactie van de regering op dit idee. Tevens vragen zij op welke manier deze vorm van labelen in de wet vastgelegd kan worden.
De leden van de PvdA-fractie vinden de communicatie van de indexeringskwaliteit zo belangrijk dat vastleggen in de Pensioenwet de voorkeur heeft en dat voorts een «voorhang» van de aan dit onderwerp gerelateerde algemene maatregelen van bestuur naar de Kamer wenselijk is.
Hoe slechter de regeling hoe scherper de eisen om de deelnemer en pensioengerechtigde voor te lichten. Macht vraagt tegenmacht volgens de leden van de PvdA-fractie. De leden van de PvdA-fractie zijn van menig dat door meer duidelijkheid te geven over waarde van een pensioenregeling voor koopkrachtbehoud na pensionering, bij magere regelingen er meer druk komt om de regeling te verbeteren. De leden van de PvdA-fractie vinden het opvallend en eigenlijk ongewenst dat hoe beter de regeling hoe scherper het toezicht. Immers als je weinig belooft hoef je ook weinig waar te maken. Dit zou een ongewenste stimulans kunnen zijn om de pensioenregelingen te versoberen. De leden van de PvdA-fractie willen de informatieplicht van regelingen die weinig koopkrachtbescherming bieden (beschikbare premieregeling) zwaarder maken zodat deelnemers weten waar ze aan toe zijn. De leden van de PvdA-fractie zijn dan ook van mening dat bij dit soort regelingen niet alleen informatie gegeven moet worden over het ingelegde kapitaal en de gemaakte onkosten maar ook inzicht moeten verschaffen aan de deelnemers wat de verwachte uitkering is gezien het ingelegde bedrag. De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering bereid is dit principe toe te passen in de Pensioenwet. De leden van de PvdA-fractie stellen dat het vertrouwen van burgers in AOW en pensioen zeer geschaad wordt door gebrekkige communicatie. Dat wantrouwen veroorzaakt gevoelens van onzekerheid die schadelijk zijn voor de mensen zelf en voor de economie.
Deze leden menen dat het wetsvoorstel onvoldoende uitgaat van de behoefte van deelnemers aan informatie over het inkomen waarop zij na pensionering kunnen rekenen.
Deze leden stellen dat veel mensen niet pensioenbewust zijn en onvoldoende kennis hebben over de noodzaak van en de wijze van opbouw van AOW en pensioen. Deze leden vinden dat de overheid gezien haar belang bij het opbouwen van voldoende pensioen een wettelijke taak heeft in het treffen van een voorziening voor het pensioenbewust maken van de bevolking.
Deelt de regering deze mening van de leden van de PvdA-fractie? Is de regering bereid met het oog op een heldere taakverdeling tusen de werkgevers en de pensioenuitvoerders in de wet op te nemen welk deel van de voorlichtingstaak zij op zich neemt? Acht de regering het niet noodzakelijk dat mensen een onafhankelijk advies kunnen krijgen over het bestaan van een pensioengat of bij pensioenoverdracht?

De leden van de PvdA-fractie ondersteunen het voorstel van de regering tot het invoeren van een informatieplicht van de pensioenuitvoerders aan de gewezen deelnemer en de partner van de gewezen deelnemer. Informatie moet elke 5 jaar verstrekt worden. Deelt de regering de mening van de leden van de PvdA-fractie dat de gewezen deelnemer en gewezen partner tevens bij iedere wijziging in de pensioenregeling eveneens geïnformeerd worden. Deze leden willen er ook op wijzen dat de gevolgen van keuzes die zijn gemaakt door een pensioengerechtigde een enorm effect kunnen hebben op de pensioenuitkering van de ex-partner.
In het wetsvoorstel is vastgelegd dat alle betrokkenen het jaarverslag en de jaarrekening van de pensioenuitvoerder kunnen opvragen. Pensioenfondsen met een directe beleggingsopbrengst van minder dan 3 650 000 euro hoeven op grond van het BW geen jaarrekening op te stellen. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat fondsen die geen jaarverslag maken wel de DNB-rapportage die betrekking heeft op de jaarrekening openbaar dienen te maken en van een duidelijke en toegankelijke toelichting te voorzien. Tevens vragen de leden van de PvdA-fractie wat de meerwaarde is van het openbaar maken van de DNB-rapportage als een fonds al een jaarverslag en jaarrekening openbaar heeft gemaakt. Deze dubbele eis leidt namelijk tot dubbel werk omdat er naast het jaarverslag ook een separate toelichting op de DNB-rapportage moet worden gemaakt.
De «jaaropgave pensioenopbouw» wordt per pensioensoort uitgewerkt in algemene maatregelen van bestuur. De leden van de PvdA-fractie vragen of het niet logischer is de basis, bijvoorbeeld een bepaling dat het jaaroverzicht alle informatie over de pensioenopbouw, de pensioenaanspraak bij beëindiging, informatie over nabestaandenpensioen (duidelijk vermelden effect risico basis!!), toeslagverlening etc. op te nemen in de wet. Nadere uitwerking van een dergelijke bepaling kan overgelaten worden aan de sector of indien nodig met een ministeriële regeling uitgewerkt worden. Het lijkt in dit geval overbodig alles bij voorbaat al in algemene maatregel van bestuur uit te willen werken. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering.
Gewezen deelnemers moeten eens per 5 jaar geïnformeerd worden over de hoogte van de ontwikkeling van de aanspraken. De regering wil de exacte invulling hiervan uitwerken in een algemene maatregel van bestuur. Deze leden zijn van mening dat ook hier een gedetailleerde uitwerking overbodig is.

De leden van de VVD-fractie merken op dat toezeggingen voor aanvullingen op de wettelijke arbeidsongeschiktheidsverzekering , bijvoorbeeld voor dekking van inkomen boven de maximuloongrens waarover de sociale verzekeringen uitkering geven, vaak worden geregeld in aparte verzekeringen. Dit zijn risicoverzekeringen die geen opbouwwaarde kennen en waarbij dus de toepassing van een groot aantal bepalingen van de Pensioenwet (zoals waardeoverdracht en verevening bij echtscheiding) niet aan de orde is. In toenemende mate worden dergelijke verzekeringen ondergebracht bij schadeverzekeraars (en dus niet bij de levensverzekeraar of het pensioenfonds waar de pensioenregeling loopt) en maken zij onderdeel uit van een totaalpakket van verzekeringen voor verzuim- en arbeidsongeschiktheid, soms met inbegrip van arbodienstverlening en reïntegratieondersteuning.
De verzekeraars geven aan dat zij in dergelijke gevallen niet beschikken over persoonsgegevens van elke afzonderlijke verzekerde en daar waar dit wel het geval die gegevens zich meestal beperken tot naam, geboortedatum en beroepsklasse. Vaak is daarbij ook het exacte loon per deelnemer pas bij de verzekeraar wordt op het moment dat recht op uitkering wordt geclaimd, omdat de verzekering geschiedt op basis van totaal loonsommen per bedrijf. Het is dus voor die verzekeraars vrijwel onmogelijk om informatie over de dekking rechtstreeks aan de verzekerden te

sturen. Bovendien zal die informatie zich meestal moeten beperken tot de melding dat men in geval van arbeidsongeschiktheid recht heeft op uitkering van een bepaald percentage van het loon. Dit voegt weinig toe aan de informatie die al is opgenomen in ene personeelsgids of arbeidsvoorwaardenregeling.
Een verplichting om wel elke deelnemer jaarlijks te voorzien van informatie over het uitkeringsrecht zou dus in dergelijke gevallen tot aanzienlijke meerkosten voor dergelijke verzekeringen leiden en bovendien neerkomen op een zekere overkill. Waarom heeft de regering voor deze gevallen geen uitzondering gemaakt?
Verder hebben dergelijke pakketverzekeringen een eigen regeling voor achterstand in premiebetaling, gebaseerd op de principes van het schadeverzekeringsbedrijf. Als voor één onderdeel een apart regiem zou moeten gelden (op basis van de regeling in de Pensioenwet) zou dit onnodig complicerend zijn. Waarom is er niet voor gekozen dat in deze gevallen de regeling inzake betalingsachterstand in de pensioenwet buiten toepassing kan blijven?
Staat het de uitvoerder vrij naar eigen inzicht de beleggingsvrijheid van de deelnemer te beperken? Zo ja, volgens welke maatstaven stelt de uitvoerder de grenzen vast?
Moet/mag hierbij rekening worden gehouden met de aard van de regeling (basisregeling of excedentregeling) of is uitsluitend de beleggingshorizon (jaren tot pensioendatum) bepalend? Hoe worden de jaren tot de pensioendatum bepaald als de mogelijkheid van een flexibele pensioendatum in de regeling is opgenomen? Wordt dan de leeftijd een factor? Zo ja, is dan geen sprake van leeftijdsdiscriminatie indien de werkgever een dergelijke overeenkomst afsluit met de werknemers? Moet/mag de uitvoerder rekening houden met de specifieke situatie van de deelnemer door bijvoorbeeld een beleggingsprofiel te hanteren? Wat is de doelstelling en de inhoud van de algemene maatregel van bestuur hierover?
De gehele STAR pleit er wel voor om het afkoopbedrag bij emigratie te verdubbelen. Dat was ook onder de oude PSW mogelijk. Waarom heeft de regering die mogelijkheid van verdubbeling geschrapt?
In de memorie van toelichting wordt beschreven hoe de informatieverstrekking dient plaats te vinden bij vrijwillige pensioenregelingen. Kan deze informatievoorziening niet op dezelfde wijze verlopen en aan dezelfde eisen voldoen als bij de hoofdregeling. M.a.w. dus geen aanvullende eisen in de zin van Financiële Bijsluiters, productleeswijzers, RIAV en dergelijke.
Op bladzijde 97 van de memorie van toelichting wordt in de »Box» onder punt 9 en 10 verwezen naar artikel 73 als toepasselijk artikel. Moet dat niet artikel 75 zijn? Op bladzijde 100 wordt onder ad 1) verwezen naar artikel 71 waar dat wellicht 69 zou moeten zijn?
De leden van de SP-fractie vragen waarom gewezen deelnemers eens in de vijf jaar worden geïnformeerd over de opgebouwde pensioenafspraken en niet jaarlijks, zoals voor deelnemers geldt. Wat zijn de redenen voor dit onderscheid? Voor slapers geldt toch ook het argument dat zij informatie nodig hebben voor hun financiële planning? Het argument (zie 7.6.4.2) van de administratieve lasten is niet overtuigend omdat het aantal slapers sinds de mogelijkheid van waardeoverdracht alleen maar zal afnemen. Wat zijn de kosten voor jaarlijkse informatie van slapers?

De leden van de D66-fractie verzoeken de regering aan te geven welke praktijkervaringen bekend zijn met betrekking tot waardeoverdracht waarbij de werknemer bij dezelfde werkgever blijft.
Artikel 47, lid 3, verplicht de pensioenuitvoerder om de beleggingsmix bij premieovereenkomsten met beleggingsvrijheid aan te passen en minder risicovol te maken naarmate de resterende looptijd tot de pensioendatum korter wordt. Het artikel bevat de plicht om zonodig tegen de wens van de (gewezen) deelnemer in, de beleggingen aan te passen. De leden van de

D66-fractie kunnen zich voorstellen dat de beleggingsmix op verzoek van de deelnemer zelf automatisch aangepast zou moeten kunnen worden, dat de deelnemer inzicht moet hebben in de trade-off tussen rendement en risico en dat het gewenste risicoprofiel vastgesteld moet worden. De bepaling in artikel 47, lid 3, komt op de D66-fractie echter buitengewoon paternalistisch over. Daar komt bij dat de pensioenuitvoerder geen totaaloverzicht heeft van de pensioen- en financiële situatie van de deelnemer, evenmin als een klantprofiel zoals in de Wet Financiële Dienstverlening (WFD). Graag zien zij een reactie van de kant van de regering tegemoet.
De leden van de D66-fractie willen weten waarom niet is voorzien in een verplichte opgave van pensioenindicatie (van het opgebouwde of bereikbare pensioen) bij kapitaalen premieovereenkomsten, zoals voorgesteld door de Kring van Pensioen-Specialisten (KPS). Als bij uitkeringsovereenkomsten (eindloon of middelloon) op verzoek (en niet alleen bij daadwerkelijke waardeoverdracht) de overdrachtswaarde wordt verstrekt, kan de werknemer kan de waarde betrekken in zijn overwegingen om van baan te veranderen. Ook geeft het inzicht in de eventuele indexatiereserve die wordt meegegeven. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering.

De regering stelt dat de regels rond waardeoverdracht in dit wetsvoorstel inhoudelijk grotendeels gelijk zijn aan die in de Pensioen- en spaarfondsenwet. Waarom is er dan toch sprake van een toename van bijna twintig wetsartikelen op dit gebied, zo vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie.
Een nieuw onderdeel van de wet is dat kleine pensioenafspraken in de periode vóór pensionering mogen worden afgekocht, hiermee wordt gepoogd de administratieve lasten te beperken. Wat heeft de regering doen besluiten om te kiezen voor een grens van € 400 bij het afkopen van een kleine pensioenaanspraak, zo vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie.
In het wetsvoorstel is een zorgplicht opgenomen voor de pensioenuitvoerders met betrekking tot de beleggingsvrijheid van de deelnemers. De leden van de fractie van de ChristenUnie onderschrijven het belang van een zorgplicht. De inhoud van de zorgplicht is voor de leden van de fractie van de ChristenUnie echter nog niet helder. Deze leden vragen welke impact de zorgplicht zal hebben. Zal er een ruime of een enge invulling aan het begrip worden gegeven?
Het is de verantwoordelijkheid van een burger zelf om te beoordelen of zijn pensioenuitkering voldoende is. De informatieverstrekking over het aangegane pensioen dient dusdanig te zijn dat de burger deze verantwoordelijkheid waar kan maken, zo stelt de regering. De leden van de fractie van de ChristenUnie onderschrijven de behoefte aan dit niveau van informatieverstrekking. Deze leden hebben echter vragen bij de invulling die de regering geeft aan de benodigde wijze van informatieverstrekking. De regering kiest bijvoorbeeld voor een verbod op het toezenden van wettelijk vereiste informatie op elektronische wijze. De regering verwacht dat door dit verbod beter gewaarborgd is dat de informatie daadwerkelijk aankomt en dat de informatie hierdoor beter langdurig bewaard kan worden. Is dit daadwerkelijk het geval, zo vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie.
In de memorie van toelichting wordt het wijzigen van het e-mailadres als probleem benoemd. Het systeem van DigiD kent dit probleem niet. Een dergelijk systeem zou ook in het geval van de Pensioenwet gebruikt kunnen worden. Onderkent de regering deze mogelijkheid, zeker voor mensen die zelf aangeven dat ze er prijs op stellen? In hoeverre zal een bredere openstelling van de mogelijkheid van elektronische informatieuitwisseling een reductie van de administratieve lasten betekenen?
Tot slot op het gebied van de informatieverstrekking een vraag in meer algemene zin: is het niet beter om te toetsen of de deelnemers en de

pensioengerechtigden uiteindelijk voldoende zijn voorgelicht en pensioenfondsen daarop af te rekenen, in plaats van te voren allerlei specifieke eisen te stellen, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. De aandacht dient zich dan met name te focussen op gebeurtenissen die daadwerkelijk invloed hebben op pensioenuitkeringen, zoals overlijden van partners, trouwen en scheiden. Vooral bij desbetreffende gebeurtenissen moeten deelnemers goed geïnformeerd worden over de gevolgen voor hun pensioenuitkering.

8. Toezicht

De leden van de CDA-fractie hechten groot belang aan een goed toezicht op de pensioenfondsen: de inkomenszekerheid van de oude dag hangt immers vaak af van de pensioenuitkering.
Echter bij de leden van de CDA-fractie bestaat de vrees dat het hier voorgestelde toezicht leidt tot dubbeltoezicht. De Nederlandse Bank doet het prudentieel toezicht en het overige toezicht. De AFM doet het gedragstoezicht. De vraag is echter of de AFM om goed gedragstoezicht te kunnen leveren ook niet op het terrein van DNB zal komen? Dan is er dubbeling van toezicht waar niemand blij mee is en wat alleen nog maar leidt tot hogere kosten. Hoe denkt de regering over het voorstel om alle toezicht onder te brengen bij DNB? Waarom is die eenvoudige weg niet gekozen? Waarom zou de AFM een rol moeten spelen, via de WFD, op verplichtgestelde pensioenen? Wat zijn de ijkpunten en prestatie-indicatoren daar waar het gaat om de doelmatigheid en doeltreffendheid van het functioneren van de toezichthouder?
Hoe hoog zijn de kosten van toezicht op de pensioenfondsen van de DNB en AFM de afgelopen jaren? Hoe zijn deze kosten gefinancierd?Hoe zullen deze kosten zich gaan ontwikkelen na invoering van de nieuwe Pensioenwet?Hoe worden deze kosten gefinancierd?
Wordt en zo ja hoe wordt bij de toerekening van kosten van het toezicht rekening gehouden met doelmatigheidsvereisten? Wordt er tussentijds geëvalueerd of de kosten die gepaard gaan met toezicht nog in verhouding staan tot het gevoerde toezicht?

De leden van de PvdA-fractie hebben vragen bij de keuze van twee toezichthouders. In de wet neemt de DNB het prudentieel toezicht voor haar rekening. De AFM waakt over de communicatie. De leden van de PvdA-fractie hebben begrepen dat in de pensioenwereld de wens bestaat om het toezicht helemaal door de DNB te laten uitvoeren. De leden van de PvdA-fractie steunen dat niet. Deze leden vinden het belangrijk dat het onderscheid tussen prudentieel toezicht en gedragstoezicht blijft bestaan. De leden van de PvdA-fractie vragen of het gedragstoezicht op verplichte collectieve regelingen waarvan de uitvoeringsorganisatie bestuurd wordt door sociale partners niet beter aan de DNB overgelaten kan worden. De leden vragen of deze redenering staande te houden is gezien het feit dat ook in de verplichte collectieve regelingen keuzemogelijkheden zitten waarbij goede communicatie naar deelnemers noodzakelijk is.

De leden van de VVD-fractie vragen of nader kan worden toegelicht, door de voors en tegens tegenover elkaar te plaatsen, waarom is gekozen voor twee toezichthouders.
Wordt bij het vaststellen van de bijdragen in de kosten van het toezicht onderscheid gemaakt tussen eenmalige toezichthandelingen en het doorlopende toezicht op de naleving van de wet?
Wat zijn de consequenties voor de toezichtkosten van een aansprakelijkheidsstelling van een toezichthouder? Worden dergelijke kosten aan de sector doorbelast?

De leden van de D66-fractie hebben er enerzijds begrip voor dat de regering het onderscheid tussen prudentieel/materieel toezicht (door De Nederlandsche Bank, DNB) en gedragstoezicht (door de Autoriteit Financiële markten, AFM) niet wil doorbreken, gezien het feit dat dit onderscheid ook geldt in de rest van de financiële dienstverlening. Aan de andere kant heeft de pensioensector op dit moment een tamelijk specifiek karakter en kan dubbel toezicht voor onduidelijkheden en extra administratieve lasten zorgen. De leden van de fractie van D66 zijn daarom benieuwd naar het oordeel van de regering over het amendement-Bibi de Vries[1], waarin het toezicht volledig bij DNB wordt gelegd. Is DNB in staat om ook gedragstoezicht uit te oefenen, en leidt dit voorstel niet tot een dubbeling van capaciteit bij DNB en de AFM op het gebied van gedragstoezicht? Graag zien zij een van de regering tegemoet.
In een brief[2] aan de Tweede-Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid identificeert de Autoriteit Financiële Markten (AFM) in een tabel een aantal risico's (bijvoorbeeld m.b.t. «churning») met mogelijke oplossingen en het standpunt van de AFM. De leden van de D66-fractie verzoeken de regering punt voor punt op de risico's en de AFM-standpunten te reageren.

In het wetsvoorstel is gekozen om het prudentieel en het materieel toezicht in handen te leggen van De Nederlandse Bank. Het gedragstoezicht moet, wat betreft de regering, komen te liggen in handen van de Autoriteit Financiële Markten. Pensioenfondsen worden hierdoor geconfronteerd met twee toezichthouders. In hoeverre verwacht de regering dat het bestaan van twee toezichthouders problemen kan gaan opleveren, zo vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie? Wat vindt de regering van het idee om alle drie de soorten toezicht onder te brengen in één hand, namelijk bij de De Nederlandse Bank, zo vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie vragen waarom vrijwel alle toezicht is opgedragen aan De Nederlandsche Bank (DNB), maar dat alleen het toezicht op de communicatievoorschriften wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten. Waarom heeft de regering niet het volledige toezicht gebundeld bij de DNB?

9. Administratieve lasten

De leden van de CDA-fractie constateren dat de doorrekening van deze wet een lichte stijging laat zien van administratieve lasten ten opzichte van de oude pensioen-en spaarfondsenwet. Op zich hebben deze leden begrip voor het feit dat bijvoorbeeld het verplicht informeren van «slapers», één keer per vijf jaar, een administratieve last met zich meebrengt. Wel vragen deze leden of de regering de bewering dat de administratieve lasten als gevolg van toezicht naar verwachting gelijk zullen blijven, kan onderbouwen.
Verder hebben deze leden toch enige vrees voor de 56 algemene maatregelen van bestuur en ministeriele regelingen, die uit dit wetsvoorstel kunnen voortvloeien en die veel detail regelgeving kunnen bevatten. Op welke wijze zal de regering de administratieve lasten die uit deze gedelegeerde regelgeving voortvloeit beperken?

De leden van de PvdA-fractie constateren dat de administratieve lasten met de nieuwe Pensioenwet structureel met € 7,8 mln. toenemen. De eenmalige administratieve lasten worden geschat op € 4,4 mln. Een deel van de toename van de administratieve lasten wordt veroorzaakt door de uitbreiding van de communicatieverplichtingen van pensioenuitvoerders. De leden van de PvdA-fractie ondersteunen het voorstel tot het introduceren van duidelijke richtlijnen voor communicatievoorschriften. Deze leden willen er nogmaals op wijzen dat de communicatievoorschriften in

[1] Kamerstuk 30 413, nr. 12.
[2] Autoriteit Financiële Markten, brief d.d. 28-3-2006 aan de vaste commissie SZW inz. gedragstoezicht op pensioenuitvoerders, referentie 0603–1582m.

ca. 10 algemene maatregelen van bestuur worden uitgewerkt. Deze leden vragen de regering welke invloed het tot in detail vastleggen van de communicatievoorschriften heeft op de ontwikkeling van de administratieve lasten. Voorts willen deze leden hier aan toevoegen dat het elektronisch verstrekken van informatie niet bij voorbaat door de wet uitgesloten mag worden. Deze leden zijn van mening dat het verstrekken van elektronische informatie een aanzienlijke administratieve lastenverlichting kan betekenen.
De leden van de PvdA-fractie willen nogmaals wijzen op het belang van het vroegtijdig beschikbaar stellen van de algemene maatregelen van bestuur en de invoeringswet. In de memorie van toelichting komen de administratieve lasten die voortvloeien uit de algemene maatregelen van bestuur en de invoeringswet niet aan de orde. Kunnen deze leden hieruit concluderen dat deze lastenverlichting of verzwaring nog geen deel uitmaakt van de in de memorie opgenomen schatting van de administratieve lasten? De leden van de PvdA-fractie ontvangen graag een overzicht van de geschatte administratieve lasten die uit de regelgeving in de algemene maatregelen van bestuur voortvloeit.
Uit het EIM onderzoek kwamen aanbevelingen voort gericht op een besparing van € 62 mln. op de administratieve lasten. De leden van de PvdA-fractie willen graag weten op welke punten de Pensioenwet tegemoet komt aan de aanbevelingen gedaan door het EIM.

De leden van de VVD-fractie constateren dat de memorie van toelichting verschillende bedragen noemt voor de uitgangspositie voor de administratieve lasten, zoals berekend door het EIM, voor de pensioenwetgeving: € 195 miljoen op bladzijde 147 en € 186,2 miljoen op bladzijde 153). Naar aanleiding hiervan willen de leden van de D66-fractie de volgende vragen stellen: hoe is het verschil te verklaren? hoe verhouden deze bedragen zich tot het bedrag van € 190 miljoen dat als uitkomst van het EIM-onderzoek wordt genoemd in de brief[1] van de staatssecretaris van SZW d.d. 21 november 2003?
kan eenduidig aangegeven worden hoe hoog op dit moment (peildatum aangeven) de administratieve lasten zijn voor het bedrijfsleven, en met hoeveel deze bij invoering van het huidige wetsvoorstel zullen stijgen?
kan worden ingegaan op de klacht van pensioenuitvoerders, dat het wettelijk vastleggen van schriftelijke informatieverplichtingen niet meer van deze tijd is, gelet op de mogelijkheden van elektronische informatieverschaffing? Kan de regering tevens aangeven hoe aannemelijk het is dat de deelnemers/gepensioneerden (met name ouderen) ook daadwerkelijk bereikt worden in geval van elektronische informatievoorziening?

De introductie van de toetredingsleeftijd van 21 jaar brengt een administratieve lastenverzwaring met zich mee. De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen hoe groot deze lastenverzwaring is volgens de regering. De mogelijkheid van het afkopen van kleine pensioenafspraken brengt een lastenverlichting met zich mee. Wat is, volgens de regering, de grootte van deze lastenverlichting, zo vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie. In hoeverre zal er een verandering optreden in de grootte van deze lastenverlichting wanneer er gekozen wordt voor een andere grens dan € 400?

10. Artikelsgewijs

Artikel 1

Waarom is ervoor gekozen de toezichthouder te definiëren als De Nederlandsche Bank of de Autoriteit Financiële Markten vragen de leden van de CDA-fractie. Betekent dit dat uit het oogpunt van verantwoordelijkheids-

[1] Kamerstuk 28 294, nr. 2.

verdelingen beide organisaties dan wel geen van beide organisaties verantwoordelijk is voor het toezicht?
De definitie van pensioenfonds is zodanig gekozen dat een beroepspensioenfonds niet onder deze wet valt. Betekent dit dat de net in werking getreden wet op de beroepspensioenfondsen compatibel is met het voorliggende wetsvoorstel en dat er relatief weinig wijzigingen nodig zullen zijn?
Waarom is een accountant wel gedefinieerd, maar een actuaris niet?

De leden van de D66-fractie verzoeken de regering aan te geven waarom mensen met een nabestaandenpensioen niet onder de definitie van gepensioneerde gebracht worden, en waarom worden mensen met een arbeidsongeschiktheidspensioen niet als deelnemer worden beschouwd. Zou de regering overigens kunnen reageren op de suggestie om in artikel 1 een definitie op te nemen van het verzamelbegrip «pensioenverzekerden»? De leden van de D66-fractie denken aan de volgende definitie:
– pensioenverzekerden: de totaliteit van de deelnemers, de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden

Artikel 6

De leden van de D66-fractie willen weten wat de regering vindt van de suggestie het pensioenaanbod (of het achterwege laten daarvan) vóór de aanvang van de werkzaamheden te laten doen, in plaats van binnen een maand daarna.

Artikel 9

De leden van de VVD-fractie constateren dat bij artikel 9, als kenmerk van de kapitaalovereenkomst, wordt gesteld dat de hoogte van het kapitaal het uitgangspunt is en de hoogte daarvan vaststaat. Is dat de hoogte op einddatum, of een doorlopende garantie? Veelal geldt een garantie voor een kapitaal onder bepaalde voorwaarden, bijvoorbeeld dat ten minste tien jaar onafgebroken moet zijn deelgenomen in een bepaald fonds voor de einddatum. Zijn dergelijke voorwaardelijke garantie toegestaan bij een kapitaalovereenkomst?

Artikel 10

De leden van de CDA-fractie vragen of het verboden is voor een pensioenovereenkomst bedragen te bevatten anders dan in Euro's. Mag een pensioenfonds bijvoorbeeld voor werknemers, die in het buitenland werkzaam waren ook uitbetalingen in bijvoorbeeld dollars doen?

Artikel 11

Artikel 11 van de PW spreekt over een specifieke mogelijkheid voor het maken van een voorbehoud met betrekking tot premiebetaling. De leden van de PvdA-fractie vragen hoe dit zich verhoudt tot het algemene artikel 18 PW.

Artikel 15

Bij het toekennen van een bijzonder partnerpensioen voor ongehuwden is de datum van beëindiging van de samenleving van belang. Volgens pensioenuitvoerders is dit moeilijk uitvoerbaar als hierover niets in de wet is vastgelegd. Daarom verzoeken de leden van de D66-fractie de regering te reageren op het voorstel van de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen, om in de wet op te nemen dat het bijzonder partnerpensioen

voor ongehuwden kan worden toegekend wanneer een notariële akte wordt overlegd waaruit de (datum van) verbreking van de relatie blijkt.

Artikel 16

«Uiteraard blijven de grenzen die de fiscale wetgeving stelt wel van belang, evenals de eisen die voortvloeien uit andere wetgeving, zoals de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid». De leden van de VVD-fractie constateren dat dit op bladzijde 38 min of meer wordt bevestigd doordat wordt gesteld: «Zowel ten aanzien van leeftijd van de werknemer als duur van het arbeidscontract geldt dat de inhoud van de pensioenovereenkomst voor verschillende leeftijdsgroepen of werknemers die op basis van contract met een verschillende duur werken geen onderscheid mag maken, tenzij dit objectief gerechtvaardigd is.» Op bladzijde 36 echter, wordt gesteld dat een gemitigeerde eindloonregeling mogelijk is binnen de PW. Hoe spoort dit met het oordeel van de CGB 2005-145 waarin een dergelijke regeling in strijd met de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid werd geacht?

Artikel 17

In artikel 17, tweede lid, wordt verwezen naar artikel 51. Het lijkt de leden van de VVD-fractie logischer om te verwijzen naar artikel 50. Dat artikel gaat over behoud aanspraak op pensioen bij beëindiging deelneming, artikel 51 gaat over behoud aanspraak in geval van scheiding. Zij vragen wat de toegevoegde waarde van artikel 17 is ten opzichte van artikel 50. Inhoudelijk zijn ze vrijwel identiek. Wellicht is in het tweede lid bedoeld om in plaats van «..beëindiging van de deelneming..» «verlaging van de pensioengrondslag» op te nemen. Is dit correct? In de artikelsgewijze toelichting bij artikel 17 wordt gesteld: «Dit artikel ziet niet op de situatie dat de pensioengrondslag verandert omdat de wijze vaststelling van de pensioengrondslag wordt gewijzigd. Dan is sprake van een wijziging van de pensioenovereenkomst». Echter de leden van de VVD-fractie constateren dat in artikel 19 wordt gesteld «In geval van een wijziging van een pensioenovereenkomst worden de voor de aanspraakgerechtigden tot het tijdstip van wijziging opgebouwde pensioenaanspraken niet gewijzigd, behoudens het bepaalde in de artikelen 70, 72 en 75 en 122.» Welke situatie heeft de regering op het oog in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 17, die niet (ook) wordt gedekt door artikel 19? M.a.w. wanneer kan op grond van artikel 17 sprake zijn van een verlaging van de opgebouwde aanspraken die niet in strijd is met artikel 19? Zou het niet beter zijn om alles samen te voegen tot één artikel «Behoud pensioenaanspraken»?

Artikel 18

De leden van de PvdA-fractie hebben enige vragen over artikel 18 PW. Op welke wijze dient de term «zwaarwichtig belang» uit artikel 18 PW ingevuld te worden? De norm uit artikel 7:613 BW is als het ware opgenomen in artikel 18 PW. Deze bepaling uit het BW werd door de jurisprudentie nader ingevuld. In hoeverre is die jurisprudentie van toepassing op dit artikel? Wordt het begrip «zwaarwichtig belang» nog nader ingekleurd? Door wie?
Artikel 18 PW spreekt over de pensioenovereenkomst. Hoe verhoudt dit zich tot artikel 24 lid 1 sub e PW waarin wordt gesproken over de eisen inzake inhoud uitvoeringsovereenkomst?
Artikel 18 PW spreekt uitsluitend over de verhouding werkgever en werknemer. Wat geldt voor (in) actieven, arbeidsongeschikten, (gewezen-)deelnemers, (ex)partners?

Artikel 19

De leden van de PvdA-fractie vragen hoe de «opgebouwde pensioenaanspraken» uit artikel 19 worden vastgesteld.

De leden van D66-fractie verzoeken de regering te reageren op de stelling van CSO dat tot het begrip «opgebouwde aanspraken» expliciet óók de vóór het moment van wijziging van een regeling geldende indexatievoorwaarden en -praktijken behoren.

Artikel 20

Volgens het voorgestelde artikel is «draagt de werkgever zorg dat de pensioenuitvoerder binnen drie maanden de deelnemer informeert». Wie is er voor verantwoordelijk als de informatie niet tijdig verschaft wordt: de werkgever of de pensioenuitvoerder vragen de leden van de CDA-fractie.

Artikel 21

De leden van de D66-fractie vermoeden dat in artikel 21 over het hoorrecht een vergissing is begaan. In dit artikel (en de kop) worden vermoedelijk pensioengechtigden bedoeld, terwijl er gepensioneerden staat. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering tegemoet.

Artikel 27

De leden van de CDA-fractie constateren dat een pensioenfonds wordt verplicht om alle deelnemers te informeren over een premie-achterstand van meer dan twee weken. Waarom heeft de regering gekozen voor de korte termijn van twee weken? Betekent dit dat een bedrijfstakpensioenfonds, waarbij meerdere werkgevers zijn aangesloten, gedwongen zal worden alle deelnemers te informeren wanneer één werkgever in gebreke blijft?
Waarom geldt dit artikel alleen voor pensioenfondsen en niet voor verzekeraars, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

Artikel 28

De leden van de VVD-fractie constateren dat in artikel 28,eerste lid, is opgenomen dat de verzekeraar de deelnemer informeert wanneer er premieachterstand is die het noodzakelijk maakt om de aanspraken premievrij te maken. Het derde lid regelt dat premievrijmaken pas mag een maand nadat de deelnemers zijn ingelicht. Op grond van lid vier mag maximaal drie maanden terugwerkende kracht worden verleend aan het premievrijmaken. Stel dat premie is verschuldigd per 1 januari en op 1 april wordt deelnemer geld dat er een betalingsachterstand is. Vervolgens wordt op 1 mei per 1 februari de verzekering premievrijgemaakt. Wat gebeurt er in deze situatie met de deelnemers die in de periode 1 april–1 mei deelnemer zijn geworden en de mededeling van1 april niet gehad kunnen hebben. Dienen deze bij aanmelding te horen dat er een premieachterstand is? En zo ja, per wanneer mag hier dan premievrijgemaakt worden?

Artikel 35

Moet uit de tekst van het wetsvoorstel worden afgeleid dat de bepaling in onderdeel e van het eerste lid van artikel 35 slechts ziet op het (korte termijn) herstelplan, of wordt gedoeld op de gehele governance van het pensioenfonds vragen de leden van de VVD-fractie. Indien van dat laatste

sprake is, valt die bepaling dan onder de reikwijdte van het gedragstoezicht van AFM?

Artikel 38

De leden van de CDA-fractie merken op dat het woord worden twee maal wordt gebezigd in de eerste zin van het tweede lid.

Artikel 43

De leden van de VVD-fractie vragen wie als vertegenwoordigers van deelnemers etc. kunnen worden aangemerkt in de zin van het vierde lid. Is dit aan de pensioenuitvoerder om te bepalen? Waar het eerste lid betrekking heeft op het verstrekken van documenten aan deelnemers etc., ziet het vierde lid op het verstrekken van informatie over die documenten. Is dat zo bedoeld?

De pensioenuitvoerder moet de (gewezen) deelnemer en de gewezen partner op verzoek informatie verstrekken over o.a. de uitruil tussen ouderdomspensioen en partnerpensioen. CSO wijst er op dat veel 65-minners zich niet bewust zijn van de gevolgen van uitruil, en dat de pensioenuitvoerder daarom verplicht zou moeten worden om de deelnemer, de gewezen deelnemer en de gewezen partner schriftelijk informatie te verstrekken over de consequenties van de uitruil van partnerpensioen in een hoger of eerder ingaand ouderdomspensioen. De leden van de D66-fractie vragen de regering op deze kwestie te reageren.

Artikel 45

De leden van de VVD-fractie vragen of de regering nader kan toelichten de verhouding tussen de open normstelling van artikel 45 (verstrekken van informatie tijdig en in duidelijke en begrijpelijke bewoordingen) en de gedetailleerde communicatievoorschriften van 35 tot en met 44. Waarom wordt aan pensioenuitvoerders niet meer ruimte voor maatwerk geboden. Vreest de regering geen juridisering van de informatievertrekking en het ontstaan van een disclaimercultuur, te meer het wetsvoorstel ook nog voorziet een lagere regelgeving?

De Stichting Kring van Pensioen-Specialisten (KPS) heeft een steekproeftoetsing vooraf voorgesteld, waarbij wordt bekeken of de deelnemers het voorlichtingsmateriaal ook echt begrijpen. De leden van de D66-fractie verzoeken de regering op dit voorstel te reageren, waarbij tevens wordt ingegaan op de gevolgen voor de administratieve lasten.

Artikel 46

De leden van de VVD-fractie constateren dat ingevolge het derde lid het pensioenfonds kosten in mag rekening brengen bij de genoemde belanghebbende om diens adres te achterhalen. Waarom kunnen die kosten niet in mindering worden gebracht op een netto-uitkering? Waarom wordt een verrekening bij artikel 48 wel toegestaan?
Niet duidelijk is wat de toevoeging «niet direct» inhoudt. Wordt hiermee gedoeld op «niet onmiddellijk» of «niet rechtstreeks»?

Artikel 47

De pensioenuitvoerder past zonodig de beleggingen aan, aldus onderdeel a van het derde lid. De leden van de VVD-fractie vragen of kan worden toegelicht hoe dit voorschrift te duiden in het licht van de driehoeksverhouding tussen werkgever, werknemer en pensioenuitvoerder.

In de artikelsgewijze toelichting bij artikel 47 wordt gesteld dat het een pensioenuitvoerder vrij staat om de deelnemer vooraf over de aanpassing te consulteren. Wat is hiervan het nut als de pensioenuitvoerder verplicht is om aan te passen als de deelnemer dichter bij zijn pensioendatum komt, ook al wil de deelnemer dit niet?

Artikel 48

Een pensioenfonds dat pensioen uitbetaalt in een andere lidstaat van de EU mag de transactiekosten op de uitkering in mindering brengen. De leden van de VVD-fractie vragen of dit tevens geldt voor betalingen aan pensioengerechtigden die in landen buiten de EU wonen.

Artikel 49

De leden van de VVD-fractie vragen of de regering nog eens precies kan uitleggen hoe zij de positie van de werknemer/deelnemer die recht heeft op een FVP-bijdrage aan wenst te merken. Waarom is hij/zij niet als deelnemer aan te merken? Hoewel niet op grond van een pensioenovereenkomst worden er wel pensioenaanspraken verworven.
En in het verlengde daarvan. Waarom kan bij een (voormalige) deelnemer, die recht heeft op een loongerelateerde Werkloosheidsuitkering (samenloop met FVP-bijdrage), geen sprake zijn vrijwillige voortzetting?
Zal de termijn van drie maanden na beëindiging van de dienstbetrekking voor de betrokkene als ruimte om aan te geven een vrijwillige voorzetting van de collectieve pensioenregeling te wensen niet afschikken een dergelijke regeling aan te bieden? Is het niet verstandiger de vrijwillige voorzetting bij de beëindiging van het deelnemerschap te regelen.
In dit artikel wordt een iets andere formulering gebruikt dan in de fiscale wetgeving. Fiscaal mag de pensioenopbouw worden voortgezet gedurende drie jaar of indien en voor zo lang er sprake is van een loongerelateerde uitkering. Wat is nu het effect van artikel 49? Mag iemand die een loongerelateerde uitkering, bijvoorbeeld WW, krijgt na drie jaar niet meer opbouwen? Of alleen niet meer opbouwen bij een pensioenfonds en wel bij een verzekeraar? Impliceert dit artikel dat het wettelijk niet is toegestaan premievrije voortzetting van de pensioenregeling aan te bieden aan een werkloze? Indien premievrije voortzetting van deelneming aan de regeling wel mogelijk is, gedurende welke periode is dat dan mogelijk? Gedurende drie jaar of gedurende de looptijd van de loongerelateerde WW-uitkering die in enkele gevallen (oudere werknemers met een lang arbeidsverleden) langer dan drie jaar kan zijn?
Impliceert dit artikel dat het wettelijk niet is toegestaan premievrije voortzetting van de pensioenregeling aan te bieden aan een werkloze? Indien premievrije voortzetting van deelneming aan de regeling wel mogelijk is, gedurende welke periode is dat dan mogelijk? Gedurende drie jaar of gedurende de looptijd van de loongerelateerde WW-uitkering die in enkele gevallen (oudere werknemers met een lang arbeidsverleden) langer dan drie jaar kan zijn?

Artikel 51

De leden van de PvdA-fractie constateren dat, evenals in de PSW, volgens de PW in geval van scheiding het nabestaandenpensioen dat tijdens de deelneming is opgebouwd aan de ex-partner toekomt. Bij verevening van het ouderdomspensioen gaat het om het pensioen dat tijdens het huwelijk is opgebouwd. Anders dan bij verevening van ouderdomspensioen, telt ingeval van scheiding het nabestaandenpensioen mee dat vóór het huwelijk door de deelnemer is opgebouwd. Degene die het pensioen heeft opgebouwd, kan het in verband met de scheiding aan de ex-partner toegescheiden bijzonder nabestaandenpensioen niet meer inruilen voor

een hoger of eerder ingaand ouderdomspensioen. Wanneer dit de huwelijkse periode betreft, lijkt dit acceptabel. Het komt overeen met de opvatting dat de pensioenopbouw kan worden beschouwd als het resultaat van de gezamenlijke inspanning van beide echtgenoten. Dat de deelnemer de waarde van het in de voor-huwelijkse periode opgebouwde nabestaandenpensioen als gevolg van de scheiding kwijt raakt, is hiermee niet in overeenstemming. De ex-partner deelt nu mee in een vermogensbestanddeel aan de totstandkoming waarvan hij of zij part noch deel heeft gehad. De leden van de PvdA-fractie vragen waarom voor toedeling van het bijzonder nabestaandenpensioen ingeval van scheiding niet aangesloten wordt bij de huwelijkse periode, zoals ook bij de verdeling van het ouderdomspensioen in de Wet Verevening Pensioenrechten is geregeld?

De leden van de VVD-fractie vragen wat erop tegen is om in de wet op te nemen dat het bijzonder partnerpensioen voor ongehuwden kan worden toegekend wanneer een notariële akte wordt overgelegd waaruit de (datum van) verbreking van de relatie blijkt? In de uitvoeringspraktijk blijkt dat over die datum – die noodzakelijk is om de omvang van rechten te kunnen vast stellen – vaak discussie bestaat tussen de ex-partners, regulering is dan behulpzaam.
Waarom zijn de in het eerste lid genoemde begrippen niet zijn gedefinieerd bij artikel 1?
Kan de regering aangeven hoe groot de behoefte is aan de bepaling op grond waarvan een ex-partner bereid is diens via echtscheiding verworven pensioen over te dragen aan een eerdere of latere ex-partner van de inmiddels overleden deelnemer?
Een dergelijke vervreemding leidt tot een verhoging van de uitvoeringslasten. Mogen pensioenuitvoerders de kosten van een dergelijke transactie in rekening brengen?

Artikel 53

Waarom is het wenselijk om een rechtsvordering van een pensioenuitvoerder tot het doen van een uitkering te laten vervallen na tien jaar vragen de leden van de CDA-fractie. Acht de regering het wenselijk dat een vordering vervalt terwijl de begunstigde nog in leven is?

Artikel 55

Indien een pensioenovereenkomst voorziet in ouderdomspensioen heeft de (gewezen) deelnemer het recht in plaats van ouderdomspensioen te kiezen voor partnerpensioen. De leden van de VVD-fractie vragen of dit betekent dat de pensioenuitvoerder die een pensioenregeling uitvoert die niet voorziet in een partnerpensioen toch partnerpensioen moet aanbieden?

Artikel 60

De leden van de CDA-fractie constateren dat op grond van artikel 60 de pensioenuitvoerder het recht krijgt een pensioenaanspraak af te kopen twee jaar na beëindiging van het deelnemerschap. Het gaat dan om een pensioenaanspraak tot een brutobedrag van 400 Euro per jaar. De Star pleit er ook voor om in de PW op te nemen dat het afkoopbedrag wordt verdubbeld bij emigratie. Die verdubbeling geldt ook in de huidige PSW. Waarom heeft de regering deze verdubbeling geschrapt? Heeft de regering niet overwogen in verband met de administratieve lasten het bedrag van € 400 verder te verhogen tot bijvoorbeeld € 800 bruto per jaar? Zo nee, waarom niet? Is het om die reden niet aan te bevelen aan slapers uitdrukkelijk te melden dat de pensioenuitvoerder het recht heeft om een

klein pensioentje na twee jaar af te kopen als binnen die twee jaar de procedure tot waardeoverdracht niet is begonnen?

De leden van de VVD-fractie constateren dat de pensioenuitvoerder het recht heeft om kleine pensioenen af te kopen. Waarom is in het eerste lid, onderdeel b opgenomen dat bij de «oude pensioenuitvoerder» moet worden gemeld dat het voornemen tot overdracht bestaat. De gewezen deelnemer richt zich toch tot de nieuwe pensioenuitvoerder?
Kan de regering aangeven waarom met betrekking tot de regeling van de waardeoverdracht van kleine pensioen 16 verschillende varianten onderscheiden dienen te worden?

Artikel 66 en 67

De leden van de VVD-fractie constateren dat deze artikelen toezien op bij fondsen ondergebrachte regelingen. Ook indien bij een verzekeraar sprake is van betalingsproblemen bij een werkgever, moet het mogelijk zijn om waardeoverdracht tegen te houden. Anders krijgen degenen die waardeoverdracht laten plegen hun volledige waarde mee ten koste van de achterblijvers, die premievrij gemaakt worden op basis van de aanwezige reserves. Kan het niet mogelijk gemaakt worden om waardeoverdracht tegen te kunnen laten houden door een verzekeraar indien er sprake is van een melding van betalingsachterstand als bedoeld in artikel 28?

Artikel 75

De leden van de VVD-fractie vragen of de constatering juist is dat een verzoek tot collectieve waardeoverdracht kan worden gefrustreerd, doordat een enkele deelnemer daartegen bezwaar aantekent, waardoor de doelstelling van zo'n collectieve waarde-overdracht, het kunnen beëindigen van een regeling, niet wordt bereikt. Is dat wenselijk?

Artikel 76

Indien een sponsor failliet gaat en de pensioenen elders worden ondergebracht, heeft een gewezen deelnemer of andere belanghebbende dan de mogelijkheid om ergens (bijvoorbeeld via de kamer van koophandel) te achterhalen waar de pensioenrechten zijn ondergebracht vragen de leden van de CDA-fractie.

Artikel 77

De leden van de VVD-fractie vragen of de constatering juist is dat de overdragende pensioenuitvoerder in het geval van een internationale waardeoverdracht erop moet toezien dat de overnemende buitenlandse uitvoerder zich aan de richtlijnen houdt. Is er dat wel uitvoerbaar zonder nadere regelgeving?

Artikel 85

Waarom voorziet het wetsvoorstel niet in de mogelijkheid om pensioenfondsen in de gelegenheid te stellen bij al hun communicatie met deelnemers en derden gebruik te maken van het BSN vragen de leden van de VVD-fractie.

Artikel 92

Wanneer een in dit artikel genoemd document wordt gewijzigd, is het pensioenfonds gehouden binnen twee weken de toezichthouder daarvan in kennis te stellen. De leden van de VVD-fractie vragen binnen welke

termijn de toezichthouder wordt geacht te reageren op de toegezonden documenten.

Artikel 94

Op grond van het achtste lid moet het pensioenfonds een wijziging in de antecedenten van een beleidsbepaler onverwijld aan de toezichthouder melden. De leden van de VVD-fractie vragen of deze meldingsplicht geldt zodra het fonds kennis heeft genomen van een wijziging in de antecedenten.

Artikel 95

Artikel 95, lid 1 bepaalt dat de statuten de omschrijving van de werksfeer van het pensioenfonds moeten bevatten. De leden van de VVD-fractie vragen of een opsomming van de bij het pensioenfonds aangesloten ondernemingen een praktische invulling is van deze verplichting. Bij uiten instappen zullen voortdurend wijzigingen per notariële akte noodzakelijk zijn. Acht de regering dit wenselijk?

Artikel 114

De leden van de VVD-fractie vragen of kan worden uitgelegd wat wordt bedoeld met «prudent», als bedoeld in het tweede lid, onderdeel b.
Is geen sprake van een doublure nu in het tweede lid zowel sprake is van grondslagen inzake overlijden als van grondslagen inzake levensverwachting? In de op grond van het derde lid 3 vast te stellen algemene maatregel van bestuur en de door DNB hierover gepresenteerde voorstellen, lijken de onzekerheden rond de toekomstige sterfteverwachting in de voorzieningen terecht te komen. Gesproken wordt over de «voorzichtigheidsmarges» bij het vaststellen van de technische voorzieningen. Wordende verplichtingen hierdoor niet te hoog vastgesteld, waarover een extra buffer nodig is?

Artikel 116

In de hoofdlijnennotitie is in onderdeel 20 aangegeven dat de kostendekkende premie onder andere bestaat uit «de actuarieel benodigde premie voor de «inkoop» van de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst». Het derde lid onderdeel a sub 1 lijkt te suggereren dat het niet alleen om de nieuwe pensioenverplichtingen gaat, maar om alle pensioenverplichtingen. Is die constatering juist vragen de leden van de VVD-fractie.
Zijn de parameters op basis waarvan de kostendekkende premie wordt vastgesteld nog realistisch? Gelet op de tijdsspanne tussen het initieel vaststellen van de parameters en het invoeren van de PW, is het dan niet aan te bevelen de parameters medio 2006 te herzien en te baseren op realistische verwachtingen?
Kan de regering nader toelichten wat het verschil is tussen a) het vaststellen van de kostendekkende premie, b) het egaliseren/dempen van de kostendekkende premie en c) het korten van de premie?

Artikel 117

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid van een premiekorting voor werkgever en werknemer of zelfs een terugstoring vanuit het pensioenfonds naar de werkgever. Indien in de tien jaar voorafgaand aan het jaar waarin premiekorting mogelijk was, voorwaardelijke toeslagen en indexatie ex. Artikelen 86 en 125 niet is uitbetaald, kan dan worden overgegaan tot

premiekorting of bestaat er eerst een verplichting het nakomen van de achterstallige toeslagen en indexatie vragen de leden van de CDA-fractie.

De Stichting Gepensioneerden Push constateert in artikel 117 over premiekorting vier tekortkomingen. De leden van de D66-fractie verzoeken de regering op deze kritiek in te gaan. Zou de regering in het bijzonder een beschouwing kunnen wijden aan de stelling dat het onrechtvaardig zou zijn als een pensioenfonds dat pensioenrechten ofaanspraken heeft gekort, later aan de werkgever een premiekorting zou mogen toekennen zonder eerst die korting ongedaan te hebben gemaakt? Waarom zegt de Pensioenwet niets over de prioritering van herstel van gekorte pensioenrechten of -aanspraken, premiekorting en indexatie? Graag zien zij een reactie van de regering tegemoet.

Artikelen 120 en 125

De leden van de CDA-fractie constateren dat bij algemene maatregel van bestuur en/of ministeriele regeling regels worden vastgesteld ter berekening van de benodigde reserves. Waarom is er niet voor gekozen om de rekenregels in de wet vast te leggen, zodat ze stabieler zijn? En op basis van welke wetenschappelijke studies zullen bijvoorbeeld de rekenregels ten aanzien van de «Equity Risk Premium» worden vastgesteld?

Artikel 122

De leden van de VVD-fractie vragen of het niet logischer is om de leden 4 en 5 vooraf te laten gaan aan de leden 2 en 3. Eerst is er sprake van een voorgenomen besluit (lid 4). Na het nemen van het besluit moet de toezichthouder instemmen (lid 5). Vervolgens worden betrokkenen geïnformeerd (lid 2) en minimaal een maand later kan het besluit worden geëffectueerd (lid 3).
Het wordt een pensioenfonds niet toegestaan het recht op een uitkering afhankelijk te maken van de vraag of de premie is voldaan. Zolang de financiële situatie van het fonds dat toelaat, heeft het fonds de plicht om de pensioenopbouw te continueren. Maar het kan toch niet zo zijn dat de indruk ontstaat dat pensioen kan gratis zijn! Vindt het uitgangspunt «geen premie, wel pensioen» zijn grenzen niet in redelijkheid en billijkheid? Kan de regering toelichten onder welke omstandigheden een pensioenfonds niet gehouden is pensioenaanspraken toe te kennen waartegenover geen premie-inkomsten staan?
Rust op de deelnemer ook geen eigen verantwoordelijkheid? Mag van de werknemer, op wiens loon pensioenpremie wordt ingehouden, worden verwacht dat hij toeziet op bijvoorbeeld het ontvangen van pensioeninformatie van een pensioenuitvoerder.
Is in dit verband, binnen het materiële toezichtkader, nog een rol weggelegd voor DNB?
Stel dat DNB instemt met een besluit om vermindering van verworven aanspraken, maar AFM vindt dat de informatievoorziening over de voorgenomen vermindering onvoldoende is. Wie beslist of mag worden verminderd?

Artikel 123

In artikel 123 lid 2a is bepaald dat nadere regels worden gesteld inzake waarborging van de veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel. De leden van de CDA-fractie vragen of de liquiditeit hier apart moet worden genoemd gegeven het feit dat in lid 2 c is bepaald dat ook nadere regels worden gesteld inzake de belegging op een wijze die strookt met de aard en de duur van de verwachte toekomstige pensioenuitkeringen. Er lijkt dan geen aanleiding te zijn om

nog eens aparte eisen te stellen aan de liquiditeit. Graag zien zij een reactie van de kant van de regering.

De leden van de VVD-fractie vragen of«de liquiditeit» als bedoeld in het tweede lid onderdeel a, in verband met een doublure, met het volgende lid niet kan worden geschrapt. Er is immers geen aanleiding om extra eisen te stellen aan de liquiditeit

Artikel 125

In artikel 125 staat dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld ten aanzien van financiering van voorwaardelijke toeslagverlening. De leden van de CDA-fractie vragen of de regering voornemens is aan deze algemene maatregel van bestuur een voorhangprocedure te laten voorafgaan.

Artikel 128

De leden van de VVD-fractie vragen waarom de regering heeft gekozen van een termijn van één jaar waarbinnen het pensioenfonds moet beschikken over het minimaal vereist eigen vermogen? Waarom is geen ruimere termijn van bijvoorbeeld 3 of 5 jaar aangehouden? Wat is de impact van die eenjaarstermijn op de beleggingsmix van het fonds? En hoe worden de (macro) economische effecten daarvan ingeschat?
In de hoofdlijnennotitie is vastgelegd dat indien het eigen vermogen «duidelijk» ligt onder het niveau dat behoort bij de evenwichtsituatie, dit direct gemeld moet worden aan de toezichthouder, en een herstelplan moet worden ingediend. Het eerste lid gaat uit «wanneer een pensioenfonds voorziet of redelijkerwijs kan voorzien dat het niet meer voldoet of zal voldoen» aan de eisen dat dit dan onverwijld gemeld moet worden aan de toezichthouder. Is sprake van een strengere eis? Zo ja, waarom.

Artikel 133

De leden van de VVD-fractie vragen of bij de nieuwe verslagstaten wordt getracht definities, rubriceringen etc zoveel als mogelijk te laten aansluiten op die uit het Burgerlijk Wetboek, IAS/IFRS en richtlijnen van de Raad voor de Jaarsverslaglegging.
Waarom moeten de verslagstaten openbaar worden gemaakt (zesde lid, onderdeel d)? Is het openbaar maken van een jaarverslag door iedere pensioenuitvoerder niet te prevaleren?

Artikel 151

De leden van de VVD-fractie vragen wat de verhouding is tussen het geven van een aanwijzing bij tekortschieten opgelegde taken (conform artikel 151) en het treffen van voorzieningen bij ernstige verwaarlozing van taken (conform artikel 152)?

Artikel 176

Op grond van het tweede lid kan een pensioenfonds een voorlopige voorziening verzoeken waardoor de werking van een beschikking van de toezichthouder wordt opgeschort. De leden van de VVD-fractie vragen waarom niet wordt vastgelegd dat eerst bezwaar- en beroepsprocedures worden afgewikkeld, alvorens bijvoorbeeld tot publicatie van een boete kan worden overgegaan? Er bestaat over het algemeen geen noodzaak om (markt)partijen snel te waarschuwen.

Artikel 191

Een toezichthouder kan informatie doorleveren aan een andere toezichthouder, mits de gegevens niet voor een ander doel worden gebruikt dan waarvoor ze zijn verstrekt, aldus het eerste lid, onderdeel f. De leden van de VVD-fractie vragen hoe zich deze bepaling verhoudt tot het derde lid waarin onder voorwaarden het gebruik voor een ander doel wordt toegestaan, indien het beoogde gebruik niet in strijd is met het eerste of tweede lid» (onderdeel a).

Artikel 200

De Stichting van de Arbeid stelt voor om artikel 200 uit te breiden met bepaling om regelmatig te bezien of de eisen van de wet in relatie tot wat daarmee beoogd wordt en in verhouding tot het toezicht dat daarmee gemoeid is, nog als doelmatig en doeltreffend kan worden omschreven. De leden van de D66-fractie vinden goed toezicht belangrijk, maar vindt ook dat toezicht niet eindeloos moet uitdijen, met alle kosten vandien. Zo bezien hebben zij wel sympathie voor het voorstel. Hoe denkt de regering hierover?

Artikel 203

Acht de regering het uit een oogpunt van rechtsbescherming belangrijk dat minderheden van een deelnemersraad door een externe instantie kunnen laten toetsen of het fondsbestuur de wettelijke plicht tot evenwichtige behartiging van de belangen van alle belanghebbenden nakomt vragen de leden van de CDA-fractie?

De voorzitter van de commissie,
Smits

Adjunct-griffier van de commissie,
Esmeijer